

ПОЛИТИКИ

10
динара

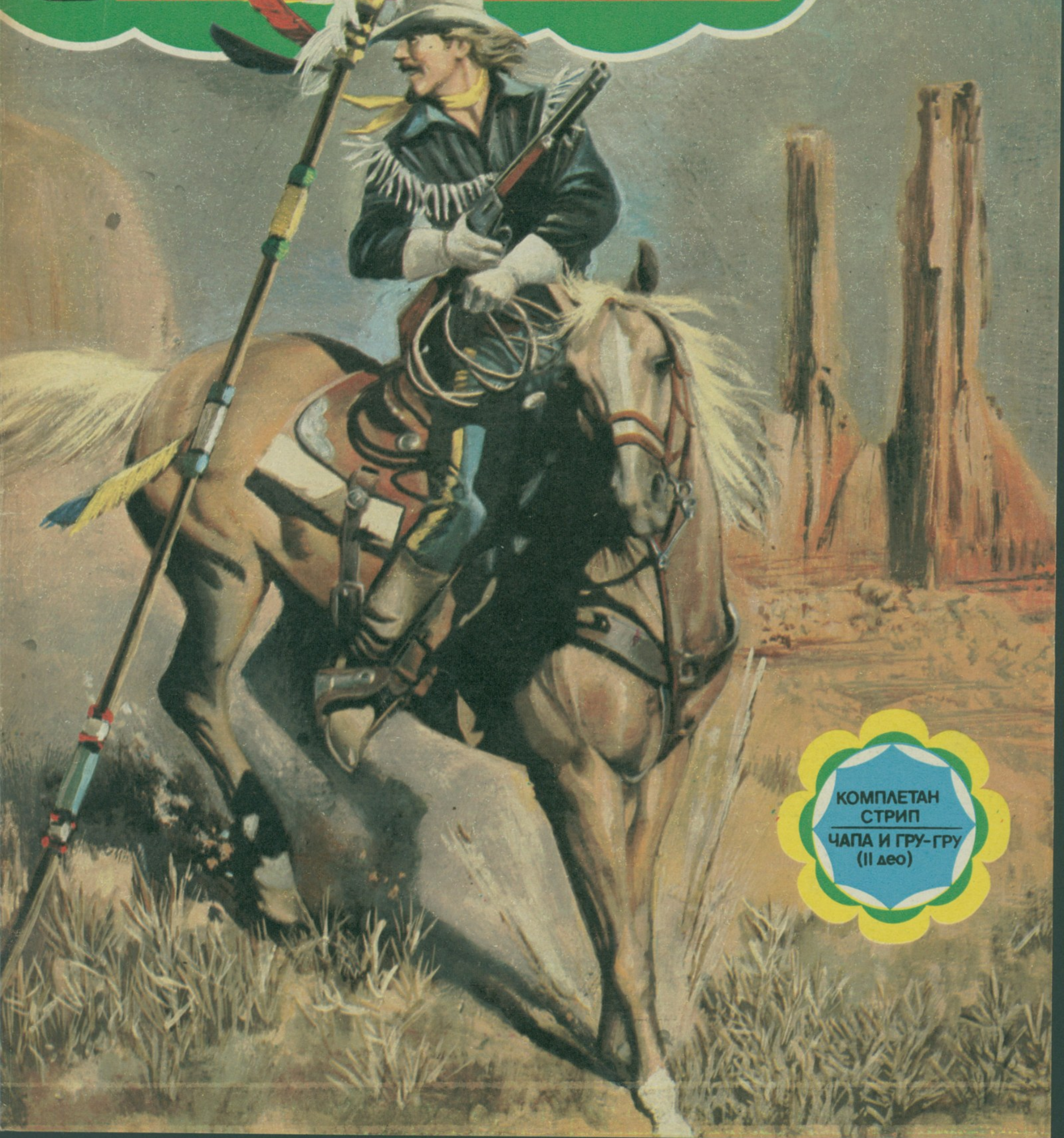

БРОЈ
1499

19.9.1980.

ВЛАЗИ

НА ХЛ

КОМПЛЕТАН
СТРИП
ЧАПА И ГРУ-ГРУ
(II део)

Ripley

Веровати или не!

КАДА СУ СЕ НАПОЛЕОН БОНАПАРТА И ЖОЗЕФИНА БОАРНЕ ВЕНЧАЛИ 1796. ГОДИНЕ, ОВОЈЕ СУ ПРЕЖУТАЛИ СВОЈЕ ГОДИНЕ. ЖОЗЕФИНА ЈЕ БИЛА СТАРИЈА 6 ГОДИНА ОД НАПОЛЕОНА.

ЏОН РОЗ

ИЗ ГРАДА ЛИБАНОНА (САД) ИМА БОГАТУ КОЛЕКЦИЈУ ПОСУДА ЗА СО И БИБЕР КОЈА БРОЈИ ПРЕКО 2000 ПРИМЕРАКА.

ПЕДЕСЕТ ПОСТО

ЗУБАРА И БИОХЕМИЧАРА У АРГЕНТИНИ СУ ЖЕНЕ.

НАЈВЕКУ БУНДЕВУ

НА СВЕТУ ОДГАЗИО ЈЕ У СВОМ ВРТУ ХАУАРА ДИЛ ИЗ НОВЕ ШКОТСКЕ (САД). ОБИМ ЈОЈ ЈЕ ИЗНОСИО ТРИ МЕТРА, А БИЛА ЈЕ ТЕШКА ПРЕКО 20 КИЛОГРАМА.

ПРОНАЛАЗАК ПРВИХ ОРГУЛА

СА ДИРКАМА ПРИПИСУЈЕ СЕ ЕГИПАТСКОМ БЕРБЕРИНУ КТЕСИБИЈУ ИЗ АЛЕКСАНДРИЈЕ У III ВЕКУ ПРЕ Н.Е.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● у неким градовима САД постоје компјутери који су од велике користи у случају да избије пожар. Тако се за кратко време може сазнати од каквог је материјала зграда сазидана, ко у њој живи, у којим становима су инвалиди, старци, деца као и колико и каквих животиња има. Недавно се испоставило да овакви подаци нису само од користи за станаре зграда које је захватио пожар, већ и за саме ватрогасце. Тако је компјутер открио да се у једном стану налазио лав.

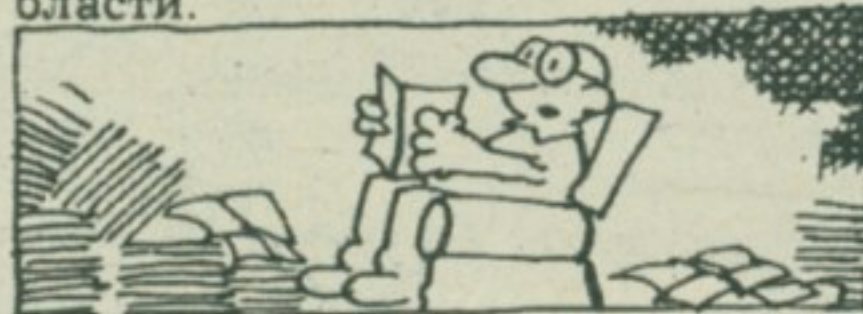

● званичне статистике говоре да Британци највише болују од артритиса, односно запалења зглобова због чега се губи око 30 милиона радних дана годишње. Од овог обољења највише пате рудари, радници у пиварама и ливци.

● почетком 1979. године Њујорк је имао 16,2 милиона становника. Следећи град по величини је Мексико са 11,9, затим Токио са 11,7, Шангај са 10,8 и Париз за 9,8 милиона житеља. Према темпу раста, рачуна се да ће 2000. године најмногобројнији град на свету бити Мексико са 32 милиона становника, затим Токио са 30, Сао Паоло са 26, Каиро са 15 и Џакарта са 12 милиона становника.

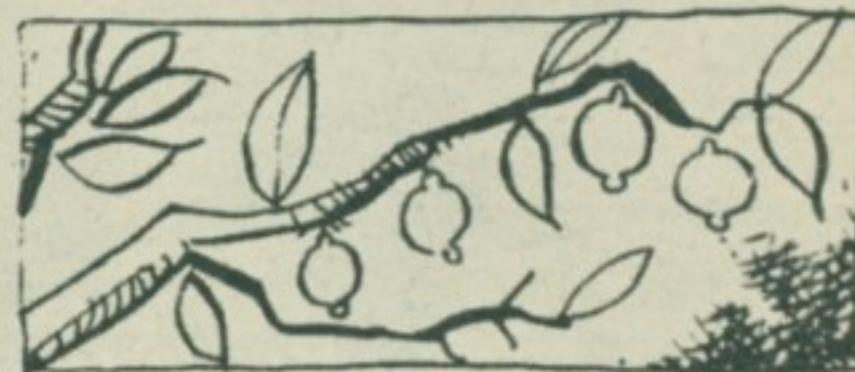
● на свету се издаје више од 10.000 стручних часописа за хемију. Израчунато је да би технолог који говори 34 језика, под условом да се посвети искључиво читању, успео да прочита тек једну двадесетину стручних часописа из ове области.

● жалфија се беспштедно бори за свој животни простор. Кад њен лист дође у додир са другим биљкама, ове угину захваљујући биолошки активној материји — колину. Та хемијска заштита жалфије је тако снажна да испод ње не расту друге траве.

● састављачи укрштених речи можда ће ускоро остати без посла. Холандска фабрика „Филипс“ конструисала је електронски апарат за видео игру која даје готово неисцрпне комбинације укрштених речи различите тежине и сложености.

● гарденија, која успева у Анголи, има плодове сиве боје који по облику подсећају на лимун. Они никада не опадају и могу годинама да остану на гранама. Размножавање ових биљака тиме је угрожено пошто се плодови не отварају и семе не може да стигне до земље. Међутим, њима се радо хране антилопе па чврсте семенке ипак долазе до тла преко измета ових животиња.

● Франц Петрик из Франкфурта има тако осетљив слух да може да разликује шуме које не могу да региструју чак ни прецизни апарати. Запослен је у предузећу на акустичним мерењима. Тај посао обавља боље него савремени технички апарати. Он је своје уши осигурао на 500.000 марака (око 9 милиона динара).

КЛИМА
ПО ЖЕЉИ

УКРАЛИ НАМ КИШУ

Пре три године јужну Калифорнију погодила је суша каква није забележена у тим крајевима. Да би изазвали кишу, стручњаци су одмах почели да засипају облаке разним хемикалијама — да „засејавају облаке“, како се то каже. Да ли су ови небески сејачи мало претерали или су се десиле неке природне промене — тек фебруара 1978. неколико месеци након почетка „сејања“, јужну Калифорнију су погодиле најјаче кише за последњих 50 година!

Додуше, званично саопштење за штампу је било

ВИШЕ ОД ТРИДЕСЕТ ГОДИНА НАУЧНИЦИ СЕ ТРУДЕ ДА, КАД ЗАТРЕБА, ИЗАЗОВУ ПАДАВИНЕ, РАСТЕРАЈУ МАГЛУ, СПРЕЧЕ ГРАД — ДА »НАШТИМУЈУ« ЛЕПО ВРЕМЕ. САДА ЈЕ ЗА ОВЕ »НЕБЕСКЕ РАДОВЕ« ПОТРЕБНА ЗАКОНСКА ДОЗВОЛА

су се још давно јавили правни проблеми: ко сме да добије дозволу за мењање климе, у чију корист ће мењати време, ко ће бити позван на одговорност ако се догоди нека штета? Једном речју: да ли људи

тев. Били су јој потребни тачни подаци о временским приликама, авиони и опрема за летење а, осим тога, уговором с владом научници би скинули са себе одговорност за могуће штете које би донели експерименти. Уговор је обновљен, и истраживања су настављена под покровитељством владе.

Ускоро је откривено да се за изазивање кише или снега може користити више врста „семена“, али најчешће се користи сребро-јодид, хемијски рођак кухињске соли. Обично се сребро-јодид раствори у ацетонском раствору, при чему се одлобаја дим.

Честице дима служе као језгра око којих се кондензује влага и ствара снежне кристале. Ако је ваздух испод облака топао — кристали се растапају у кишне капи; ако је хладан — падају као снег. Специјалне направе које шире дим постављају се на крила авиона или на земљу.

сати након оближњег „сејања облака“. Неке од жртава поднеле су тужбу федералној влади тврдећи да је баш ово „сејање“ изазвало поплаву.

У току последње три деценије вођено је, само у САД десетак парница против „сејача облака“. До данас још ниједан суд није тражио да „сејачи“ снесу одговорност због нежељених последица и да надокнаде насталу штету. Да би се њихова одговорност законски доказала, било би потребно да се најпре докаже какво би време било да се они нису мешали. А наука није у стању да даје тако прецизне временске прогнозе...

Проблем је што данас и не постоји нешто што би се могло назвати „природна клима“. Дим, смог и други загађивачи модерне цивилизације мењају климу; амерички стручњаци, рецимо, тврде да је око великих градова 15 процената више кише и снега, 15 процената више олуја и 60 процената више магле но што би их иначе било да

било узрок читавих 30 процената локалних кишних падавина, 40 процената јаких олуја и 45 процената непогода с грмљавином!

За друге градове нису вршена опсежна испитивања као за Сент Луис, али резултати ове студије наводе на размишљање: колико смо сами допринели непогодама око великих градова и индустријских центара?

Данас, изгледа, многи утичу на климу: неки намерно — сејањем облака, а неки ненамерно — загађивањем ваздуха.

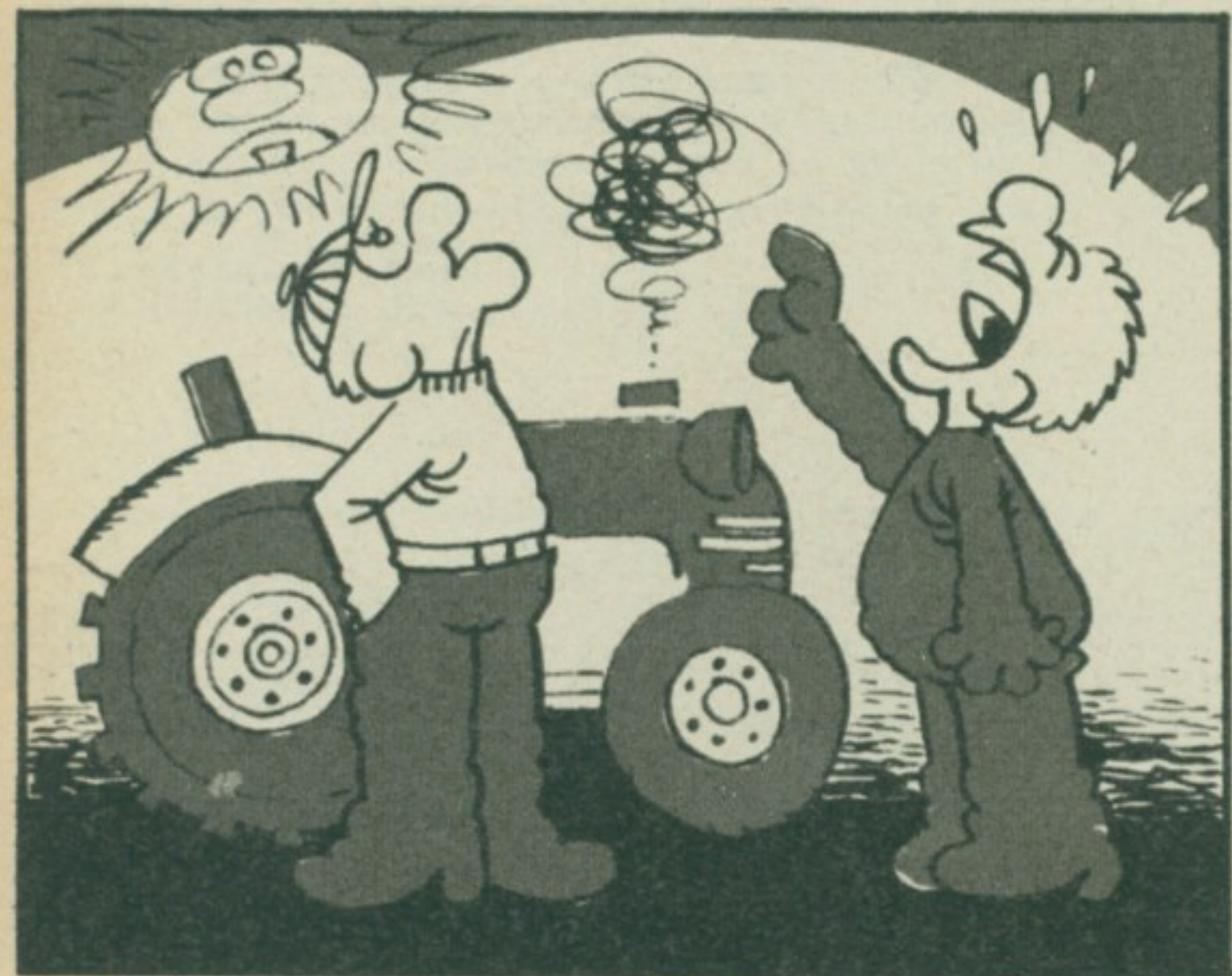
ВРЕМЕ НЕ ЗНА ЗА ГРАНИЦЕ

Да би се колико-толико спречило нестручно и хаотично мешање у временске прилике, амерички Конгрес је још 1976. изгласао Закон о националној политици модификовања климе. У тридесетак држава САД сви који желе да „засеју“ облаке морају да имају специјалне дозволе.

Ипак, и у Америци која је, изгледа, најдаље отишла у експериментима на мењању климе — многа питања остала су нерешена. Не би, рецимо, било дозвољено ни кад би свака држава имала своје законе о модификовању климе — јер време, наравно, не зна за државне границе; било би најлогичније кад би се свака држава приликом издавања дозволе за „сејање облака“ најпре договорила са својим суседима.

У Америци се данас изводи преко 70 приватних, државних и федералних сејања годишње — а међу њима нема никакве координације! Ако ништа друго, овакво хаотично стање отежава саме експерименте: дешава се да ветар разнесе „семе“ бачено у једном експерименту, и тиме поремети неки други експеримент.

Научници су оптимисти:

да ови „небески радови“ немају никакве везе са калифорнијским поплавама...

Почетком 1977. у Ајдаху су озбиљно размишљали о томе да ли да туже суду државу Вашингтон због „крађе кише“: њихови суседи из Вашингтона су, кажу, „засејали“ облаке и исцедили сву воду из њих — а ти облаци би, можда, донели кишу у Ајдохо!

Наука о мењању климе брзо се развија. Али пракса је, како то често бива, бржа од теорије: само ове године влада и приватни „сејачи“ из двадесетак држава САД просуше различите хемикалије изнад готово 350 хиљада квадратних километара Земље, потрошиће око 20 милиона долара на покушаје да добију више кише и снега, да спрече град, растерају маглу — да „наштимују“ лепо време.

Искуства су показала да свако уплитање у временске прилике и неприлике може да доведе и до нежељених последица. Зато

имају некакво законско право на климу?

Ера мењања климе родила се новембра 1946. године: тада је Винсент Шефер, научник из компаније Џенерал Електрик, избацио из авиона 6 фунти (2.724 г) лоптица сувог леда на један усамљени облак изнад планине Грилох у Масачусетсу и из засејаног облака почео је да пада снег.

ЗАСЕЈАНИ СРЕБРОМ

Месец дана касније Шефер је поновио експеримент: избацио је суви лед на олујни облак у близини своје лабораторије у Скинектедију — и за неколико сати олуја се сручила на град наневши снежни покривач добес 20 сантиметара!

Пошто је још раније тражила од владе да буде покровитељ у њеним експериментима са сејањем облака, компанија Џенерал Електрик је, после снежне олује, обновила свој зах-

ОЛУЈА — ЗБОГ СМОГА?

Модерни „сејачи облака“ углавном се слажу да не могу да гарантују како ће се сваки поједини облак понашати кад га засеју. Али тврде да могу да повећају кишне падавине за најмање 10 процената!

Човечанство сваке године трпи огромне материјалне штете због неповољних временских прилика. Само у САД те штете достижу годишње и до 17 милијарди долара; више од половине ове суме отпада на фармере и ранчере који губе око 15 процената своје годишње производње због лошег времена.

Користи од управљања климом биле би огромне. Али и проблеми око стварања климе по жељи су велики.

Јуна 1972. рецимо, поплава је опустошила Репид Сити (Јужна Дакота) и однела преко 200 људских жртава — само неколико

нема фабрика, централа, аутомобила...

У периоду између 1971. и 1977. читав тим научника испитивао је како загађивање утиче на климу у Сент Луису (Монтана) и у његовој околини. Загађивање је, кажу стручњаци,

надају се да ћемо потпуно овладати климом и да ћемо сви моћи да уживамо у благодетима „времена по поручбини“. А дотле — треба да се реше још многи технички, технолошки и правни проблеми...

Љ. Ј.

На северној обали Брача налазе се Пучишћа или Пучишће. Наиме, као и нека друга брачка насеља, ово место има два облика свог имена која се подједнако срећу у говору и у литератури. Старији житељи градића чувеног по каменоломима гласовитог брачког камена кажу да се њихово „мало мисто“ раније звало Спузишћа, јер су се преци данашњих становника спустили, односно „спузили“ из средњо-вековних насеља Стражевника и Пражнице.

Неки историчари и лингвисти, међутим, сматрају да назив насеља потиче од речи „пуч“, што значи студенац, а која долази од латинског „poteus“.

Сматра се да су Пучишћа као организовано насеље настала у 15. веку. Археолошки налази са овог подручја сведоче да се некада на истом месту налазила и римска насеобина. Познато је да су Римљани управо из Пучишћа, као из Шкрипа и Сплитске, одвозили камен за своје палате.

Крајем 15. и 16. века Пучишћа су се прочула по својим кулама и захваљујући њима добила титулу каштил. Године 1516. у месту почиње да ради прва школа, истина приватна, али која ће бити камен темељац писмености и култури каквом нису могли да се похвале ни много познатији приморски центри.

Остало је забележено да је једном месечно, у млетачко доба, специјални брод из Венеције долазио у Пучишћа по чувено брачко вино. Записано је, такође, да су Пучишћа 1893. године произвела 15 хиљада хектолитара вина и хиљаду хектолитара маслиновог уља. Три године раније, браћа Дидолић добијају у Паризу, на светској изложби, златну медаљу и специјалну диплому за најбоље вино на смотри овог пића из целог света!

У 17. веку Пучишћа је похарала куга, а у августу 1943. године запалили италијански окупатори. Али, захваљујући марљивим Пучишћанима за које се сматра да од свог камена могу да саграде све, место је израсло у једно од највећих и најживописнијих на Брачу.

Текст: И. Лончар
Снимио: Ј. Патрновић

ХРОНИКА ОСТРВА — Поред градитеља трогирског звоника Трифуна Боканића и Ивана Пуљизића, архитекте у служби папе Иноћентија X, у Пучишћима су рођени и песници старе далматинске књижевности Сабо Младинић, Јурај Жуветић, Бернардин Продић, као и историчари Петар Доминис, Трифун Младинић и Андрија Чикарели. Нарочито место међу њима заузима историчар Вицко Продић, писац познате „Хронике острва Брача“ из 1662. године. На основу старих брачких докумената написао је дело о истакнутим брачким личностима. На слици: родна кућа Вицка Продића.

ВРЕЛО УЉЕ ЗА НЕПРИЈАТЕЉА — Када су Турци загосподарили Неретвом и приморјем, запретивши тако и далматинским острвима, Ципријан Жуветић је 1467. године саградио до своје куће прву кулу у Пучишћима. Убрзо су имућнији Пучишћани подигли још дванаест каштила дуж обале у насељу, чиме је место било осигурано од турске најезде, што се показало 1571. године. Тада су турски гусари напали Пучишћа, али су одбијени паљбом и врелим уљем са прозора кула. Иначе, сва слична утврђења из тог доба на нашој обали карактеристична су по томе што немају симетричан распоред прозора. Разлог је једноставан: при одбрани, онај ко на нападаче баца врело уље или воду, полио би бранитеља на нижем спрату. Доцније су прозори премештани, тако да се често губио првобитни изглед утврђења. Од некадашњих тринаест, до данас се у Пучишћима сачувало само пет кула.

БУНА НАРОДА — Уз Вицка Продића, најзнаменитији историчар из Пучишћа је Андрија Чикарели. Пореклом из Босне, где се његова породица презивала Чикарелић, Андрија је иза себе оставио мноштво рукописа из разних области, међу којима су најзначајнији историјски приказ Брача и Пучишћа. Ту је и детаљан опис познате народне побуне на Брачу против племства 1797. године. Тада је наоружан народ свечаном прокламацијом укинуо племство на острву и присилио племиће да се одрекну свих повластица, власти и титуле. Дана 30. јуна те године побуна је захватила и Пучишћа, после готово свих брачких места. Уплашени налетом око 800 наоружаних Пучишћана, племићи су потписали тражене изјаве, предали своје исправе и остале документе који су затим спаљени. Поморски капетани Хранотић и Николарић, које је народ изабрао за своје вође, сазвали су затим све Брачане и закључили да се острво преда аустријском цару. Овим организованим устанком свргнуто је вековно племство и проглашена једнакост свих острвских становника. Али, то није значило и самосталност, јер је ускоро дошла аустријска власт. На слици: кула Чикарели.

КАД ДОЂЕ ЦАР — Године 1875. дошао је аустријски цар и хрватски краљ Франц Јозеф I у прву посету Далмацији. Обилазак Брача почео је 30. априла, када је на јаhti „Мирамер“ допловио из Сплита у Сутиван, а затим у Супетар, Постиру, Пучишћа, Сумартин, Бол и Милну. Најсвечанији дочек приређен му је у Пучишћима, али је ту високи гост најупечатљивије видео шта народ жели. Дочекали су га начелник са општинским већем и преко 3.000 мештана. И док је цар разговарао са својим домаћинима, народ је викао „Дај нам језик наших отаца!“ и „Уједини разједињене делове домовине наше!“ Франц Јозеф I посетио је и жупну цркву (на слици) где је сахрањен Андрија Чикарели.

ЧЕСТА КАПЉА КАМЕН ДУБИ — Прва јавна брачка читаоница (на слици) основана је у Пучишћима у септембру 1868. под именом „Хрватски скуп“, с намером да негује народни језик и шири националну свест. За време свечаног отварања дошло је до сукоба са непријатељски настројеним аутономашима, али је „Хрватски скуп“ већ сутрадан имао 200 чланова и на располагању седам хрватских, шест италијанских, двоје немачких и једне енглеске новине, уз мноштво књижевних дела. На вратима је стајао натпис „Честа капља камен дуби“.

МАЈСТОР ЗА КИПОВЕ ЖИВОТИЊА — Иако је рођен на брачком камену, вајар Бранислав Дешковић је већину својих дела остварио у бронзи. Још као млад уметник прочуо се највише као изузетан анималист, остварујући врло успеле фигуре разних животиња. Захваљујући квалитету и умећу, његова дела и данас стоје у познатим галеријама Европе и Северне Америке. После школовања у Венецији, излагања у Паризу и путовања Старим континентом, умро је 1939. у загребачкој болници за умно поремећене, у 56. години. На слици: родна кућа Бранка Дешковића.

ЈЕДИНИ ИЗМАЗ

Извештај који је из Крагујевца преко везе стигао Месном партијском комитету Београда био је кратак. Иванка је банула у Крагујевац у невреме. Нико од комуниста у том граду није знао да ће тог дана Гестапо извршити претрес неколико улица где се неко време 1941. у једној кући налазило седиште Главног партизанског штаба за Србију. И док су гестаповци „чешља-ли“ зграду по зграду, Иванка је приспела из Београда и, тражећи назначену адресу, улетела непријатељу у руке. У препуним коферима носила је лекове за рањенике, хируршке инструменте и звезде петокраке за партизане.

Покушала је да побегне. Знала је да је са обиљем доказног материјала очекује смрт. Ипак, требало ју је прво испитати у Београду. Немачке главешине веровале су да ће им пружити корисне податке, јер је још од пре рата била позната полицији као прекаљен комуниста. Како је Крагујевац у то време био готово блокиран од парти-

Верујући да је у доктору Тоши Бороцком неочекивано добио сарадника, полицијски агент Бећаревић се за тренутак опустио.

зана, пребачена је авионом у Београд.

Био је јануар 1942. године.

ПЛАН ЗА БЕКСТВО

Све што је Специјална полиција знала о Иванки Муачевић-Николиш, како је гласило њено пуно име и презиме, била је истина. Као комуниста и лекар Иванка је много значила за покрет.

Београдски илегалци брзо су открили да се Иванка налази у затвореничком одељењу Општедржавне болнице. Лукави Немци чекали су да се породи, па да је уцењују дететом.

— Али Гестапо зна свој посао, и ми знамо свој! — закључили су илегалци прихватајући задатак Месног комитета да ослободе храбру лекарку.

Имали су везе у разних установама. Један од поузданих сарадника био је и лекар Теодор Бороцки кога су сви једноставно звали — Тоша. Важио је за скромног и тихог човека. Истина, доктор Тоша није био једини лекар-комуниста у Општој државној болници, али је највећи терет у акцији спасавања Иванке Муачевић-Николиш требало да падне на његова плећа. Једне вечери илегалци су га сачекали испред болнице и склонили се са њим у улаз оближње зграде.

— Слушајте људи, одељење је веома обезбеђено! — објашњавао је тихим гласом. — Испред врата собе те жене коју хоћете да спасете стално се мувају агенти Специјалне полиције а на стражи се смењују по два жандарма!

Илегалци су га пажљиво саслушали. Очекивали су помоћ, а у питању је био и партијски задатак. Доктор

Тоша се није колебао. Баш зато што је желео да акција успе, настојао је да предочи све чињенице. После неколико тренутака размишљања предложио је:

— Лекарка ће се породити за дан-два и зато се не сме оклевати! Комисија, у којој су иначе наши људи, састаће се и донети закључак да ће порођај бити тежак и да порођају треба хитно пренети на Гинеколошко одељење! Досетили сте се ваљда да је оно тик уз капију и није ограђено жицом. Дотле је моја брига, даље ваша!

ЗАКАСНЕЛИ ПОСЕТИОЦИ

Гестапо је невољно пристао да се Иванка пребаци на Гинеколошко одељење. Други потез повукла је доктор Олга Дедијер: у недељу 25. јануара око три по подне, у ствари неколико минута пре завршетка посете болесницима, ушла је, наводно послом, у болесничку собу и пролазећи

пored Иванкиног кревета дошапнула јој:

— Спреми се, ускоро ће те отети!

Иванка се тргла. Да није провокација. Пригрлила је недавно рођену кћерку и тада зачула кораке.

Три младића грабила су ходником као да желе да искористе последњи минут за посету. Откуд сад ови, питао се жандарм. Дохватио је пушку која се налазила поред њега ослоњена о зид. Хтео је да заустави закаснеле посетиоце, али су они били бржи. Прискочили су и прислонили му цев револвера на груди.

— Куш — изустиио је један од њих.

У ходнику није било никог. Жандарм је брзо увучен у тоалет и везан. У уста му је стављена марамица. Агенти су се негде изгубили. Била је то срећа, мада су момци били спремни да их изрешетају. Рачунало се и на то, па је било предвиђено да у време пуцњава кроз болничку капију уђе камион чије су регистарске таблице намерно покривене снегом.

Вратар је пропустио шофера чудећи се што улази камионом уназад.

— Свашта! — промумљао

је више за себе и пожурио у топлу портирницу.

Шофер је зауставио камион испред улаза Гинеколошке клинике и оставио мотор да ради. Шест илегалца са припремљеним бомбама прикрили су се и за суседних болничких зграда и мотрили на околину.

Иванкино лице се озарило када је угледала спасиоце. Хитро је устала из кревета и огрнула болнички мантил. Један илегалца прихватио је дете. Обоје се спустило низ степенице и село поред шофера. Преостала двојица илегалца нехајно су изашла и прошла поред вратара. Погледом су испратили камион који се сјurio Вишеградском, завио у Улицу Кнеза Милоша, а онда нестао.

Неопажено су се повукли и људи са бомбама.

БРЗА ОДЛУКА

После више месеци агенти Специјалне полиције упали су у болницу и ухапсили доктора Тошу. Сумњали су да је симпатизер комуниста, али нису били сасвим сигурни да је био умешан у акцију спасавања Иванке Муачевић-Николић. Подвргли су га испитивању и сваке ноћи мучили. Признао је да је комуниста. Покушао је да их надмудри: одао је имена лекара-комуниста који су били у бекству или стрељани, о осталима је ћутао као заливен.

За злогласног Бећаревића који га је узео на „обраду“ било је то мало, али добар знак да ће Бороцки одати све. Помислио је чак да ће у њему добити сарадника, а Комунистичка партија издајника. Опустио се и на тренутак удаљио од ухапшеника. Доктор Тоша је то искористио, јер је знао да га чека смрт. Ако је већ тако, умрећу часно, донео је одлуку. Бећаревић је покушао да га заустави. Није успео. Ухапшеник је пролетео кроз прозор четвртог спрата зграде Управе града. На крају службеног извештаја Бећаревић је унео:

„Приликом постављеног питања о случају отмице Иванке Муачевић доктор Бороцки се мало замислио, брзо потрчао ка прозору и бацио се у двористиште. Његов леш пренет је у просектору Општедржавне болнице“.

*

* * *

Иванка Муачевић-Николић није имала среће. Пребацили су је у Загреб, али је убрзо на улици пала полицији у руке. Стрељана је.

М. Тодоровић

Уморни од честих борби са Турцима и изнемогли од глади, устаници су у зору 15. маја 1905. године закуцали на врата куле Лање Укина у селу Велика Хоча недалеко од Ораховца. Предводио их је двадесет петогодишњи учитељ Лазар Кујунџић, а за њим су јахали војвода Саватије и потпоручник Жика Миловановић.

Лања Укин је чету примио љубазно и пружио им гостопримство као прави домаћин, дајући истовремено часну реч да ће у његовој кули бити потпуно безбедни. Међутим, чим су исцрпљени ратници поспали, Лања је нечујно напустио здање и о ненаданим гостима известио турске власти у Ораховцу.

После неколико крвавих битки, тешких губитака и узалудног ломања по гудурама, О-

обруч. Закључивши да би пробијање било готово неизводљиво, Лазар је одлучио да се преко Србије дохвати Санџака, а одатле спусти у призрен-

се пред најездом неупоредиво јачег непријатеља чета осипала. У барутном диму, у заглушујућој пуцњави гинули су један за другим. На крају је у

говорила је Јованка. — Није то мој син Лазар. Нисам ја била срећна да рађам овакве соколове.

Уверени да сељанка не говори истину, Турци су

НЕ ГРЕШИТЕ ДУШЕ, ЉУДИ!

Поносно скривајући бол мајка је пољубила мртвог сина понављајући пред Турцима: »Не, то није мој Лазар...«

сманлије су сада Лазара Кујунџића и његове борце имали готово у џакама. Убрзо је велики одред турске војске, под пуном ратном спремом и жељан освете, кренуо према Великој Хочи, ка кули где су спавали устаници.

Млади учитељ храбрости

После основне школе у родном селу Лазарево Суботе код Ораховца, Лазар је у Прилепу 1899. године завршио богословско-учитељску школу. Учитељи су у то време били права драгоценост, нарочито таквог кова какав је био образовани, амбициозни и наочити Лазар. Због тих особина одмах је постављен за учитеља у Призрену, а доцније у Кичеву.

Почетком 1905. године, због турског зулума, одметнуо се у гору и сакупио чету која ће се ускоро прочути по неустрашивости. Нарочито крвав окршај био је на Челопеку у пролеће 1905. године, где су устаници под вођством срчаног Лазара до ногу потукли турске аскере. Тада су султанове војсковође увиделе да хајдуци из горе нису обична група харамизана, већ добро организована чета, кадра да многобројнијој и кудикамо боље наоружаној војсци нанесе убедљив, крвав пораз.

Тада су се Турци узбунили, подигли силну војску, направили голем

ски округ. Тако се обрео пред кулом Лање Укина, и не слутећи да је наоко чврста реч домаћина обична лаж издајце.

Паљба из турских пушака, дим и повици тргли су уснуле хајдуке из дубоког сна. Времена ни начина за одступање више није било: у кули са

пламену захваћеном утврђењу издахнуо и сам Лазар Кујунџић.

Када су најзад ушли у кулу претворену у безгласно згариште, Турци су нашли беживотно тело устаничког војсковође. Међутим, иако победници из неправног окршаја, освајачи нису били

поновили питање, али је старица била упорна:

— То није мој Лазар, али је то ипак син мајчин. Мајка га је родила, па да га ја пољубим за његову мајку...

Без суза у очима и грча на лицу, али са болом у души који је сламао слабасти тело, Јованка се сагла и пољубила Лазара у тамно, хладно лице.

Иако су знали да их Јованка, лаже, и сами задивљени постојаношћу те наоко нејакне старице. Турци су одустали од било какве одмазде, што им је и био циљ. Јер, са признањем Лазарево мајке, на што су са сигурношћу рачунали, имали би у рукама поуздан доказ да су њен син и његови истомишљеници организовали оружани отпор султановој власти. Овако — све је пало у воду.

Али, не све. О јунаштву Лазара Кујунџића и чврстости његове мајке Јованке убрзо се прочуло у народу. У та тешка времена њихова храброст и безгранично родољубље свима је давало нову снагу, испуњену дивљењем према великој мајци и њеном снажном изданку.

У спомен на Јованку Кујунџић једна улица у делу Београда који се зове Звездара носи њено име.

И. Лончар

Станујем у Улици мајке Кујунџић у Београду, па ме занима ко је у ствари мајка Кујунџић.

Зорица Бутрић,
Београд

свих страна опкољеној густим обручем турских нападача могла се само прихватити неправна борба. Али, ратник као што је био Лазар Кујунџић вероватно и да се није нашао у тако тешким околностима, не би избегао борбу: његова човечност и храброст, као и мржња према поступцима Турака, били су јачи од готово безнадежне ситуације. Борба је, дакле, прихваћена.

Не рађам ја соколове!

Саборци Лазе Кујунџића јуначки су бранили кулу и своје животе, али

задовољни: одjahали су у Лазарево Суботе и на попрште боја довели Лазареву мајку Јованку. Угледавши спаљену кулу, старица је слутила шта је очекује.

Пред њене ноге донесено је Лазарево нагорело тело. Мајчино срце се стегло од бола, али се то на поносном, мирном лицу није могло запазити!

— Да ли је ово твој син Лазар? — упитали су Турци.

Зачуђене су биле О-сманлије, уверени да не греше: како хајдукова мати може да остане мирна гледајући мртвог сина кога је препознала већ на први поглед?

— Не грешите душе, људи — тихим гласом од-

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ДА ЛИ ЈЕ ЦАР УРОШ УБИЈЕН?

Крајем прошлог века у српским научним круговима водила се жестока расправа око једног давно застарелог злочина: Вукашиновог убиства цара Уроша. Вукашинови браниоци су тврдили да је да је цела прича о убиству само легенда, а тужиоци да је несрећени цар убијен буздованом по глави — по Вукашиновом наређењу.

Кад својом првом студијом није успео да убеди противнике да је Вукашин невин — бар што се Урошевог убиства тиче — упорни Љ. Ковачевић издао је и другу расправу, под насловом **И опет: краљ Вукашин није убио цара Уроша**. Али ни то није било доста.

„Не прођоше ни два месеца после тога — жадио се Ковачевић — а г. Срећковић поднесе Српском ученом друштву расправу **Краљ Вукашин убио цара Уроша**, која већ самим називом казује да је, и после наведене моје расправе, остао уверења да је цар Урош насилном смрћу умро“.

Ковачевић се изнервирао, и 1886. издао расправу **И по трећи пут: краљ Вукашин није убио цара Уроша!**

УБИЦЕ У ЦРВЕНИМ ЧИЗМАМА

Доказни материјал против Вукашина сакупљао се пуна четири века.

Један летпис из 15. века каже само да је Урош претрпео многе „муке и пакости“ од Вукашина и његовог брата — а други, млађи летпис већ тврди да су Мрњавчевићи убили цара Уроша!

Гласине о Урошевом убиству брзо су се шириле, и свако је додавао нове детаље...

Крајем 16. века бивши јаничар **Константин Михаиловић** тврдио је да је Урош „лоше управљао Царством: ... напустивши верне заслужне слуге, он се приклоњи новима и невернима, који га пак прозваше **Људи Урош**“.

Урош је, тврди Михаиловић, направио кобну грешку кад је дозволио браћи Вукашину и Угљешу да носе **црвене чизме**, јер „био је у овим земљама такав обичај да ниједан човек осим цара, краља или кнежева није носио црвене чизме“. После ове незаслужене почасте, браћа су се узохотили и супротставила се цару. „А кад им он поручи да дођу к њему, овако му одговорише: Дао си нам црвене чизме које нам нећеш брзо и лако свући“.

Касније су сви злочинци у црвеним чизмама дошли цару главе...

Мавро Орбини, чија је историја и иначе пуна дворских сплетки, трачева и непроверених детаља, тврдио је да је Урош био тако неспособан владар да је дозволио да му великаши разграбе Царевину, па је као просјак морао да иде од једног до другог. Кад му је то коначно дојавило — решио је да побегне у Дубровник.

Али, када је сурови Вукашин дознао да ће цар побећи — „удари га буздованом по глави, и од те силе цар паде одмах мртав; па га завила у један ћилим и даде саранити у Шаренику, земљи првинције скопљанске“.

ГДЕ ЈЕ МЛАДИ ЦАР?

Најшпиријније је о цару Урошу писао **Пајсије Јањевац**.

Кад је Душан био на самртној постељи — прича старац Пајсије — Урош је био још малолетан; зато Душан „уручи скиптар државе Вукашину, и заклетвама закле га да не чини насиља сину његову, док не достигне до узраста и постане наследник стачаству своје-му“.

У ПЛАНИНИ, БЕЗ СВЕДОКА...

Доказни материјал уробио краља Уроша сакупио се пуна четири века. Свако је додавао нове детаље урочи да је Мрњавчевић убио Душановог сина.

Међутим, кад је Урош напунио 17 година и већ дорастао до власти, амбициозни Вукашин није хтео да сиђе са престола! Избио је грађански рат; „једни су били помагачи цару Урошу, а тако је и по правди, а други Вукашину по неправди, тако да је био велики метеж“.

Састао се сабор у Призрену да реши „на коме је Царство“. Вукашин је упорно тврдио: — **Мени је предано Царство!**

Узалуд су му великаши и свештеници говорили!

— **Знамо да је Теби поверено док не доспе млади цар до узраста пунолетства, а његово је го реду и колону. Престани, Вукашине, да чиниш насиље!**

Али Вукашин је био све гори и гори; мало

му је било што Урошу „с насиљем уграби његов престо“ — него је решио да убије младог цара.

Неколико година после сабора, подли Мрњавчевић позвао је Уроша у лов — а за младићем је послао неколико својих најпозданијих слугу. И негде у планини, без све-дока, слуге су убиле младог цара, а затим су његово тело однеле у један скривени манастир и положили га у гробницу у унутрашњости цркве.

Како се Урош данима није враћао из лова, царица мајка Јелена почела је да слуту да се њеном јединцу нешто догодило. Распитивала се код рођака и пријатеља, али нико није знао где је Урош.

— **Где је млади цар и шта се догоди и камо пође?** — питала је напакон и Вукашина.

— **Ни ја не знам шта се догоди...** — лагас је Вукашин.

„УЖАСНО ЖАЛОСТНА ИГРА“

Почело је да се говорка да је Вукашин убио цара... Да би проверила гласине, несрећна мајка је отишла до манастира у коме је, причало се, Урош тајно сахрањен — и заиста је нашла синско тело. Али о овом ником није смела да прича. Сви су се бојали Вукашина.

Ускоро је, ипак, злочинца стигла заслужена казна. Са братом Угљешом повео је 70 хиљада коњаника на Турке — али Турци, којих није било ни четири хиљаде, тешко су их поразили на Марици, а оба брата су погинула.

По народним легендама Уроша нису убиле Вукашинове слуге него сам Вукашин. Сурови Мрњавчевић — причало се некад — повело је Уроша у лов, па кад су дошли до некаквог језера и млади цар се загледао у соколове који су ловили рибе — Вукашин се прикрао цару с леђа и ударио га буздованом по глави.

Цареубица је ускоро и сам погинуо од руке свог слуге. Када се враћао с разбојишта с Николом Арсојевићем, нагнуо се над извор да пије воде, а слуга Никола, утледавши му на врату златан ланац, полакомио се и убио господара.

Легенде и хронике о несрећној судбини младог цара инспирисале су многе наше писце кроз цео прошли век. Најпознатије дело о Урошу је драма **Стефана Стафановића** коју су 1841. у Новом Саду играли гимназијалци и образованије калфе — **Смрт Уроша V**, последњег цара српског, ужасно жалостна игра.

НЕОБОРИВ АЛИБИ

Историја о Урошу много мање зна од старих легенди. А и оно што се зна није баш славно.

Кад је 1346. и Скопљу, Душан крунисан за цара, његов десетогодишњи син Урош постао је краљ. Девет година касније Душан је умро, а престо је припао Урошу, изгледа најнеспособнијем владару од свих Немањића.

Већ прве године Урошеве владавине побунио се његов стриц Симеон (Синиша), Душанов брат по оцу, који је, као најстарији Немањић, сматрао да њему припада престо. Престо није освојио, али ипак се називао „царем Грка, Срба и целе Абланије“, отцепио је грчке области и владао је у њима независно од Уроша.

Душан је оставио сину у наслеђе велико, али недовољно чврсто Царство. Чим је нестало способног Душана, феудалци су почели да се осамостаљују: ковали су свој новац, ратовали међусобно и отимали један другом територије — не марећи за младог цара. Највише су се осилили браћа Балшићи у Зети, вук Бранковић на Косову, у рудничком крају Никола Алтсмаковић, у новобрдском крају Лазар Хребељановић и у Македонији браћа Мрњавчевићи — Угљеша и Вукашин.

Вукашин је заиста, како каже легенда, постао Урошев савладар: 1365. добио је краљевску титулу. Али приче да је Вукашин убио цара — чиста су измишљотина. Вукашин има необорив алиби: кад је Урош умирао — Вукашин је већ два месеца био мртав! Вукашин је погинуо на Марици 26. септембра 1371, а Урош је умро природном смрћу 2. децембра исте године.

Љ. Јанковић

Када је 1346. Душан крунисан за цара, његов деветогодишњи син Урош постао је краљ. Девет година касније Урош је сео на престо Немањића.

У ПЛАНИНИ, БЕЗ СВЕДОКА...

Пуна четири вена веровало се да је младог цара Уроша убио краљ Вукашин — буздованом по глави. Тен пре стотинак година доказало се да је прича о убиству — легенда.

Илустрација: Б. ВЕСЕЛИНОВИЋ

Писменост, И КАКО ЈЕ СТЕЋИ

Карло Велики

Иван IV Васиљевич, московски кнез и цар Русије, није умео да чита и пише. Писма је диктирао, а ниједан декрет царске канцеларије није био потписан његовом руком.

Иван Васиљевич (1530—1584) остао је без оца када му је било три године. Растао је усамљен под регентством енергичне мајке Јелене Глинскеје заузете борбом против свемоћних бојара. У његово време писменост је била посас „слугу“ док је млади царевич имао преча посла.

Учили су га, примером ако не специјалним часовима, борби, интригама, непријатељству. Неписменост му није сметала да постане један од највећих руских царева, први који је ујединио Русију и одбио и спољне непријатеље и разбојничку властелу.

Али да се од самог почетка ослањао и на књигу, а не само на маč можда не би зарадио надимак ГРОЗНИ. У бесу је убио чак и сопственог малог сина.

Када је сломио бојаре, спровео реформе у судству и организовао прву регуларну војску, Иван Грозни сетио се и културе. Поред трговаца у Русију је довео и сву силу страних уметника и научника. Неписмени владар оснивач је прве руске штампарије!

НИКАД НИЈЕ КАСНО

Када је франачком владару Карлу Великом уручена повеља којом је проглашен за краља, он ју је примио уз помпезни церемонијал али није умес да је прочита. И он је био неписмен или, како се то интернационално каже, **аналфабета**.

Неко ће помислити да је његово школовање било грубо занемарено. Напротив. Али циљ његових учитеља није било развијање интелектуалних способности будућег великог владара. Дечак је васпитаван

ПЕСНИН ДАНТЕ АЛИГИЈЕРИ НАПИСАО ЈЕ »БОЖАНСТВЕНУ КОМЕДИЈУ«, НАЈВЕЋУ ПОЕМУ СВЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ, УПОТРЕБИВШИ, КАКО СУ КОМПЈУТЕРИ ИЗРАЧУНАЛИ, САМО 13 ХИЉАДА РЕЧИ. ЊЕГОВА СУПРУГА ЂЕМА НИЈЕ МОГЛА ДА ПРОЧИТА НИЈЕДАН РЕД ТЕ ПОЕМЕ. БИЛА ЈЕ НЕПИСМЕНА.

да буде телесно снажан, вешт борац, храбар војсковођа.

Тек у зрелим годинама Карло Велики, већ увелико цар крунисан 800. године у Риму, осетио је „да постоје и друге вештине осим мачеваљачких“. Задивљен тим открићем, на двор је довео чету разних учитеља и школованих људи. Чак из Павије довукао је граматицара да га учи латинском!

Велики цар запео је да овлада пером и књигом. Времена је имао само зими када би војска углавном мировала. Цар је у леденим одајама зимских дворова седео над књигом попут каквог ђачета. У спаваћу собу носио је листове пергамента по којима је, увијен у крзна и промрзлих прстију, невешто шкрабао слова за дугих зимских ноћи.

Резултати нису били равни уложеном труду јер се у старијим годинама учи теже него у детињству. Али, Карло Велики је остао у сећању потомака не само по војничкој и државничкој генијалности. Он је основао Париски универзитет.

Почетак такозване каролиншке ренесансе која обухвата ликовне уметности, архитектуру и културу везан је за Карла Великог. Поред дворске свуда су ницале и самостанске школе а развила се и врста писма — каролиншка минускула звана каролина.

САМО ДЕСЕТ ЖЕНА

Ђема Донати из имућне фирентинске породице која се 1277. удала за Дантеа Алигијерија умела је лепо

Карло Велики у пуном царском сјају. У позадини је приказан Париски универзитет.

Иван IV Васиљевич
Грозни

Овај „позив“ прихваћен је 1642. године у малој држави Саксонији Гота. Војвода Ернест I наредио је, уводећи казне за родитеље који се о заповест оглуше, **обавезно школовање свих дечака и девојчица од пете до четрнаесте године**.

Почетком 18. столећа и пруски краљ Фридрих Вилхелм I озаконоио је **обавезно похађање школе за децу од пете до десете године**. У осталим европским државама идеја о општем школовању је прихваћена, али није постала закон већ предмет „добре намере у разматрању“.

Велика заслуга на трновитом путу описмењавања припада Французу Жану Батисти де Ла Салу и његовим следбеницима који су узели име Браћа хришћанских школа. Они су се борили за опште основно образовање упркос препрекама на које су наилазили.

У то време чак су многи педагози, на пример Ла Шалоте, критиковали опште образовање као „трањење времсна и труда на људе који ће живети од чекића и мотике“.

Корак напред учињен је захваљујући напуљским енциклопедистима Антонију Ђеновезеу и Гаetanу Филанђерију који су захтевали да свако село добије основну школу и да се свим физичким радницима обезбеди **обавезно бесплатно школовање о државном трошку**.

Проблем општег основног образовања приближио се коначном решењу у свим европским државама тек у 19. веку. Али борба за право на писменост још није добијена и УНЕСКО пружа огромну моралну подршку и материјалну помоћ описмењавању деце свих народа на свету, нарочито неразвијених земаља.

Проценат неписмених износи у Африци и Јужној Азији 80, у Средњој и Јужној Америци 40 до 45, а у јужним земљама Европе 20 одсто. У Југославији се овај број креће око не-завидних 30 процената.

Љ. К.

Света Натарина из
Сијене

да кува, меси хлеб, крпи чарапе, везе, тка и шије. О читању и писању ни говора.

Тако је у породици Алигијери дошло до, по данашњим схватањима, апсурдне ситуације. Славни муж је, употребивши само 13 хиљада речи — како су израчунали компјутери — написао „Божанствену комедију“, највећу поему светске књижевности. Супруга Ђема није могла да прочита ни један једини ред те поеме!

Ђема Донати Алигијери није у том погледу била никакав изузетак и верује се да је Дантеу било сасвим нормално што има неписмену али добру домаћицу за жену. Број жена које су у Италији 14. века биле писмене је невелик: Новела ди Болоња, Мадалена Буонсињори, Ђована Бјанкети, Гаја да Камино, Елеонора дела Ђенка, Нина Сићилијана, Ђустина Пероти Леви, Селвађа Вирђолези, Елизабета Традијани, Катерина Бенинказа. Укупно десет.

ДОБРА НАМЕРА У РАЗМАТРАЊУ

Први покушаји да се писменост приближи народу потекли су од Цркве. У 15. веку основане су самостанске школе св. Карла Боромеа и побожне школе св. Ђузепеа Калазанџија.

Касније, почетком 17. века Чех Јан Коменски (латински Comenius) заузео се за опште школовање доступно свакоме: „Сва деца, оба пола, треба да се школују тако да од тога имају користи целог живота“.

ПОТРАЖИ МЕ У ПИРАМИДИ

МНОГИ ЉУДИ ГРАДЕ ИЛИ НАМЕРАВАЈУ ДА ГРАДЕ КУЋЕ У ОБЛИКУ ПИРАМИДЕ, ВЕРУЈУЋИ ДА ТАКАВ ПРОСТОР МОЖЕ ДА ИМ ГАРАНТУЈЕ СПОКОЈСТВО И ДОБРО ЗДРАВЉЕ. НЕЋЕ ЛИ ТО, МОЖДА, БИТИ НОВИ ТОКОВИ У СТАМБЕНОЈ АРХИТЕКТУРИ?

Негде испред граница историје човек је саградио пирамиде у равници Гизе у Египту — једине преживеле монолите једне велике цивилизације нестале у немирном песку Сахаре, а можда и у водама Атлантика. Још се не зна да ли су ти споменици поред Нила — резултат дугогодишњег и муко-трног рада робова — само гробнице неких неважних краљева или су, ипак, надахнута остварења негдашњих великих умова који су настојали да на Земљи изграде нешто достојно „васионе и вечности“.

Француски природњак Антоан Бови се једном приликом, пре уласка у Велику пирамиду, задржао поред Свинге и дуго размишљао о овој чудној комбинацији човека и животиње. С овим мислима стигао је у Краљеву одају и у једном углу собе запазио угинулу животињицу. Запрепастило га је откриће да је ово створење — очигледно одавно мртво — било мумификовано.

Бовију је нешто говорило да тајна овог случаја лежи у облику пирамиде, да ти и такви облици мењају енергетска поља унутар грађевине. Уместо да се распадне, тело животиње само се исушило.

По повратку кући Бови је проверио ову хипотезу. Служећи се конструкцијском основом Велике пирамиде, направио је макету пирамиде додајући јој осу север-југ. Угинуле животиње смештене унутар модела, у нивоу који одговара положају Краљеве одаје у правој пирамиди, мумификовале су се без изузетка!

Бовијева проучавања привукла су пажњу чехословачког радио-техничара Карла Дрбала који се иначе веома интересовао за древни Египат. Пожелио је да и сам провери какав ће утицај имати простор пирамиде на металне предмете па је, експериментишући, дошао до сазнања да држање бријача, рецимо, у моделу пирамиде чини његову оштрицу бриткијом!

РАЗДРАГАНА ЗЕЧИЦА И ...

Природњаци Ед Петит и Бил Скал, писци књиге „Тајна моћ пирамида“, који су четири године вршили истраживања овог феномена, експериментишући под различитим околностима са стотинама биљака, разним течностима, тврдим материјалима и

слично — са пирамидама разних величина и од различитог материјала — тврде да су животиње и овде одиграле најважнију улогу утичући на сам ток експеримената. Једна сићушна женка пустињског зеца скакача који личи на минијатурног кенгура омогућила је многобројне експерименте који су следили.

Убрзо пошто су проверене тврдње да бријач у пирамиди остаје оштар и да воће, поврће, месо, јаја, млеко и остале намирнице унутар пирамиде могу да се сачувају од труљења и пропадања, одлучено је да се у пирамиду смести ово живахно биће.

Зечица је била веома задовољна, расположена више него икада, боље је јела, нешто је и порасла мада је дећ била зрела, и ускоро је добила ново, лепо и густо крзно. Примећено је да је показивала и више интересовања за „домаће послове“: чистила је кавез и уредно држала гнездо у једном углу, уместо да га гура на све стране као што је до тада чинила. Међутим, кад су њен кавез изнели из пирамиде била је ван себе: одбијала је храну и све што је пре тога средила и очистила претворила је у хаос. Вратили су је у пирамиду и она је поново била срећна.

Једног дана тешко се повредила: велика посекотина поред једног ока претила је слепилом. Петит и Скал су ову ситуацију искористили за нови експеримент — сместили су је у пирамиду и са запрепашћењем констатовали да се веома брзо опоравља. Рана је брзо зарасла не остављајући чак ни ожиљак.

Дошао је ред и на човека. Одлучено је да се направи пирамида, довољно велика да у њу може да уђе човек, да може да седи и евентуално спава. То је дало нове резултате.

Новине су писале, људи су градили своје пирамиде, измењивали утиске. Сви су

били једнодушни у тврдњи да се у пирамиди осећају мирним, спокојним и безбедним иако су их од спољашњег света одвајале само пластичне или панел плоче од којих најчешће праве своје пирамиде. Сви су осећали присуство неке „благотворене енергије која снажи“.

Још је занимљивије било откриће да су проблеми са којима су појединци улазили у пирамиду убрзо нестајали. Једна особа је чак изјавила да јој је у пирамиди немогуће да оживи осећање непријатељства и нетрпељивости. Људи који су патили од

и тешке ствари нису им више тако изгледале. Ипак, најзанимљивије од свих открића је „лековитост пирамиде“. Ед Петит је то потврдио на себи када је алатом, по други пут, тешко повредио руку на истом месту. Лекар је прогнозирао да ће остати без последњих зглобова на два прста десне руке.

Петит је у пирамиди провео доста времена и — прсти су били сачувани! То је веома изненадило доктора који је тада пристао да да писмену потврду о зачуђујућим резултатима.

Са свих страна почеле су

таласима. Међутим, правог одговора још нема.

Упитамо ли се како то да пирамиде привлаче животиње, одговор ћемо лако наћи. Познато је да животиње имају урођен смисао за правилан избор. То потврђује чињеница да су људи некада помно пратили животиње, посебно када се радило о избору хране у природи. Тако су, уосталом, пронађени и многи ефикасни биљни лекови. Из овога се може закључити да код пирамиде сигурно постоји нешто што их привлачи. Један изгубљени папагај, на пример, пронађен је на врху дрвене пирамиде, више од 300 метара далеко од куће...

Пирамида, међутим, негативно утиче на инсекте; не задржавају се у њој па се претпоставља да је то разлог што се воће, поврће и остале намирнице боље одржавају унутар пирамиде.

Кад год би неки од паса са којима се експериментисало ушао у пирамиду, застао би у југозападном углу, неко време њушкао унаоколо и онда се полако испружио окрећући главу ка североистоку. Природњаци су се одмах упитали зашто!

Да би дошли до одређеног закључка експерименте су морали да наставе са људима: везивали су им очи и уводили их у пирамиду захтевајући од њих да се одреде за правац који им се чинио „најпријатнијим“. Већина је окретала лице према истоку или североистоку. Неки од њих тврдили су да из тог правца осећају неко „зрачење“. Вероватно из истог разлога људи од давнина имају навику да спавају лицем окренути северу или истоку, никада западу или југу. Узгред да кажемо да амерички Индијанци, без

клаустрофобије (страх од затворених и скучених просторија) тврдили су да се у својим пирамидама осећају веома удобно.

...СМИРЕН ЧОВЕК

У пирамидама су људи најчешће певушили или звиждукали, и све крупне

да пристижу сличне вести — о брзом оздрављењу нестајању ожиљака, о излечењу од артритиса, реуматизма, чира у стомаку и слично.

Шта је то унутар пирамиде? Објашњење овог феномена многи су потражили у енергетским пољима, систему веровања, сугестији, електромагнетним

обзира на временске прилике, увек постављају своје шаторе тако да им је отвор окренут према истоку.

Велика тајна великих пирамида и даље остаје обавијена велом мистерије, непознаница коју човек већ вековима покушава да спозна.

Д. Г.

Дон је сплав. бес-
помоћно поигра-
вао на таласи-
ма Атлантика, два на-
надска рибара чији се
чамац неколико часова
раније разбио о подвод-
ни гребен покушавали
су да махањем скрену
панићу пилоту авиона
који је кружио изнад
њих. Знали су да је њи-
хов радио-сигнал за по-
моћ ухваћен и да их
сада траже. Међутим,
била је ноћ и људи у
летици нису могли да
их уоче.

Срећом, једном од на-
страдалих синукла је и-
деја:

— Мислим да негде
на сплаву имамо свет-
лосну ранету. Потражи
ћу је!

Убрзо је снажан сноп
светлости запаарао ноћ-
но небо и осветлио
сплав са рибарима. У-
гледавши сигнал пилот
је без оклевања усме-
рио авион према води и
без тешкоћа се спу-
стио крај бродоломни-
ка.

По ко зна који пут
поуздани «канадер CL-
215» спасао је људске
животе.

Влажне бомбе

Првобитна намена о-
вог двомоторног хидро-
авиона канадске авио-
компаније «Канадер»
била је гашење шум-
ских пожара, али су
конструктори убрзо уви-
дели да би он могао да
се прилагоди и другим
потребама. Данас се
«канадер CL-215» са ве-
ликим успехом корис-
ти и за превоз људи и
терета, спасавање бро-
доломника и засипање
зелених површина ин-
сектицидима.

Томе је, уосталом, са-
вршено прилагођен: кли-
зећи по површини на-
квог језера брзином од
180 километара на час,
«канадер» је у стању
да без заустављања за
веома кратко време на-
пуни своје резервоаре
са 5.400 литара воде и
да их испразни за не-
пун секунд. Само јед-
но овакво «пражњење»
и — земља се овлажи-
ла да је на њу пао ми-
лиметар кише.

Како при пожару про-
сечне јачине та коли-

чина воде испари за 15
минута, да би се ватра
савладала, «влажне»
бомбе се бацају сваких
осам до десет минута.

Два резервоара за во-
ду налазе се са доње
стране трупа. Поред
понклопаца који се отва-
рају при избацивању
воде, опремљени су и
«сондама» — сисаљна-
ма помоћу којих се пу-
не.

Обавезну опрему сва-
ног «канадера CL-215»
чини и 18 платчених
столица на расклапање
или 19 носила. При е-
вакуацијама већег бро-
ја људи може да прими
и до 36 путника.

Можда је у ово доба
млазних авиона необи-
чно што авион ове вели-
чине има клипне мотс-
ре, али конструктори
су прибегли танвом ре-
шењу јер, како тврде,
два 18-цилиндарска
«Pratt and Whitney» R 2800
звездаста мотора са ва-
здушним хлађењем ос-
тварују велике уштеде
у гориву. Свани од њих
покреће по један тро-
краки пропелер.

Ни остали лични по-
даци «канадера» не за-
служују ништа мање по-
хвале: при оптерећењу
од 5.400 килограма, он
развија брзину од 315
километара на час са
долетом до 3.200 кило-
метара.

Рекорд

Брзина, сигурност и
ефикасност «канадс-
ких ватрогасаца» про-
чула се и у свету —
користе их подједнако

КРИЛАТИ

**За хидроавион «канадер CL-215»
кажу да је брз, поуздан и ефи-
касан у гашењу пожара. У то се
пре неколико година уверило и
20 хиљада становника једног
канадског града.**

успешно у Грчкој, Шпа-
нији и Француској.

Можда, ипак, Фран-
цузи имају највише раз-
лога да буду захвални
канадским конструктори-
ма. Све док у своју
ваздушну флоту нису
уврстили и «канадере
CL-215», ватра је годи-
шње гутала више стаба
ла него што их је за и-
сто време ницало.

И двадесет хиљада
становника једног на-
надског града, који се
пре неколико година
нашао између два шум-
ска пожара, уверило се
колико су ови авиони
корисни.

На путу ватрене сти-
хије нашли су се же-
лезничко раскршће, сто
вариште бензина и про-

пана и фабрика пива.
Истовремено, на дру-
гом крају града, свега
2,4 километра од нај-
ближих зграда, беснео
је пожар који је уско-
ро могао и њих да за-
хвати.

Шест пилота «кана-
дера» одмах су поде-
лили улоге. Дон су јед-
ни у разману од једног
минута бацали водене
бомбе на стовариште
са горивима, други су
засипали кровове угро-
жених кућа како би их
овлажили и отклонили
опасност да их потпали-
нена залутала летећа
ужарена грана.

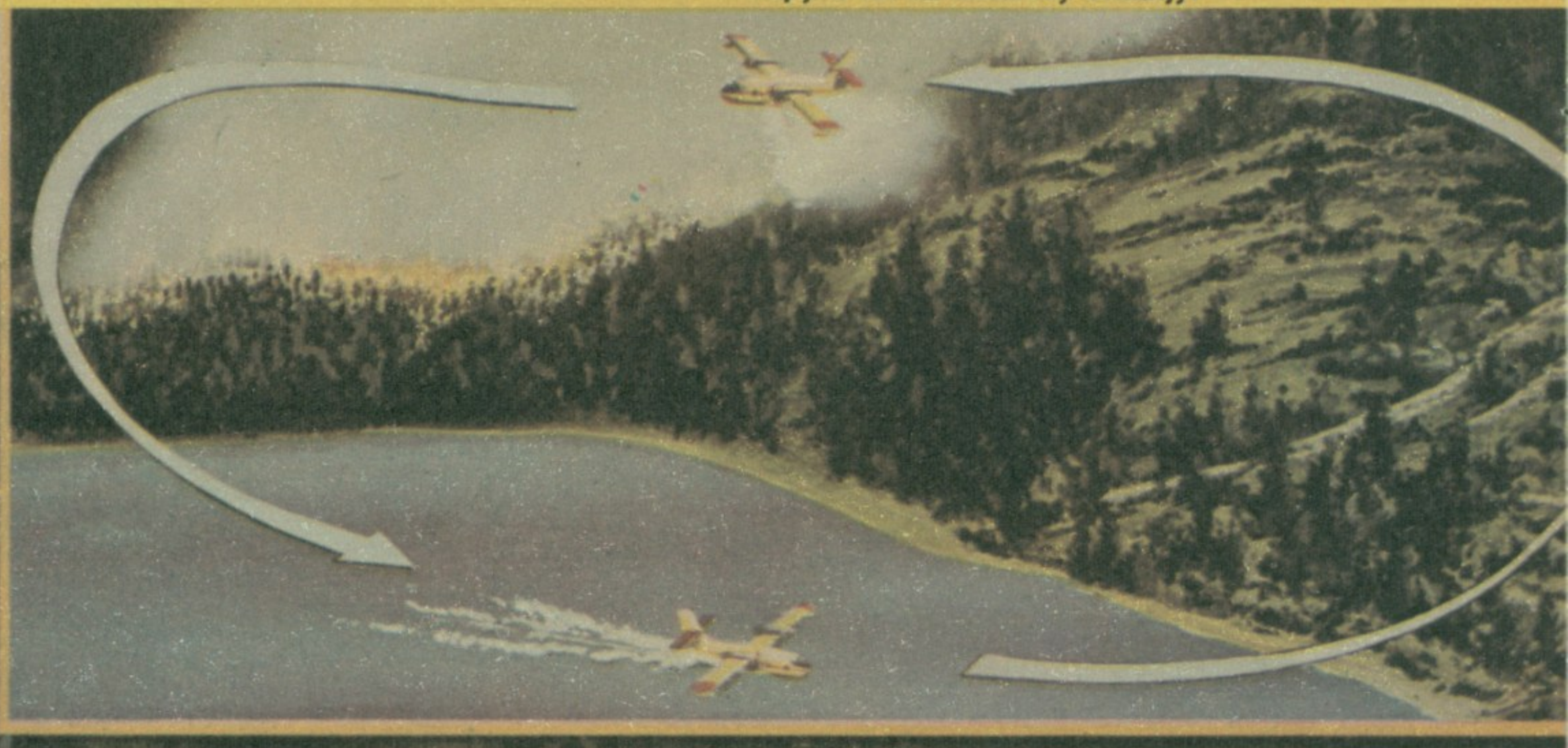
Операција је била о-
кончана за свега два
сата. Ватра је обуздана
на десетак метара од
стоваришта бензина и

пропана и на невероват-
но малој раздаљини од
првих зграда.

Један од пилота по-
стигао је својеврстан
рекорд: за тих 120 ми-
нута успео је да се 65
пута одвезе до оближ-
њег језера, напуни ре-
зервоаре и полије пла-
мену стихију са 33 тоне
воде.

М. И.

**У тону једне акције пилоти стигну да и по 65 пута напуне резервоаре
и сруче их на пламену стихију.**

ВАТРОГАСАЦ

Клипни мотори »Pratt and Whitney«

Отвор за преливање воде

Поклопац на резервоару

Резервоар воде

Плован

»Канадер« је у стању да за непун секунду испусти 5.500 l воде из својих резервоара.

ЧУДА
ЉУДСКИХ
РУКУ

ЋУДЛИВА, СЕБИЧНА И ВЕОМА ТАЛЕНТОВАНА

ПРИМАДОНА

Аделина Пати изишла је први пут на позорницу Њујорка као дете од непуних осам година. Публика је била и узбуђена и забринута. Како ће та девојчица, сва у коврџама, чипкама, ружичастим тракама и порубима, изићи на крај са тешким оперским аријама? Али то мало створење певало је трепераво и меко као славуј.

Аделина је дете опере. Њен отац Салваторе, тенор из италијанског града Катаније, певао је доста добро и гостовао чак и на важнијим позорницама. Мајка Катарина Кијеа, Римљанка, била је такође певачица. Аделину је родила једне фебруарске вечери 1843. за време представе.

Певала је у Белинијевој „Норми“ када је осетила болове. Да се представа не би прекидала, заменили су је она журно отишла у гардеробу и на свет донела девојчицу.

Из Мадрида, где је живела више година у оскудици, породица Пати одселила се у Америку у нади да ће тамо бити више славе и новца. Али ни тамо, у Њујорку, није било ништа боље. Салваторе и Катарина добијали су понеку бедно плаћену улогу, па се живело све сиромашније.

ЧУДО ОД ДЕТЕТА

Једног дана, у време када породица није имала довољно ни за храну, Аделина је видела оца како замишљено у рукама држи малу златну иглу. Спремао се да је заложити код некоег зеленаша јер им је кућевласник претио да ће их, уколико одмах не плате кирију, избацили на улицу.

Касније се причало да је Аделина тада рекла оцу:

— Певаћу и зарадити новац. Не смеш да је продаш!

Толико је наваљивала и беснела да је отац на крају одустао од намере и то не зато што је веровао да ће се њена жеља остварити, већ само зато да би је умирио.

И — десило се чудо. Човек близак оперским круговима чуо је Аделину како пева и свидела му се. Омогућио јој је наступ на групном концерту, истина у једном од најскромнијих опера у Њујорку. Поклонио јој је и нову хаљину са много чипки и трака, какву родитељи сигурно не би могли да јој купе.

Већ те прве вечери на позорници потпуно је освојила публику. Остале уметнике, све саме осредње певаче, просто је збрисао

„Чудо од детета“ убрзо се изродило у обесну примадону чији су хиреви бацали у очајање све ноји су са њом долазили у додир.

прави водопад аплауза који се сручио на коврџаву Аделинину главицу.

Из нечега се увек нешто роди. Један новинар написао је чланак пун одушевљења. Они који су Аделину чули на концерту причали су пријатељима и познаницима како је та мала мајсторски отпевала рондо из „Месечарке“.

За „чудо од детета“ дочуо је и славни виолиниста Норвежанин Оле Бул и из чисте радозналости изразио жељу да чује девојчицу. А када му је она отпевала оно што је знала, предложио је да иде са њим по Америци и пева између његових тачака.

Јадни Салваторе, тенор коме је већ понестајао дах, и до пре неки дан пун брига како да прехранити породицу, није просто веровао у оно што му се нудило. Мала Аделина наступала је тако годину да-

на на концертима по читавој Америци, али је истовремено учила и певање. На свој осми рођендан поново се нашла у Њујорку где је на једном добротворном концерту отпевала арије које су највише одговарале њеном чистом кристалном гласу: сцену лудила из „Лучије од Ламермура“, тешку арију из „Месечарке“ и још неколико других од којих често стрепе и најiskusније уметнице.

Позоришта у којима је сада певала била су другачија од оног првог. Публика у раскошној одећи, са њакитом за чију цену се и не пита, редови кочија са два и четири коња пред улазом, на каси њен импресарио весело сакупља баснословне приходе од скупих улазница, гледаоци „висе“ на препуним лежама, позлаћена светлост расипа се из хиљаде светиљ-

Имала је само 13 година када је пред сам почетак представе бесно лупнула ногом о под и изјавила да те вечери неће певати. А зашто? Зато што јој нису купили лутку. Исто тако каприциозно, не слушајући ни чији савет, касније се и удапа

ки. Упија се свака нота која извире из тих коралноцрвених дечјих усана. На позорници дете не веће од метар и тридесет, осмећујући се пева без треме, потпуно сигурно у себе.

ПЛЕМНИЊА ПО СВАКУ ЦЕНУ

У десетој години почела је њена велика трка кроз свет, у једанаестој гријумфује у њујоршкој Италијанској опери, а у шеснаестој је већ на самом врху славе. У седамнаестој години Аделина Пати је веома богата певачица која у опери може да ломи, како се то каже, и најславније и најљуће диригентске палице.

Прерано је, међутим, Аделина научила како је велика њена моћ и како свакога може да потчини својој вољи. Огромни приходи које је обезбеђивала свима који су око ње трчкарали, направили су од девојчице у црвеним крпцама праву обесну примадону.

Једне вечери, имала је само тринаест година, лупила је ногом и изјавила:

— Вечерас не певам!

А зашто? Није добила лутку коју је тражила. Њен тадашњи импресарио Стракосх оставио је у опери нервозну публику да чека а сам је по полупра-

зним улицама Синсинатија јурио кочијом од излога до излога док није нашао трговца који је био вољан да кошу отвори радњу и прода му тражену лутку. Чим је добила оно што је тражи-

СА БИЛИЈАРОМ

ла, Аделина је изишла на позорницу.

Исто тако каприциозно, не слушајући ничији савет, одлучила је касније и да се уда. Пошто је живела међу људима који су јој повлађивали и клањали јој се због користи коју су из ње извлачили, помислила је да она треба да буде неко и нешто и када је далеко од позорнице. Али, како то да постигне? Постаће племкиња, одлучила је.

За време једног концерта на двору Наполеона III, Аделина је упознала неког племића који је био, како се то онда говорило, високог рода, али без пребијене паре. Био је то маркиз Де Ко, ни леп, ни млад, ни образован. Шта је тај онда

балу и да вешто млати празну сламу по седељкама.

Аделина се удала за њега маја 1868. у Енглеској, али тек пошто је претходно са 150 милиона у злату подмирила маркизове дугове. Убрзо се и развела, и то исплативши свом титулисаном супругу, сада да би га се отарасила, исту суму то поково у златницима.

У међувремену је започела некакву љубав са тенором Николасом Николинијем. Овај певач је заиста волео. Можда дирнута његовом великом пажњом, Аделина је одлучила да се поново уда. Не зна се тачно зашто: или зато што га је сажалежала, или зато што јој је било потребно да је неко воли, или просто зато што је мрзело да

пресарија, нестрпљиве директе и хотелско осебље које се увек жалило на безне напојнице што их је Пати лавала, док је истовремено захтевала немогуће.

МУШИЧАВА И ШКРТА

Да, Аделина је била издана када је требало да задовољи сопствене мушичаве жеље, али зато ужасно шкрта према другима. Та жена је продавала своје старе хаљине а на сваком прсту носила по један драги камен и возом увек путовала са бар два вагона: у једном су били она и њена пратња, а у другом гардероба, слике и билијар.

Како није имала детињства јер је од малих

За сопствене мушичаве жеље пара је увек имала: на сваном прсту носила је по један драги камен и возом увек путовала са бар два вагона, у једном су били она и њена пратња, у другом гардероба, слуге и — обавезни билијарски сто.

рио морали са њом да играју бескрајно дуге партије карата или билијара.

Аделина се бескрајно дивила самој себи и самој себи ласкала. Дуго је одбијала да сними свој глас на грамофонску плочу, а када је једном попустила и отпевала арију из „Фигарове женидбе“, па најзад чула саму себе, загрлила је грамофон вичући:

— Сад разумем ко сам ја! Ето зашто свет лудује за мном! Ах, какав сам је уметник! Какав диван глас имам!

— Била је дозлабога сујетна. Трбало је 1885. да пева у Букурешту, али је зима била веома јака и шкрта Аделина радије се одлучила да плати високу одштету него да напусти своју топлу кућу у Паризу.

Импресарио је чувао косу док му на ум није пала сјајна идеја: удесио је да из Румуније стигне телеграм у коме је писало да су градске власти припремиле величанствен дочек славном сопрану и да ће сви достојанственици доћи на станицу да јој се поклоне. Аделина, разуме се, ове не није одолела.

Кад је стигла у Букурешт са поворком слуга,

пртљагом и билијаром, на станици је било бар педесет свечано обучених званичника. Високо уздигнуте главе пошла је кроз шпалир угледних обожавалаца који су јој ватрено аплаудирали. Нико никада није имао храбрости да јој открије истину: те важне личности биле су само статисти. Директор опере обукао је у црна одела чланове хора и неког пријатеља и познаника, а свима је добро платио да одиграју сцену великог дочека.

ВОЛЕЛА ЈЕ САМО СЕБЕ

Кад јој је умро муж Николас, кога је прилично злостављала, Аделина је показала извесне знаке жалости: обукла се у црно, од накита, наравно, није одустала, и неко време о поклоњенику причала како је успешно пратио за клавиром и како је добро играо билијар. Сећала се заправо онога што је њој било важно, не схвативши изгледа никада да је тај човек због ње напустио сопствену уметничку каријеру.

После мужевљеве смрти, опет јој је ударила у главу племићка титула. Нашла је тако неког Шведанича Олафа Цедерсгрона, наставника фискултуре, који је био без пара али барон, и убрзо се за њега удала. Њој је тата било 57, њему 28 година.

Свесна да јој глас нема више некадашњи сјај, сну дивну боју, ширину и снагу Аделина се повукла са позорнице. Ипак, 1905. није могла да одоли неваљивању једног америчког импресарија и пошла је на турнеју по Америци, Мексику и Канади.

Последњи пут запевала је на руском двору 1911. После тога више није излазила из свога двorca у Шкотској где је поред мноштва олаја имала и малу позорницу. Волела је да понекад прсчета по њој дозивајући успомене. У мислима се тада често враћала оној златној игли свога оца, сага опточеној брилијантима — успомени из детињства које никада није имала.

Аделина Пати умрла је 27. септембра 1919. године.

М. И.

Бродвеј, онано нао је изгледао пре једног века, у доба наоа је Аделина Пати са непуних осам година први пут наступила у једној од најскромнијих опера овог позоришног и културног центра Њујорна.

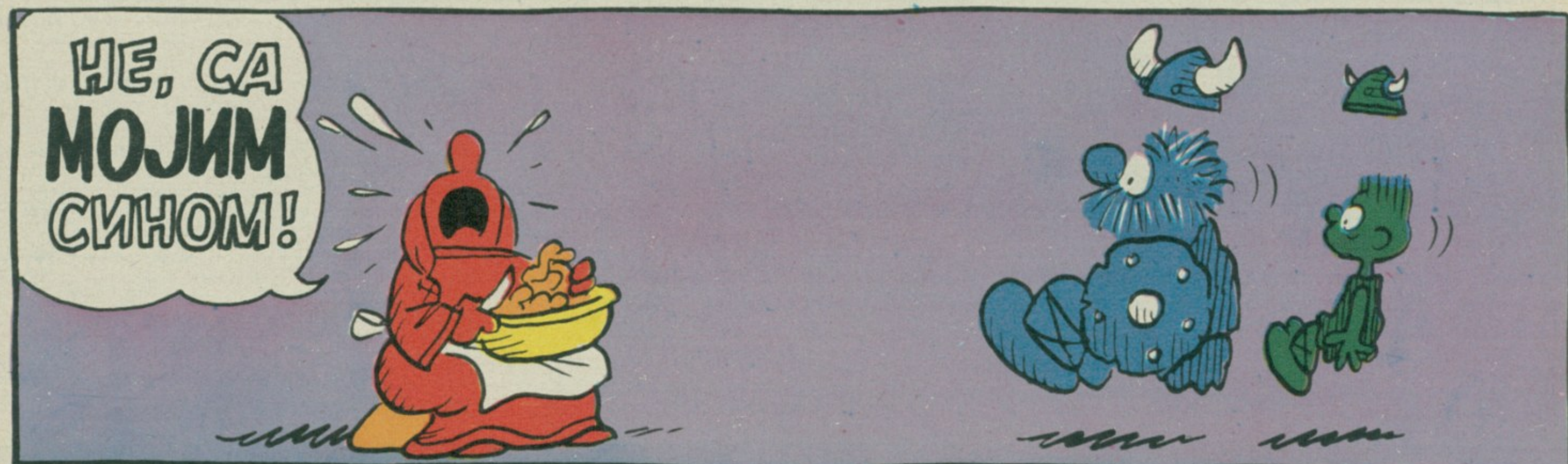
знао? Да се коцка, да се удвара милионеркама, да буде коловођа кадрила на

сама сређује неке ствари. Јер, Николини је био тај који је умиривао бес им-

ногу учила певање и глуму, сада су свако вече њен стрпљиви муж и импреса-

Dik
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

Њих двојица слагали су се као пас и мачка, или се то нама тако чинило. Срђан цандрљив и прзница, а Шого бене-тало, кезизуб, жињ није ако некоме не окачи какав реп. Срђан није волео никакво блебетање, а поготово не да се неко шегачи на његов рачун, спремнији да дискутује песницама него језиком, а Шого спадало, просто неувредљив. Што му год кажеш прима као Добро-ћудну шалу. Чини се да би шалом сматрао и када би му неко пуцао у груди.

Те прохладне јануарске ноћи 1942. године када смо се скелом пребављали преко Требишњице недалеко од манастира Косијерево покошкали су се Срђан и Шого. Зимски мраз ледом оковао челичку сајлу разапету са једне на другу обалу реке па за њу приањају руке. А морамо да се држимо овог леденог путоказа, јер матица на-дошле реке хоће да отме скелу и да нас стрмоглави у своје дубоке вирове. Срђан, горштак, чевичан оваквој врсти превоза, некако нестабилан на ногама боји се да се не оклизне, а Шого као ћакнут не да му ђаво мира, него се за-натио и пецка га говорећи да му је страх завецао ноге.

— Ђути док ниси добио по туру — припрети му Срђан а они што су били ближи куну се да му је поменуо и оца. Другови нападаше

СРЂАН И ШОГО

Шого да се мане шале, јер им је доста зиме и глади и још им само свађе требају.

ШЕПАВЕ СЕЉАЧКЕ НОГЕ

Шого, иначе, није био познат као јуначина која се радо залеће на непријатеља, посебно не на оне опремљене направама које сеју смрт. А ми смо пошши у лов баш на такве зверке. Требало је, ако нас послужу срећа, да у Москоу, селу између Требиња и Билеће, сачекамо италијанску моторизовану колону и снабдемо се оружјем, муницијом и одећом, а, руку на срце, надали смо се и богатој трпези из заплене коморе. Једино нас је бринуло да ли ће шепаве сељачке ноге које су се рашириле у опанцима моћи да ускоче у узане и круте војничке цокуле

Требало је стиснути петљу пошто нисмо очекивали да ће нам Италијани добровољно учинити овакву услугу. Могли су и они упокојити некога од нас. Иако смо се уздали у храброст, за потцењивање није било њихово преимућство у наоружању па и ратној вештини, јер је наша чета била састављена од сељана који су позаборављали и оне оскудне ратне вештине научене још у време служења војног рока.

Предах у Скроботну искористи-

— Ово ће неко кожом да плати — дрекну Срђан и откачи италијанску бомбу која му је висила о опасачу. Сви занемеше.

ли смо да од неког старог цамада на натенане искројимо петокрака и заменимо оне већ избледеле, како би непријатељ одмах видео с ким има посла. За младиће који ни у суровим ратним данима нису занемаривали своју спољашност нова петокрака чинила се као нови део гардеробе.

И стигосмо у Моско. Село опустело. Људи побегли од Италијана и усташа само да би спасли голе животе а оставили куће и цело покућство. Они које смо сретали причали су о грозотама у Коритима код Билеће где су у-с-г-аше велику провалију напуниле недужним жртвама.

ДНО ГАРАВОГ КАЗАНА

Иза једне оштре кривине президали смо друм да непријатељ издалека не би могао да примети барикаду. У позадини смо поставили заседу која ће преградити пут чим непријатељ уђе у клопку. Около смо распоредили патроле које су обезбеђивале и оне што су остали у једној великој сељачкој кући где смо се улогорили и с уживањем посматрали како кувар

марљиво спрема ручак. Одједном је са неког брда код Требиња грунуо топ, а граната је дигла облак дима у брду километар далеко од нашег логора.

— Бежимо! Открили су наш логор и сада узимају елементе нишанећи на ову кућу — викну каплар Вукота (наравно бивши, јер ми му нисмо признавали тај чин из бивше југословенске војске).

Дадосмо ватру табанима и за неколико минута нађосмо се у једној густој шуми ван опасне зоне. Друга граната поправи правац и приближи се кући, трећа је подбаци, а од четврте се запусти кров. Још неколико ђулади преора ливаде око куће. И онда се све утиша.

Када смо се вратили на крову је зјапила велика рупа, казан преврнут и пробушен а ретка чорба од кукурузног брашна уга-сила ватру. Један стихоклепац одмах опева ову ратну операцију и тешки материјални губитак:

„Ту кувару зададоше рану
дно испале гаравом казану.
Још су много узорали земље
да је било посејано семе
не би Моско село гладовало
но би хлеба и Скроботну дало“.

Већини није било до песме и шале. Људи се пресамитили од

глади, а Шого к'о Шого, хтео би да ову суморну атмосферу мало разведри па узе неку крпетину и поче да се шуња иза Срђана који је нервозно шеткао с пушком о рамену. Другови су му рукама и главом давали знак да се мане врага, али узалуд. Шого натаче онај дроњак на цев Срђанове пушке и поче да поскакује вичући:

— Товар носи магаре, нит' га чује ни' види!

Када виде ко је то магаре, Срђан се накомреши и исколачи очи.

— Ово ће неко кожом да плати — дрекну и откачи италијанску бомбу која му је висила о опасачу.

Сви занемеше, а Шого побеже и шћућури се између другова. Бомба коју хитну Срђан, пошто јој је зубима ишчупао упаљач, погоди Шого у леђа и поче да се котрља између бораца. Сви се разбежаше а један од најодважнијих зграби је и баци далеко испод куће у неку њиву. На опште изненађење бомба не експлодира, а Срђан и Шого истовремено прснуше у смех. Тек тада људи видеше да је то била њихова заједничка ујдурма за коју нико није знао. Из бомбе је био извађен експлозив.

Коста Крушинћ

БИМ И БУМ

ЧАПА И ГРУ-ГРУ:

ЗОРАЦ 3.П.

II ДЕО

ПЛАНИНСКО СВИТАЊЕ

ЧАПА И ГРУ-ГРУ СУ ПРО-ВОДИЛИ ОДМОР У ЗОРУЧ, ВАРОШИЦИ ПРОВИНЦИЈЕ ПЛАНИНСКО СВИТАЊЕ. ИЗ НЕПОЗНАТИХ РАЗЛОГА ЗА ГРУ ГРУА СУ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СИТЛАН, ВЛАСНИК ЦИРКУСА И МАК РОГАТ КОЈИ ГА КИДНАПУЈЕ.

ЧАПА ЗОВЕ ПОЛИЦИЈУ. УПАЗЕ У КУ-БУ МАК РОГАТА КОЈИ ИМА АПА-РАТ ЗА ЧУВЕ-ЛИЧАВА-ЊЕ...

ГДЕ ЈЕ ТА МАЧ-КЕТИНА? ПОД-НЕГУ ПРИЈА-ВУ?

УХ? БАШ НЕ ВО-ЛИМ МАЧ-КЕ?

КАКВУ ПРИ-ЈАВУ БЕТЕ ПОДНЕТИ??

ПРОТИВ МАЧКЕ? НЕ-МА ПРОПИС-НУ ВЕЛИ-ЧИНУ?

ЧАПА СЕ УПИ-ЊАО ДА СХВА-ТИ ЖАНДАРА...

НАД СУ ПОЛА ЧАСА КАСНИ-ЈЕ МАК РОГАТ И ЏЕМС ПОВРАТИЛИ СВОЈУ ВЕЛИ-ЧИНУ, ПОЧЕЛО ЈЕ СА-СЛУШАВАЊЕ...

ДАКЛЕ, ДА ЧУЈЕМО, ГОСПОДИНЕ РОГО-ЊО?

НИСАМ ЈА РО-ГОЊА?

МАК РОГАТ?

БРИГА МЕ ШТО СИ МЛАК, АЛИ РОГАТ? ГОВОРИ?

ЗОВЕМ СЕ МАК РОГАТ?

РОГАТ?

Онда је Мак Рогат објаснио зашто му је требао Гру-Гру...

...ХТЕО САМ ДА ГА ЧУВЕ-РАТ И ДА ПОМО-БУ...

...ЊЕГОВЕ ОГРОМНЕ СНАГЕ СКЛОНИМ ЈЕДНУ СТЕНУ ИЗ ПЛОГ ВРТА?

И ПОРЕД СВИХ ОБЈАШЊЕЊА, ПОЛИ-
ЦАЈАН НИШТА НИЈЕ СХВАТИО...

КОЈИ ПУТ ВАМ
КАЖЕМ ДА СЕ
ЗОВЕМ
МАК
РО-
ГАТ
??

САМО БЕЗ ЗА-
БАШЋРИВАЊА,
ГОСПОДИНЕ
БОГАТ? ПРЕ-
БИТЕ НА
СТВАР?

ОНДА ЈЕ НАУЧНИК
ПОЗВАО ПРИСУТНЕ
У СВОЈ ВРТ...

КАД САМ СЕ САГ-
НУО ДА ГА ПО-
ДИГНЕМ, НА ТО
МЕСТО СЕ ОДРО-
НИЛА ОВА СТЕ-
НА?

ВЕЋ САМ БИО ИЗГЛУБИО
НАДЧ ДА БУ ДОИ ДО
СВОГ НОВЧИЋА, КАД
САМ ПРИМЕТИО
У ГРАДУ
ГРУ-СА-
ПИЈЕН-
СА?

ОДМАХ МИ ЈЕ ПАЛО
НА ПАМЕТ ДА ГА ЧВЕ-
БАМ И НАТЕРАМ ДА
ЏКЛОНИ ОНУ
СТЕНУ?

АХ, САД САМ
СХВАТИО, ГОС-
ПОДИНЕ ШКР-
ТАН... САД
РАЗУМЕМ...

ПОЧИНИЛИ СТЕ
КИДНАПОВАЊЕ
И ТО БЕТЕ
СКУПО
ПЛАТИ-
ТИ?

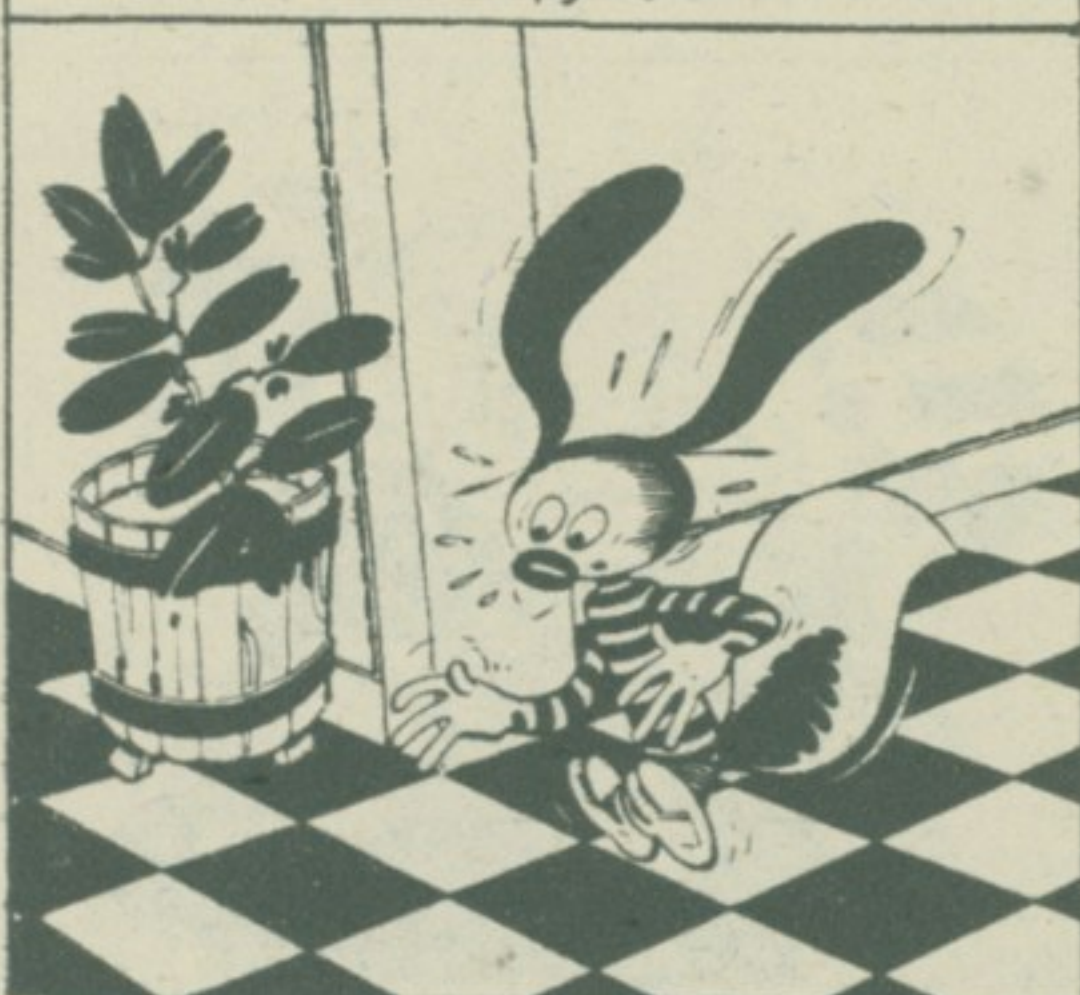
ШТА? СКУПО??
МИЛОСТ... ВОДИТЕ
МЕ У ЗАТВОР,
САМО ДА
НЕ ПЛА-
БАМ НИШ-
ТА?

НИКО НИЈЕ ПРИМЕТИО
КАД ЈЕ ГРУ-ГРУ УШАО
У КУЋУ...

ГРУ-ГРУ НИДЕ БИО ЗЛОПАМ-ТИЛО ЗБОГ НЕКОЛИКО ПА-РА ПА ЈЕ ОДЛУЧИО...

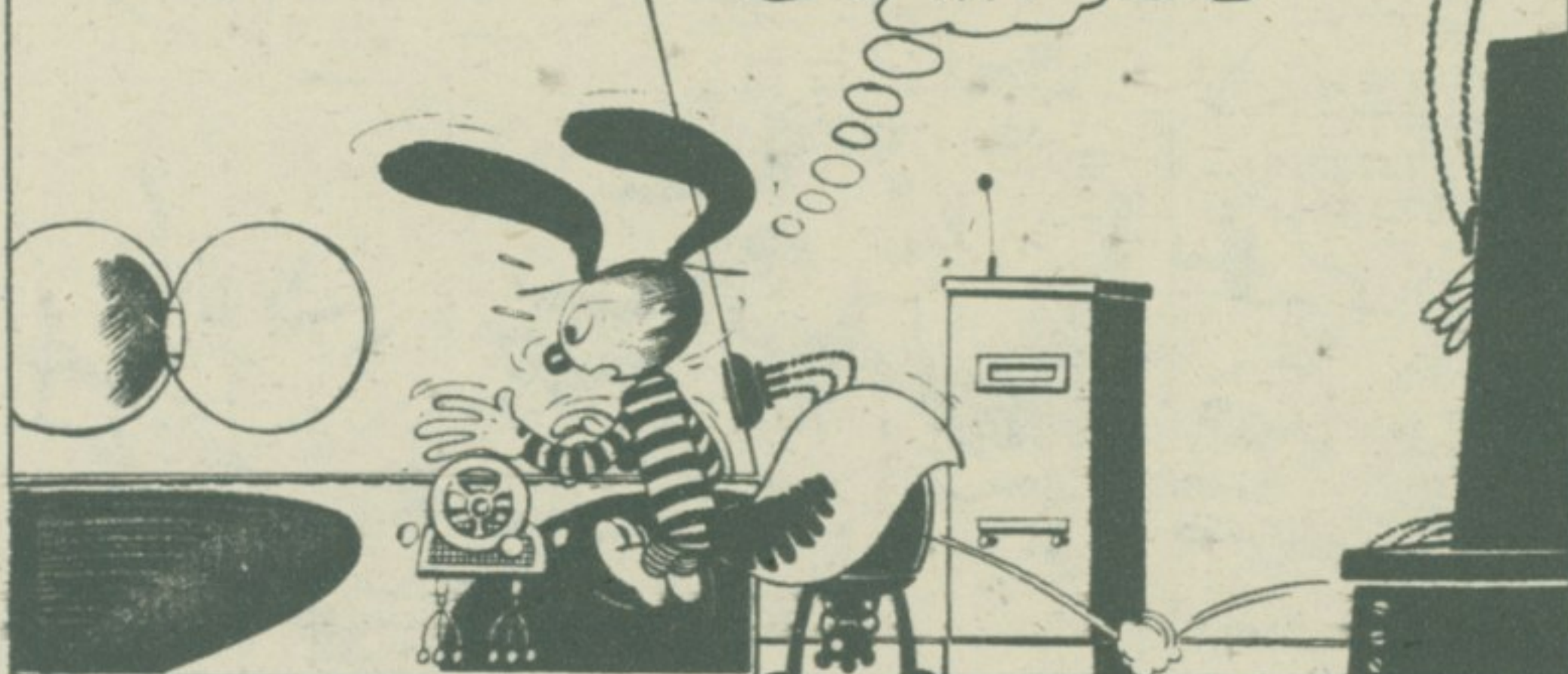
НЕ СХВАТАМ ЗАШТО МЈ ЈЕ ТАЈ НОВЧИК ТОЛИКО ВАЖАН АТИ...

... ДА ПО-МОГНЕМ ТОМ ЈАД-НИКУ?

ТОЛИКО ЈЕ ОЧА-ЈАН ДА ТРЕБА НЕШТО УЧИНИ-ТИ?

ГРУ-ГРУ? ШТА ТО СМЕ-РАШ? !?

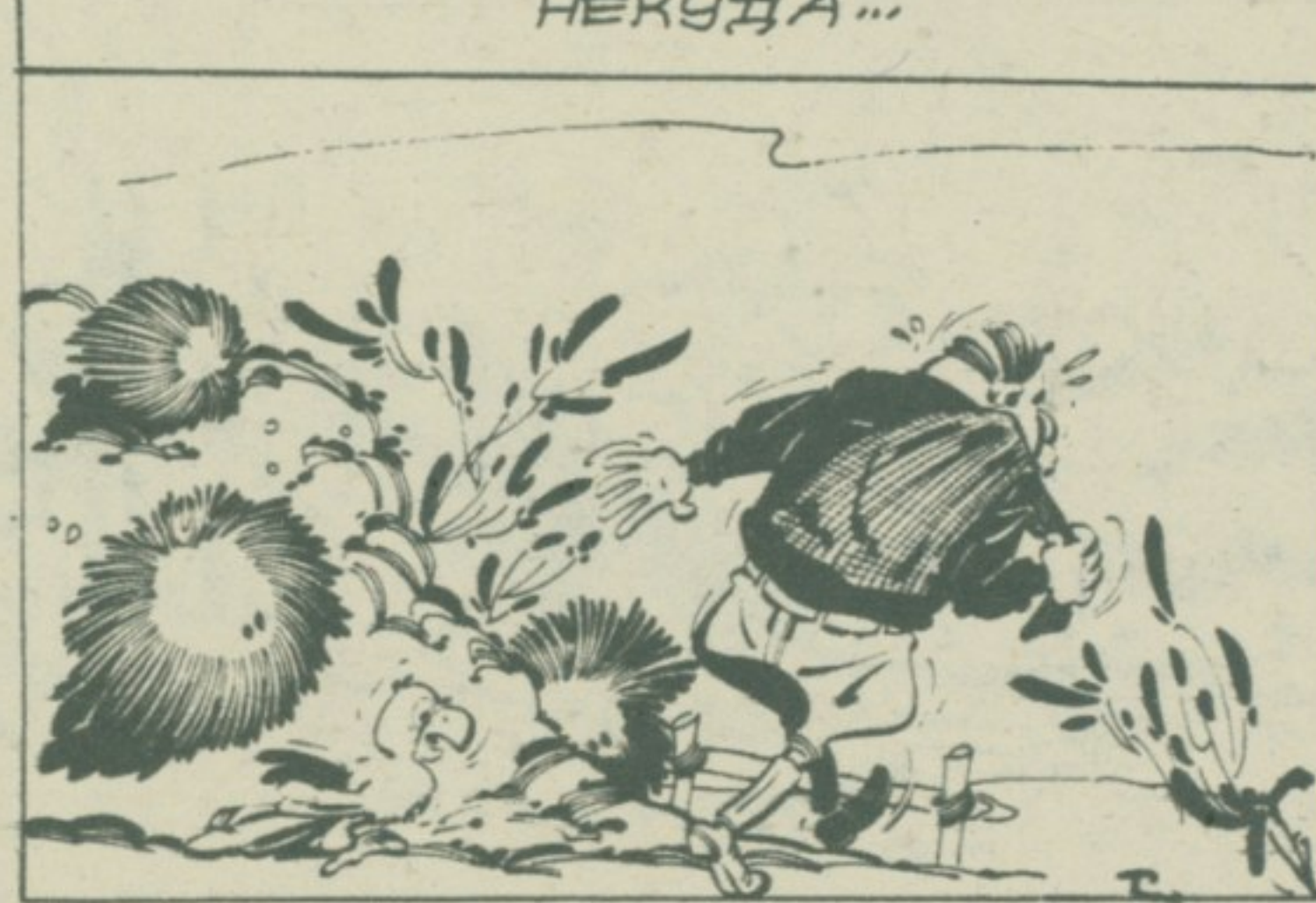

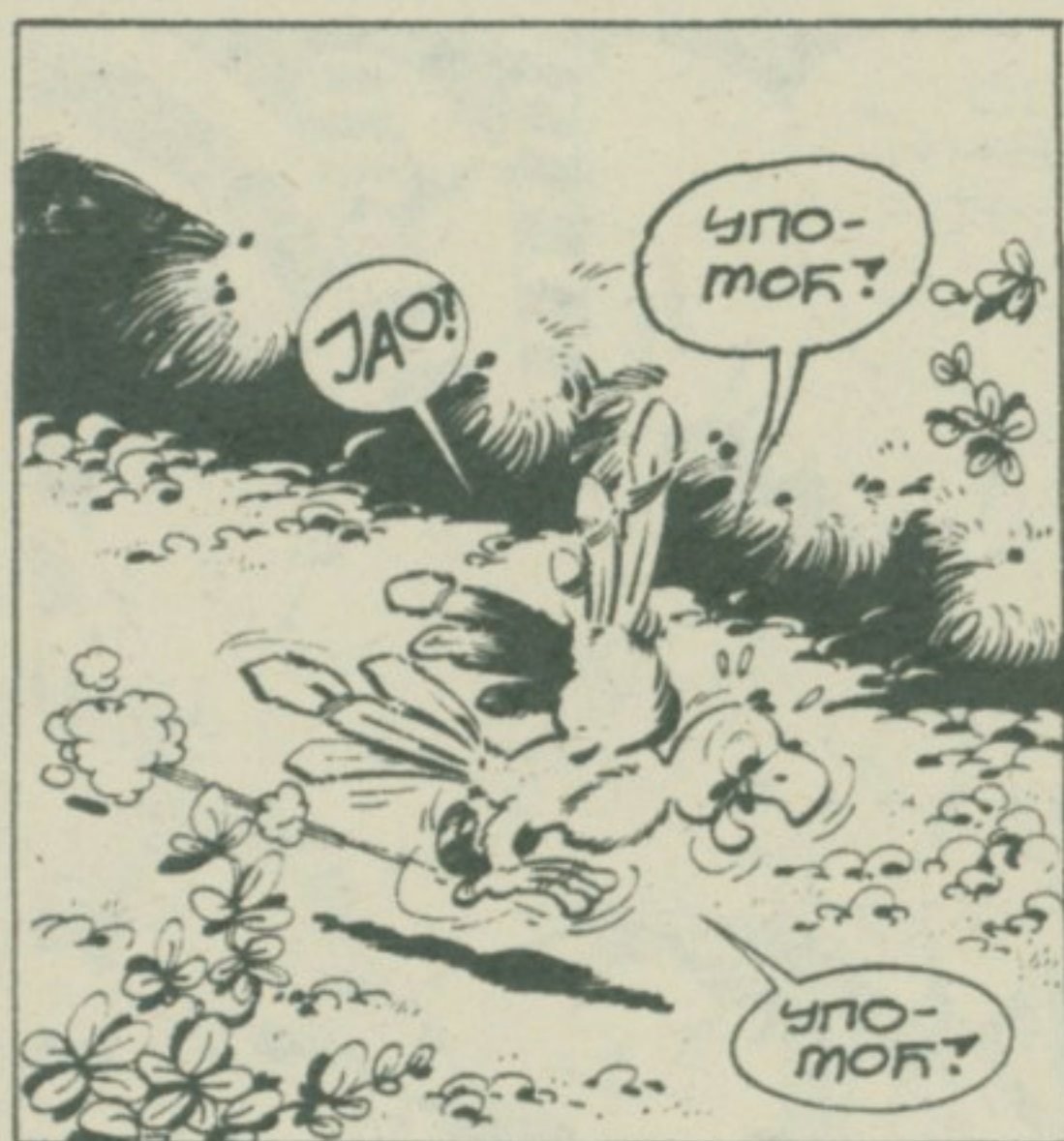
ОХ? ЕВО МОГ НОВЧИ-БАТ ХВАПАТИ, ГРУ-САПИЈЕНС?

КАДА ЈЕ ГРУ-ГРУ ПОВРАТИО СВОЈУ ПРВОБИТ-НУ ВЕЛИЧИНУ, НАСТАВЉЕНО ЈЕ ОПШТЕ ИЗМИ-РЕЊЕ УЗ ЗДРАВИЧУ...

У МЕЂУВРЕМЕНУ СИЛАН, УКРО-ТИТЕЉ ЖИВОТИЊА ЖУРИО ЈЕ НЕКУДА...

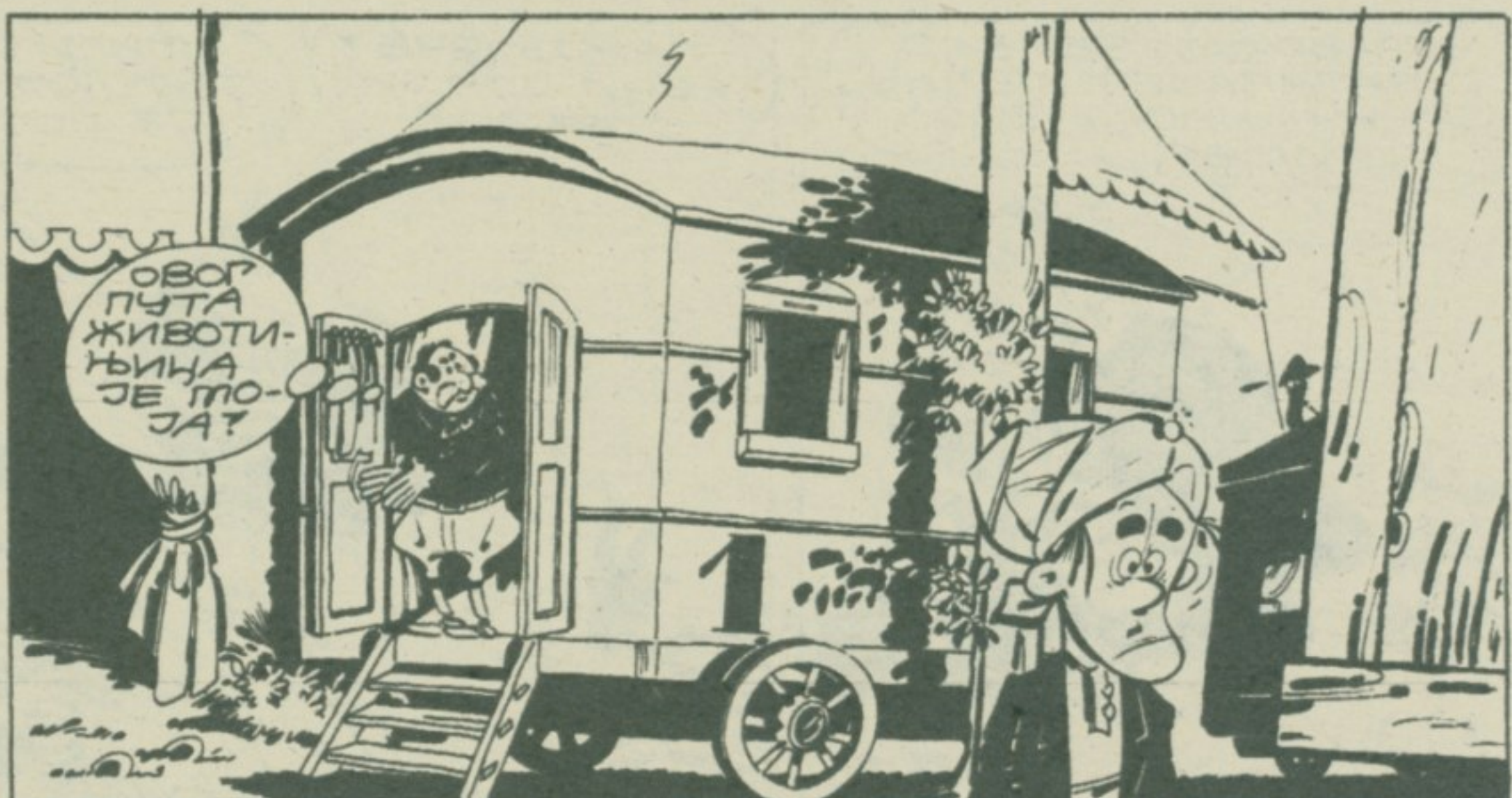

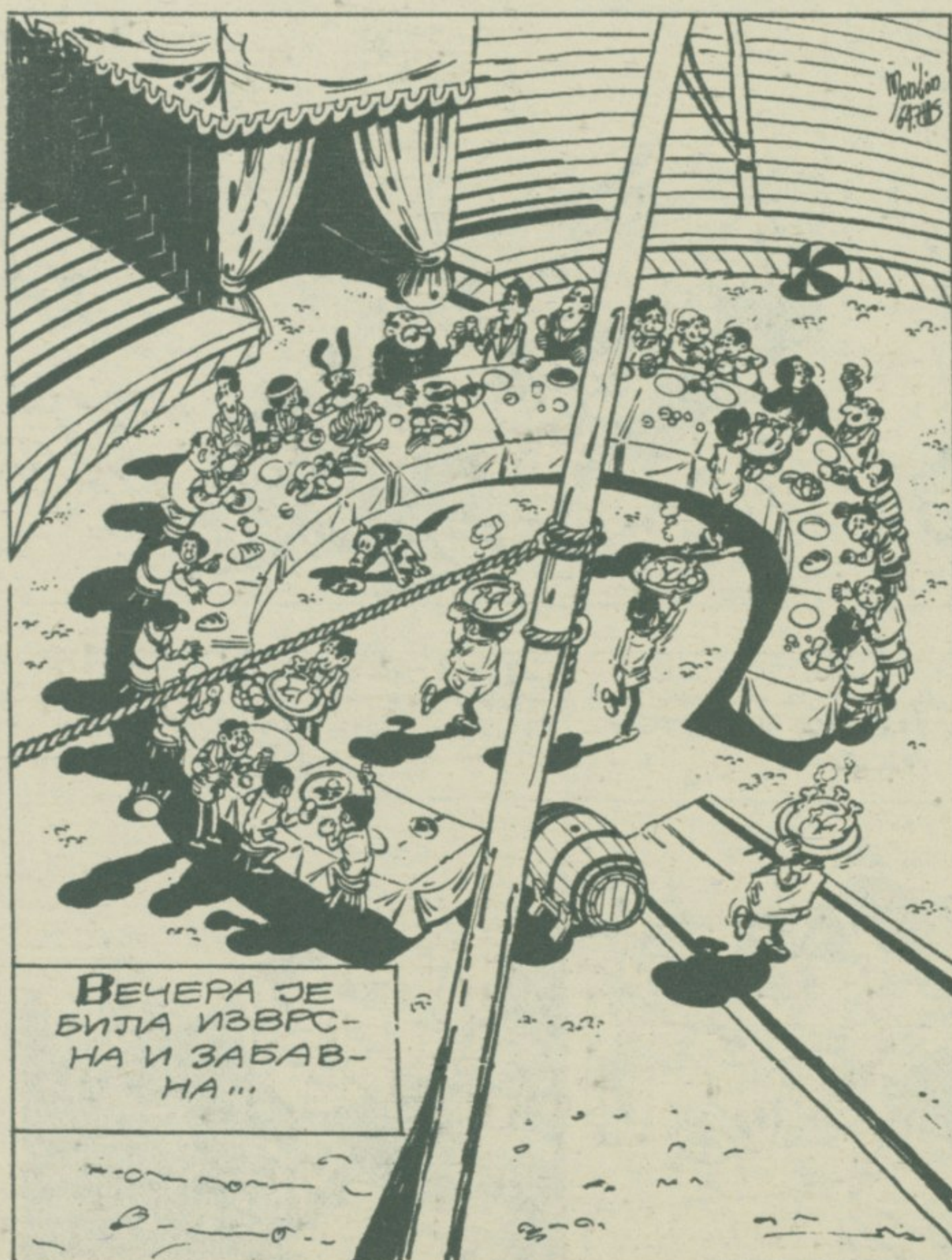

ТАКО ЈЕ СУСРЕТ ИЗМЕЂУ ГРУ-ГРУА И СИПАНА БИО БУРАН, ГОТОВО ИСТОРИЈСКИ...

КАСНО УВЕЧЕ ДОШЛО JE ВРЕМЕ ДА СЕ РА-
ЗИБУ...

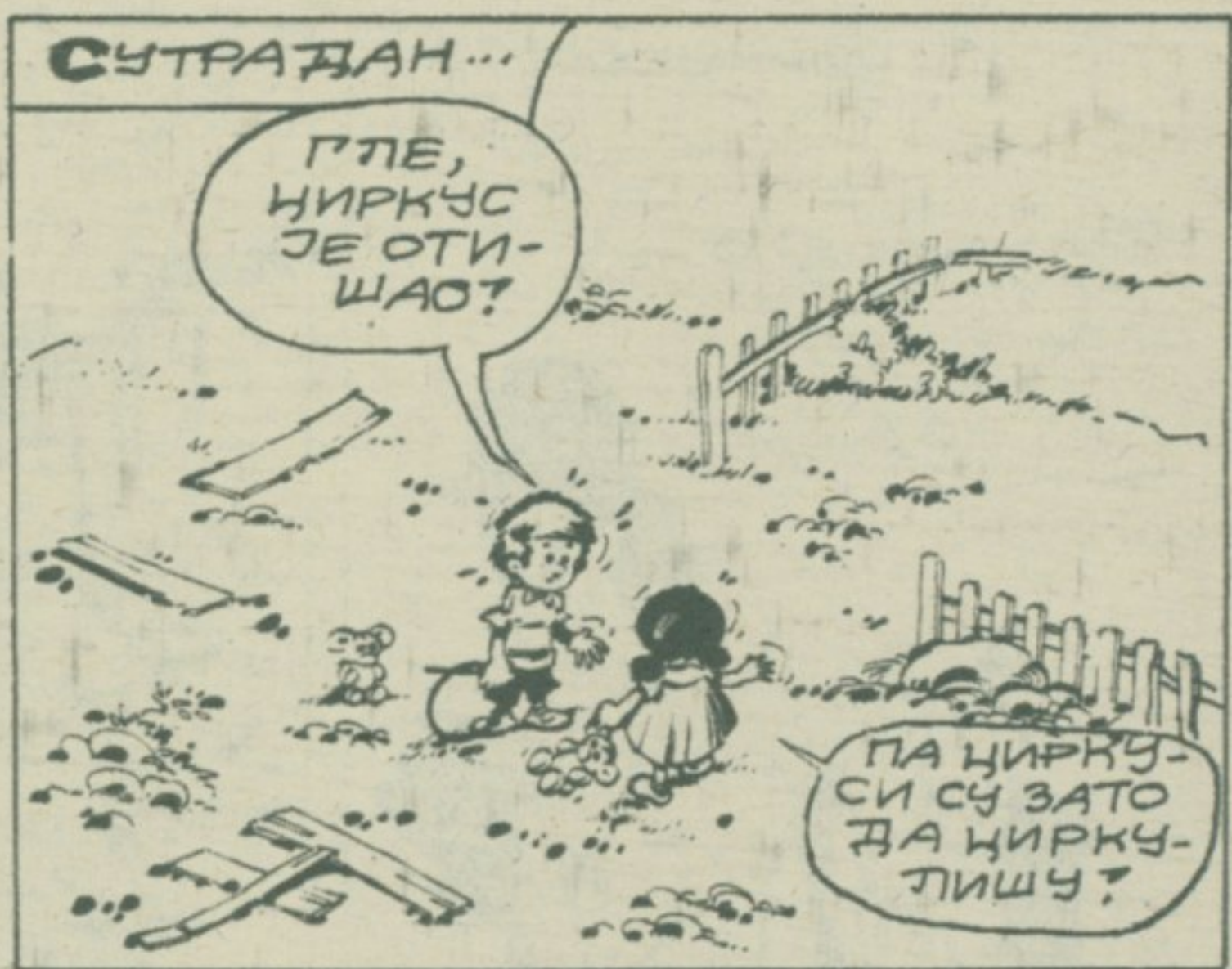

И ЖАНДАРИ СУ КРЕНУЛИ КУБИ...

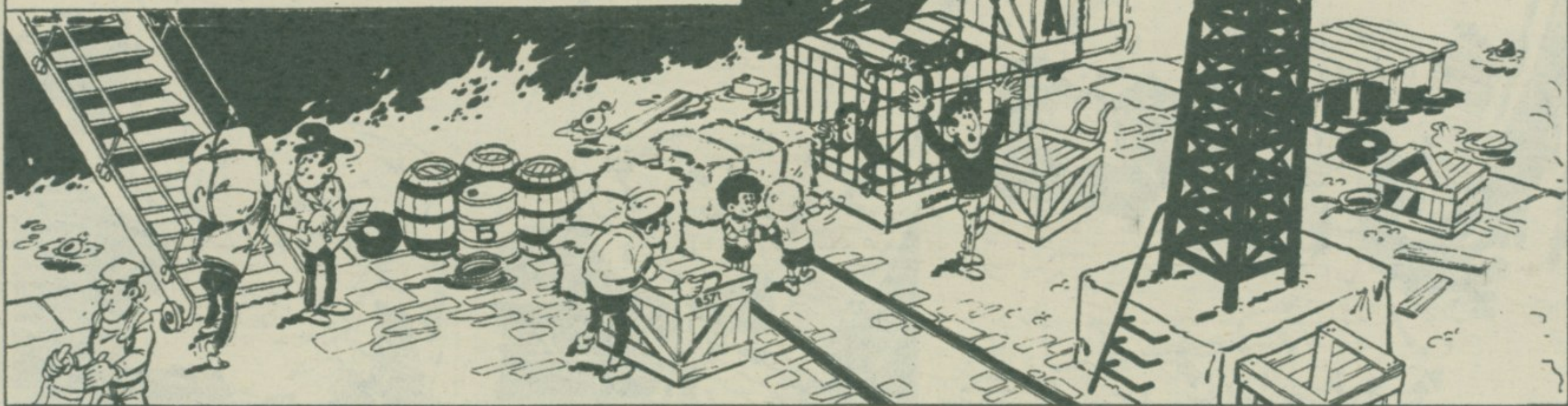

НАУЧНИК И ЦЕМС СУ ТАКОБЕ СТИГЛИ У ЈА-
РАК...

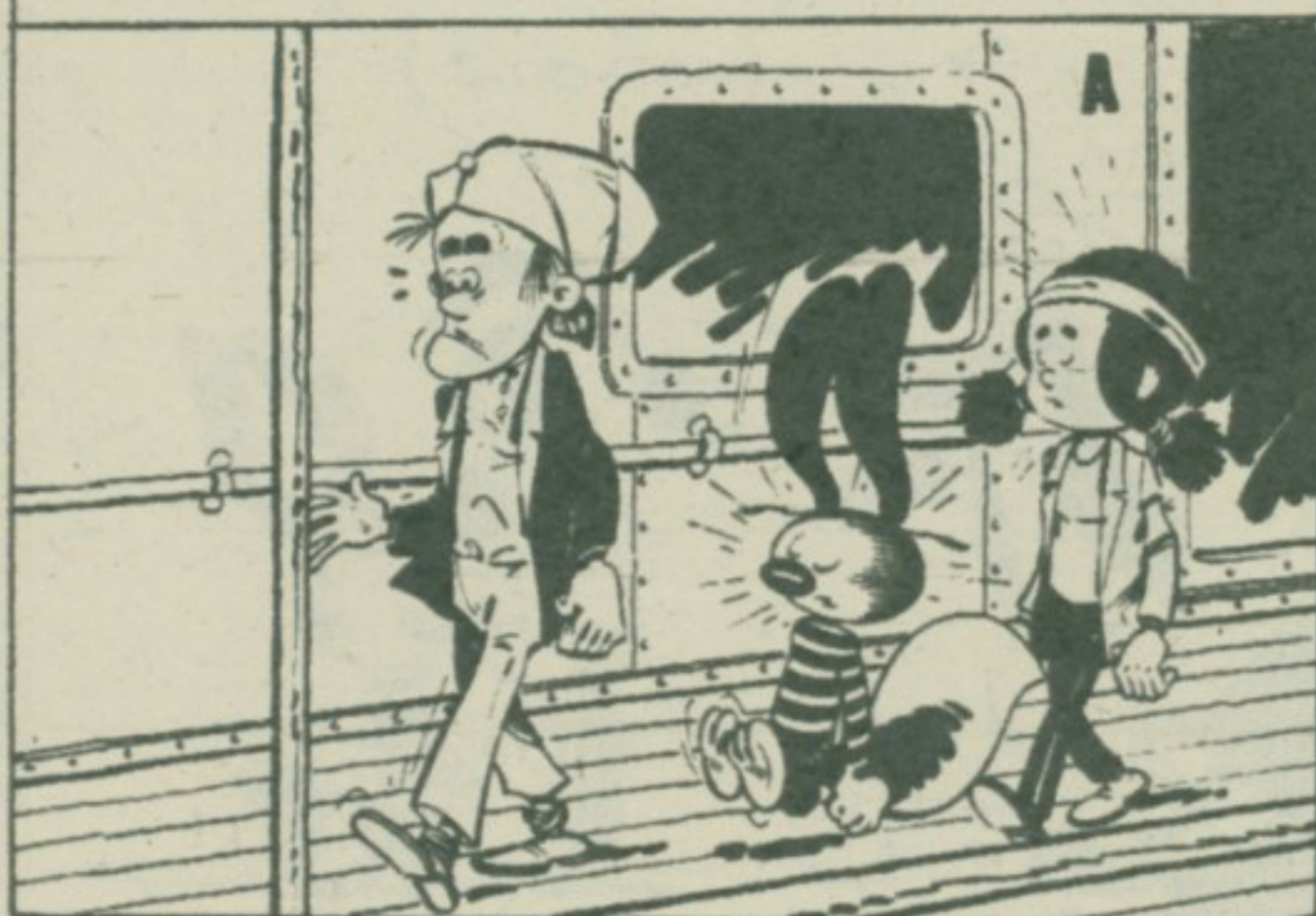

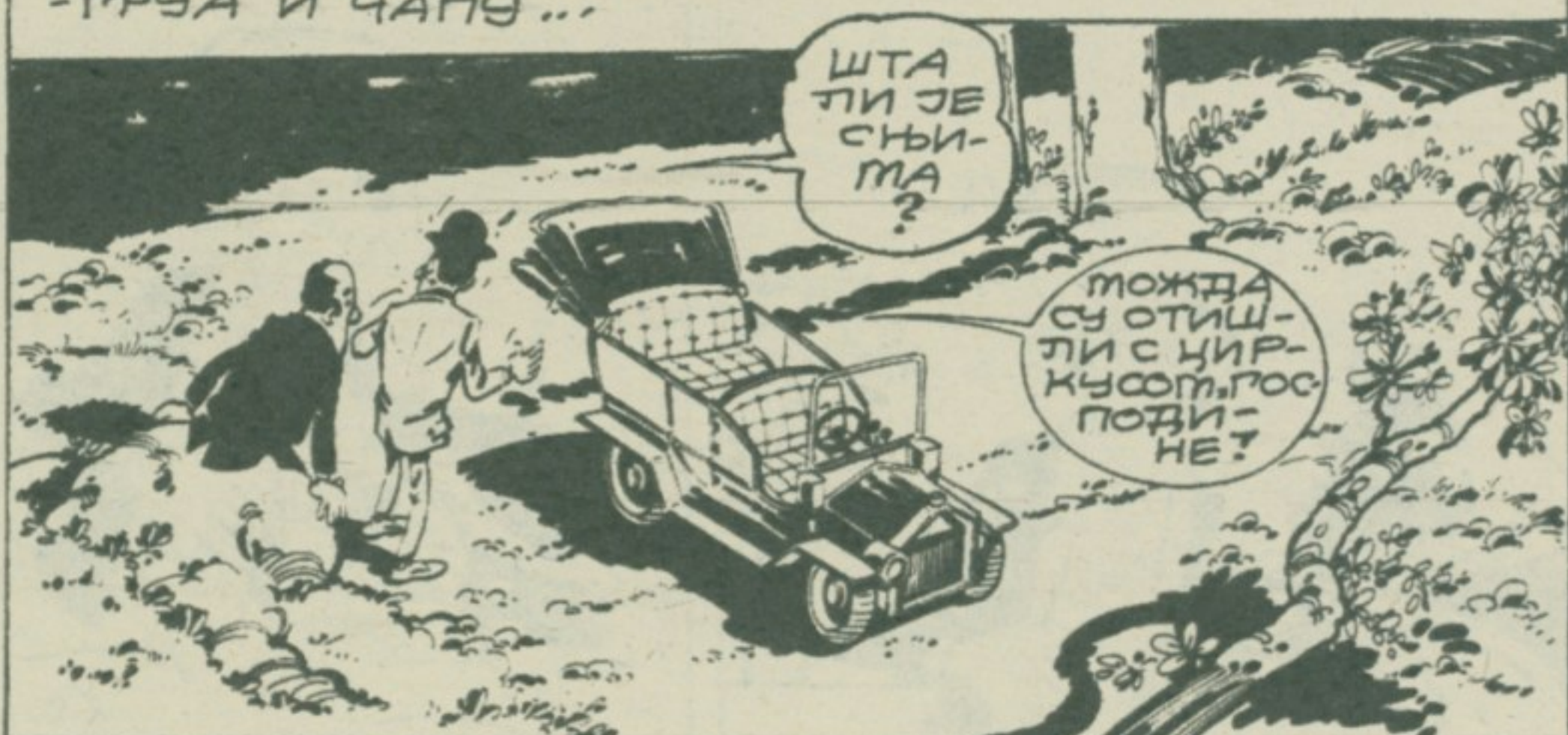
СИЛАНОВА ГРУПА СЕ УКРЏАВАТА НА
ЈЕДАН ТЕРЕТНИ БРОД Ч ЛУЦИ НА
ЈУРЧ...

ЧАПА И ГРУ-ГРУ ТАКОБЕ СУ БИ-
ЛИ ТУ...

Ч МЕЂУВРЕМЕНУ, МАК РОГАТ И ЏЕТС СУ
СЕ ПРОБУДИЛИ И ЧЗАЛУД ЧЕКАЛИ ГРУ-
ГРУА И ЧАПУ...

ШТА
ЛИ ЈЕ
СЊИ-
МА?

МОЖДА
СУ ОТИШ-
ЛИ С ЧИР-
КУСОМ, ГОС-
ПОДИ-
НЕ?

С ЧИРКУСОМ ??
САЈ МИ ЈЕ СВЕ
ЈАСНО ??

ДА ЛИ БИ
ГОСПОДИН БИО
ДОВАР ДА МИ
ОБЈАСНИ ШТА
МУ ЈЕ ЈАС-
НО?

ПА СИНОК
ГРУ-ГРУ И ЊЕ-
ГОВ ПРИЈАТЕЉ
НИСУ КРЕНУ-
ЛИ С НА-
МА?

ЧБЕ-
БЕН
САМ ДА
ИХ ЈЕ
ТАД
СИЛАН
КИДНА-
ПОВАО И
ПОБЕ-
ГАО?

МАК РОГАТ, ИАКО ЈЕ
БИО ТВРДИЊА, НИЈЕ
НЕЗАХВАТНИК...

ЏЕТС?
ПОТЛАЗАК?
ДА ИМ
ПОМОГ-
НЕМО...

... И ПОСЛЕ КРАБЕГ
РАСПИТИВАЊА КРЕ-
НУЛИ СУ КА ТОРЧ...

СТИГЛИ СУ ПРЕКАСНО...

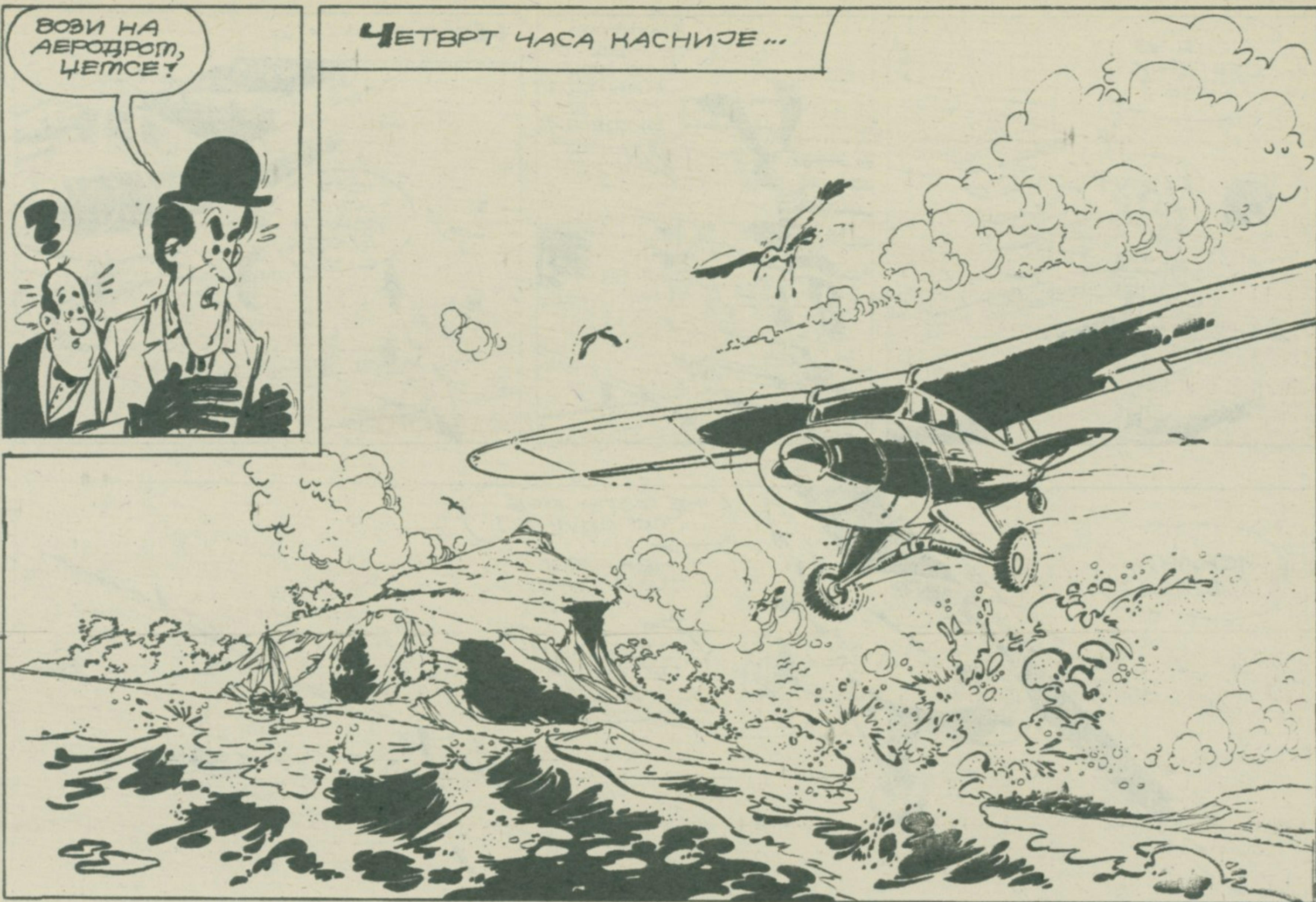
МОРА-
МО СТИГИ
БРОД,
ЏЕТСЕ?

АЛИ, ГОС-
ПОДИН НЕ
ЗНА ДА
ПЛИВА?

ЧЕТВРТ ЧАСА КАСНИЈЕ...

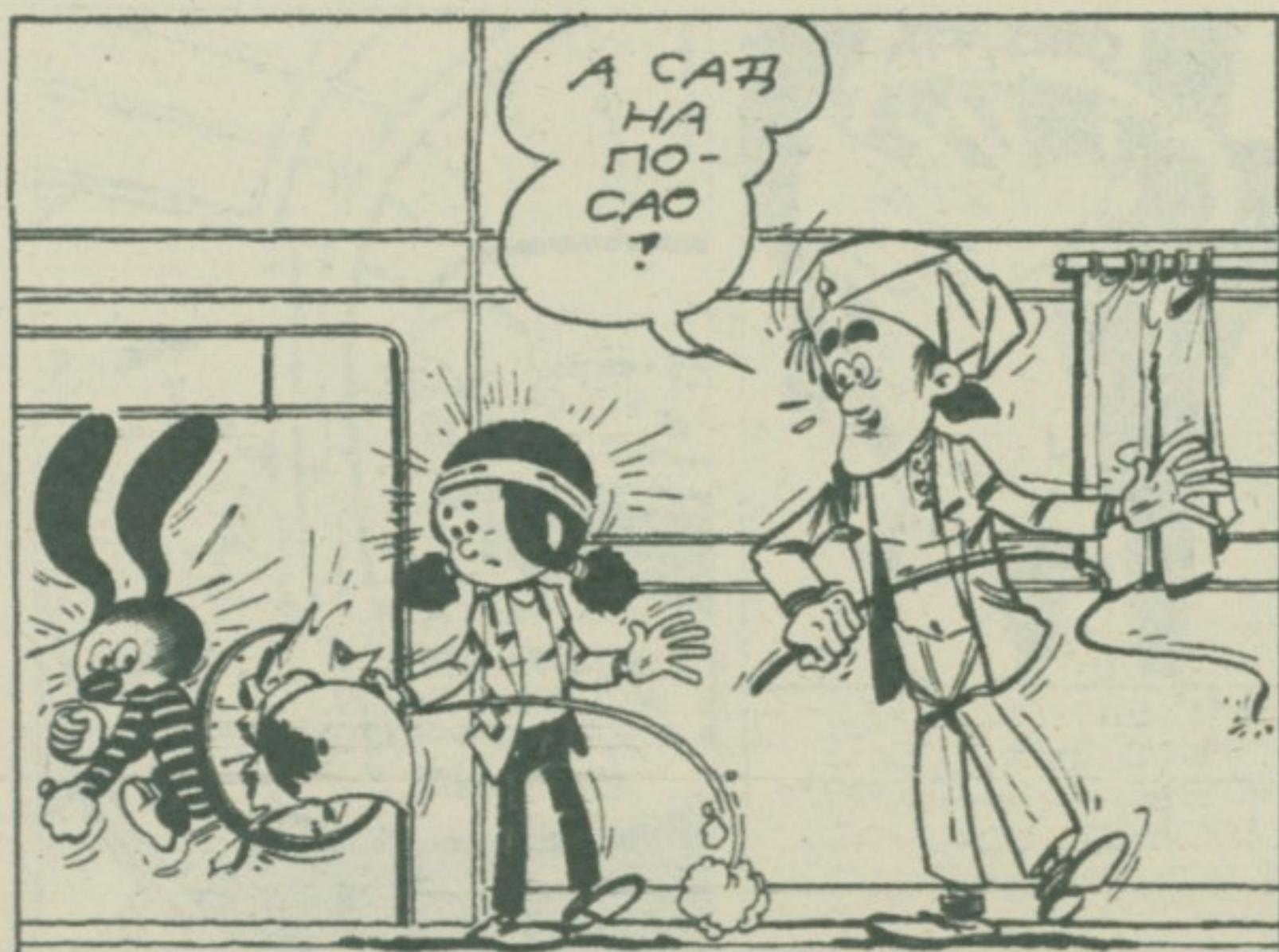
ЗА ТО ВРЕМЕ НА БРОДЧ...

НИШТА ЛАКШЕ?
ОД СЕРУТА СУ
КАО БУБИЊЕ?

А САД
НА
ПО-
САО?

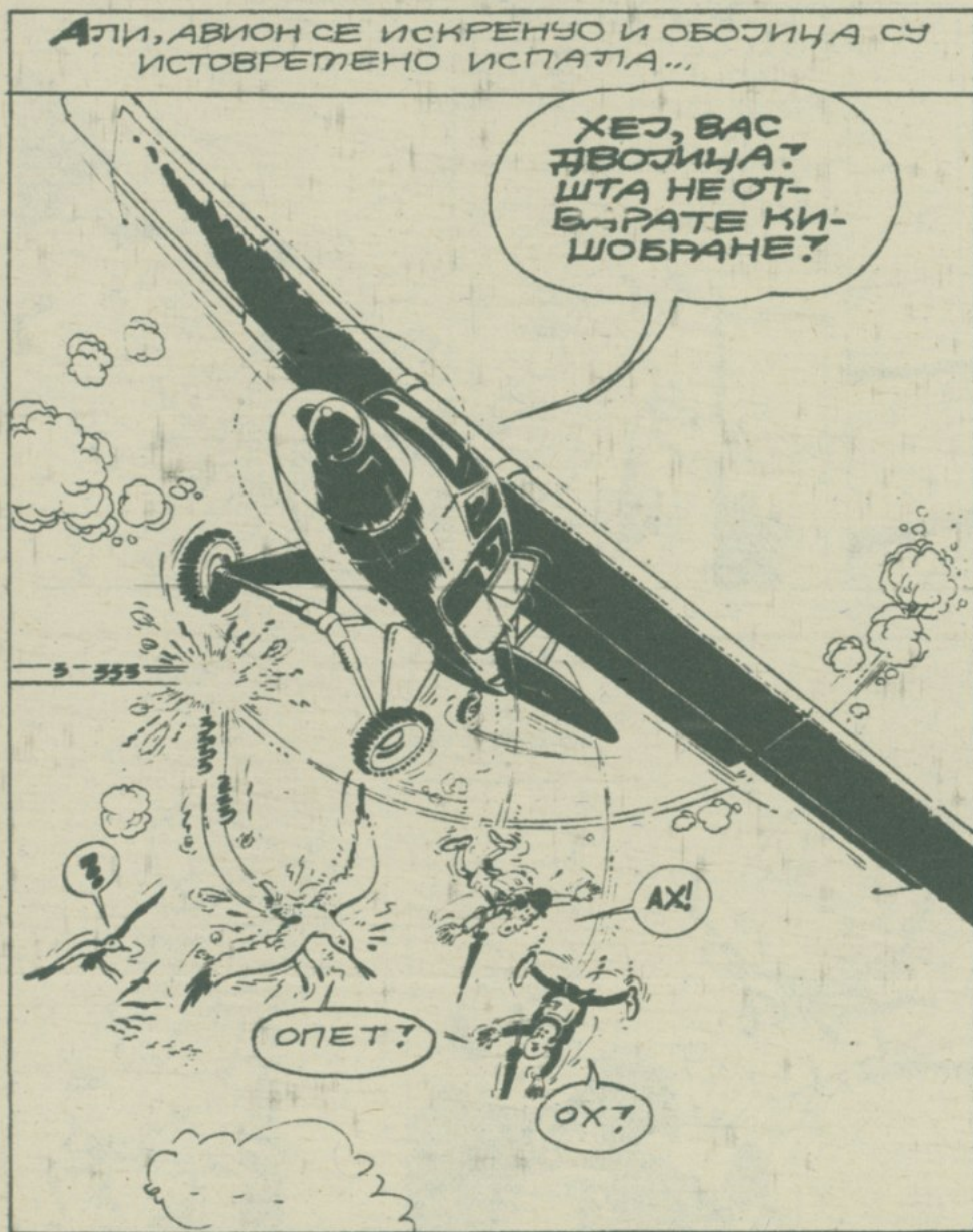

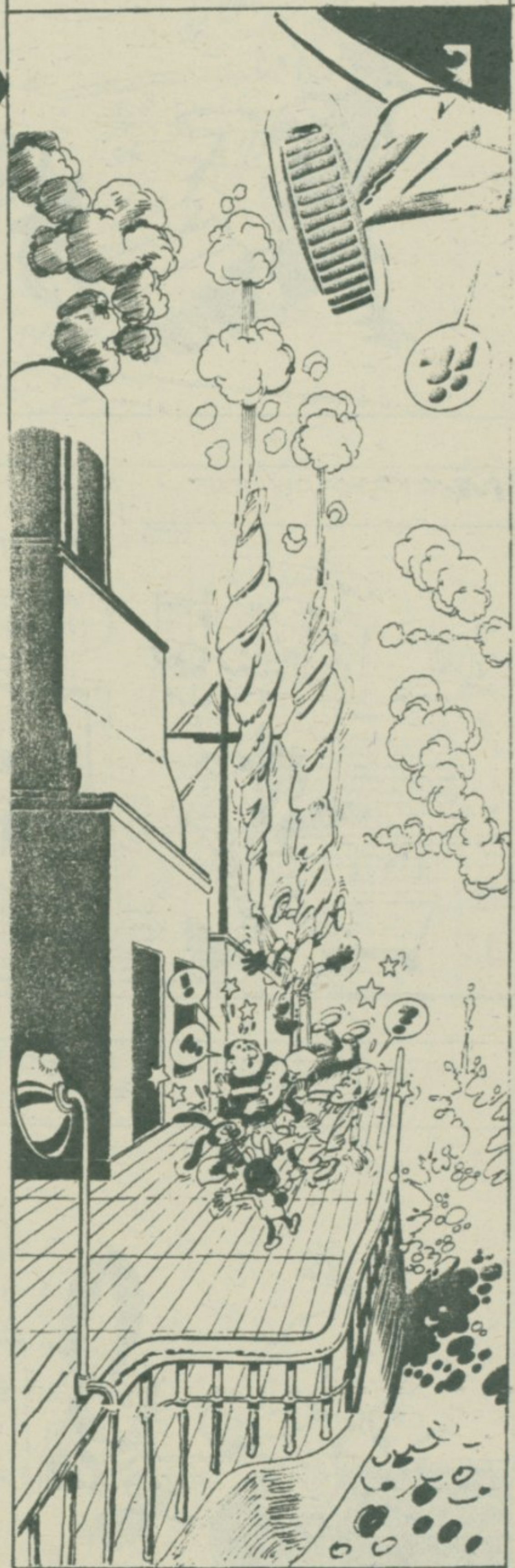
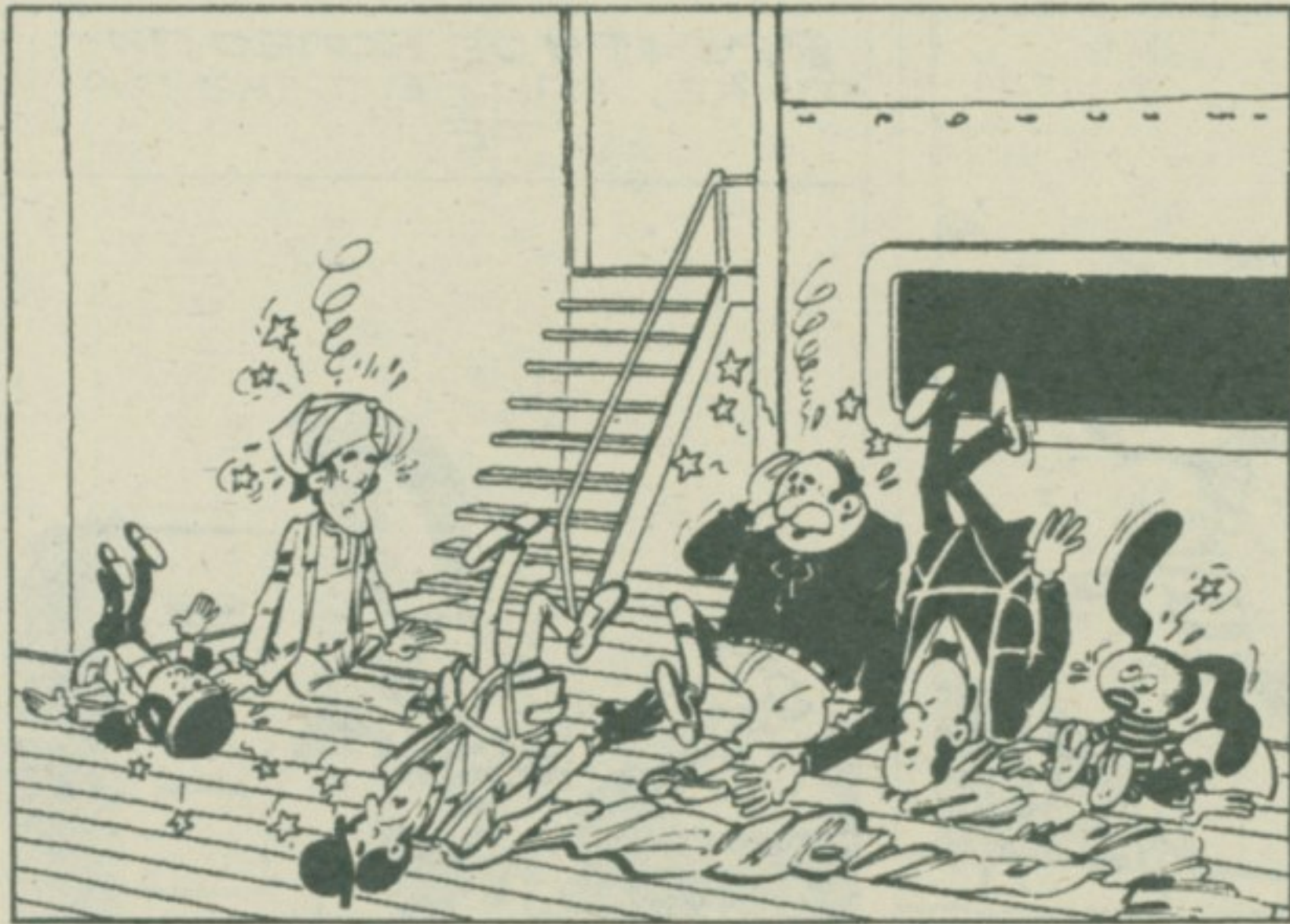
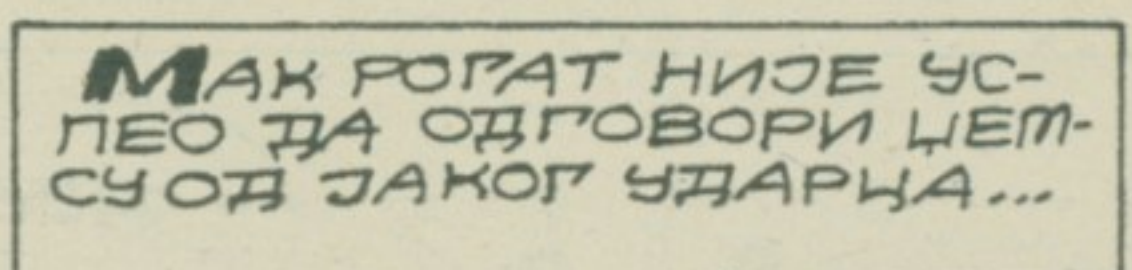
ПИХ? ПА
ТО ЈА РА-
ДИТ С
ЈАВОМ?

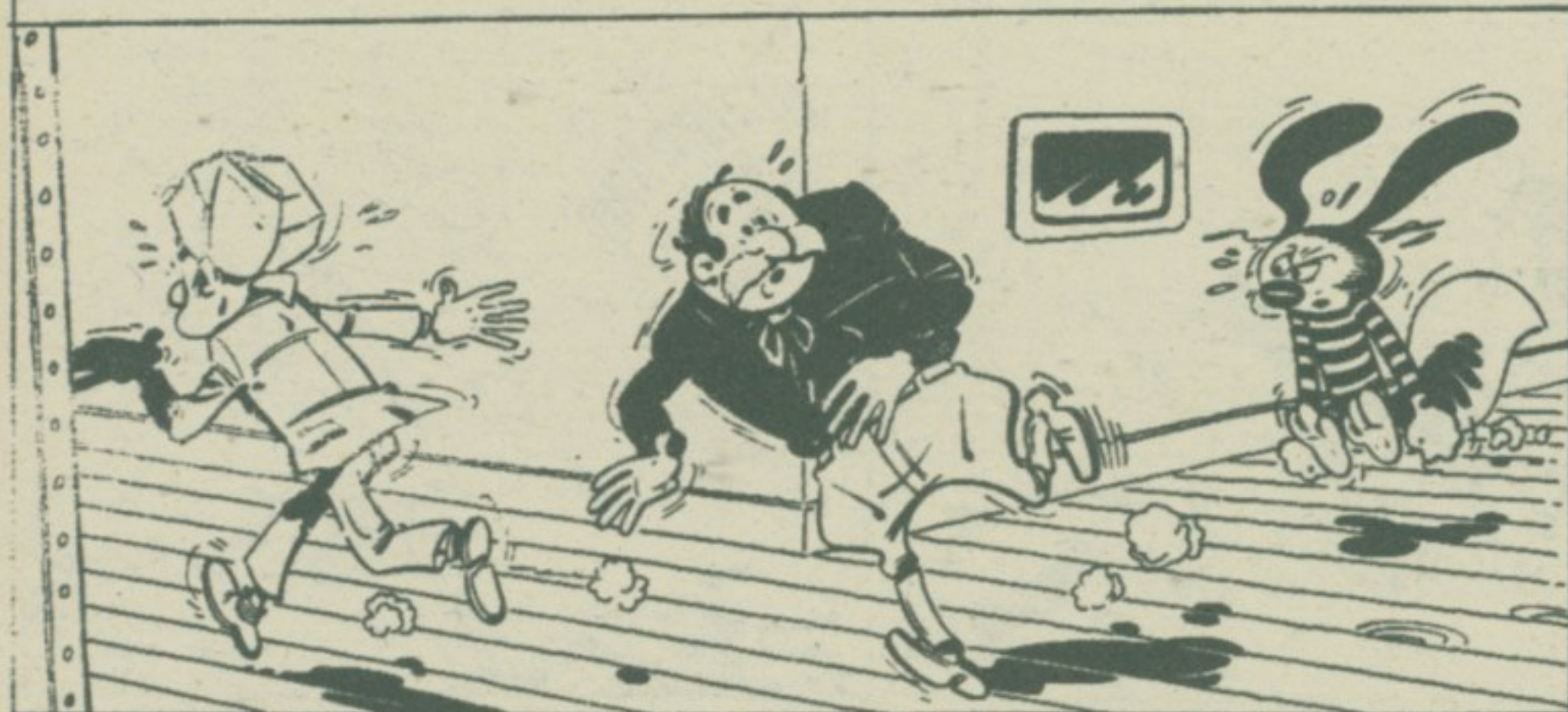
САМО
ПОЛЈАКО,
СИЛАН?

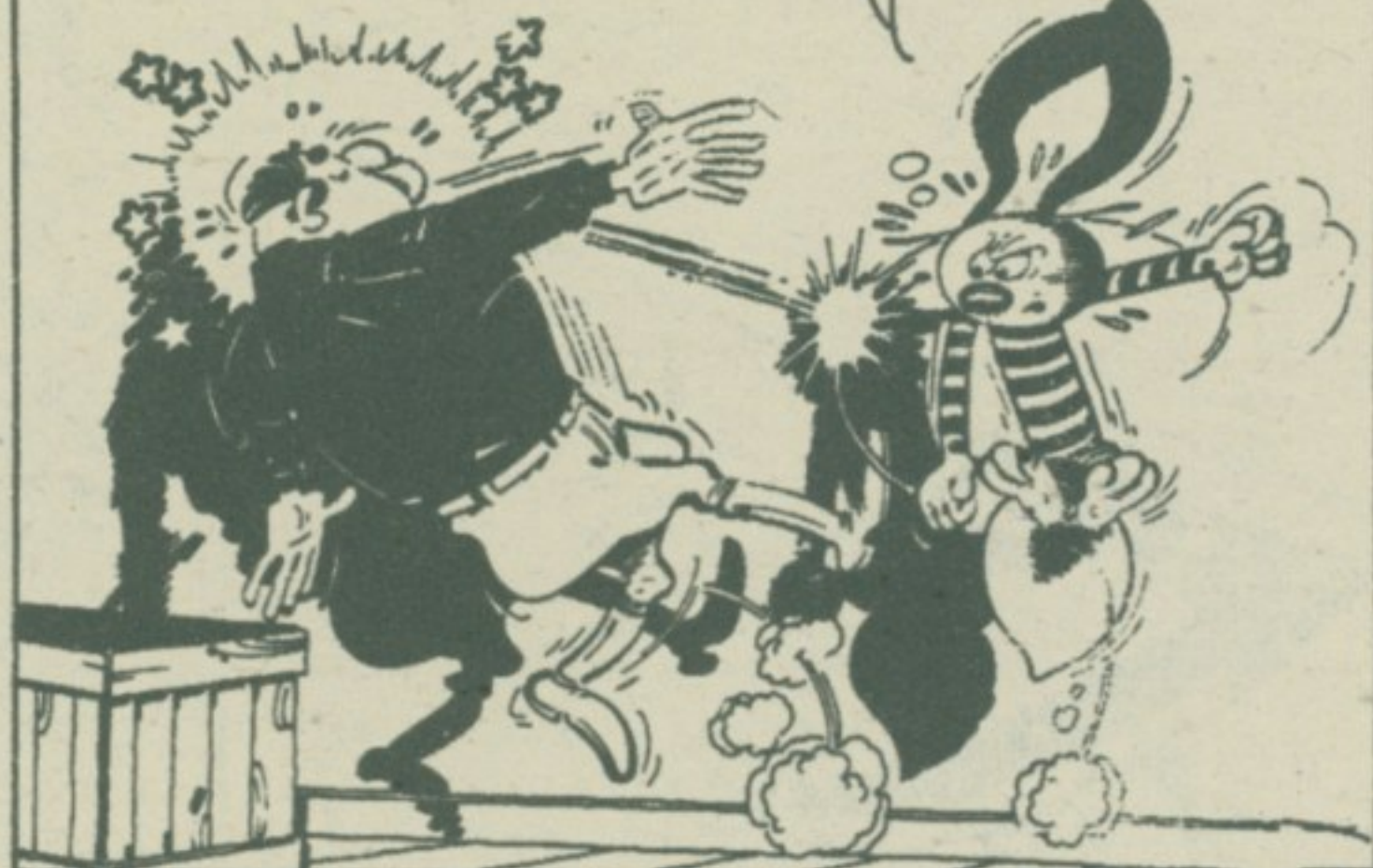

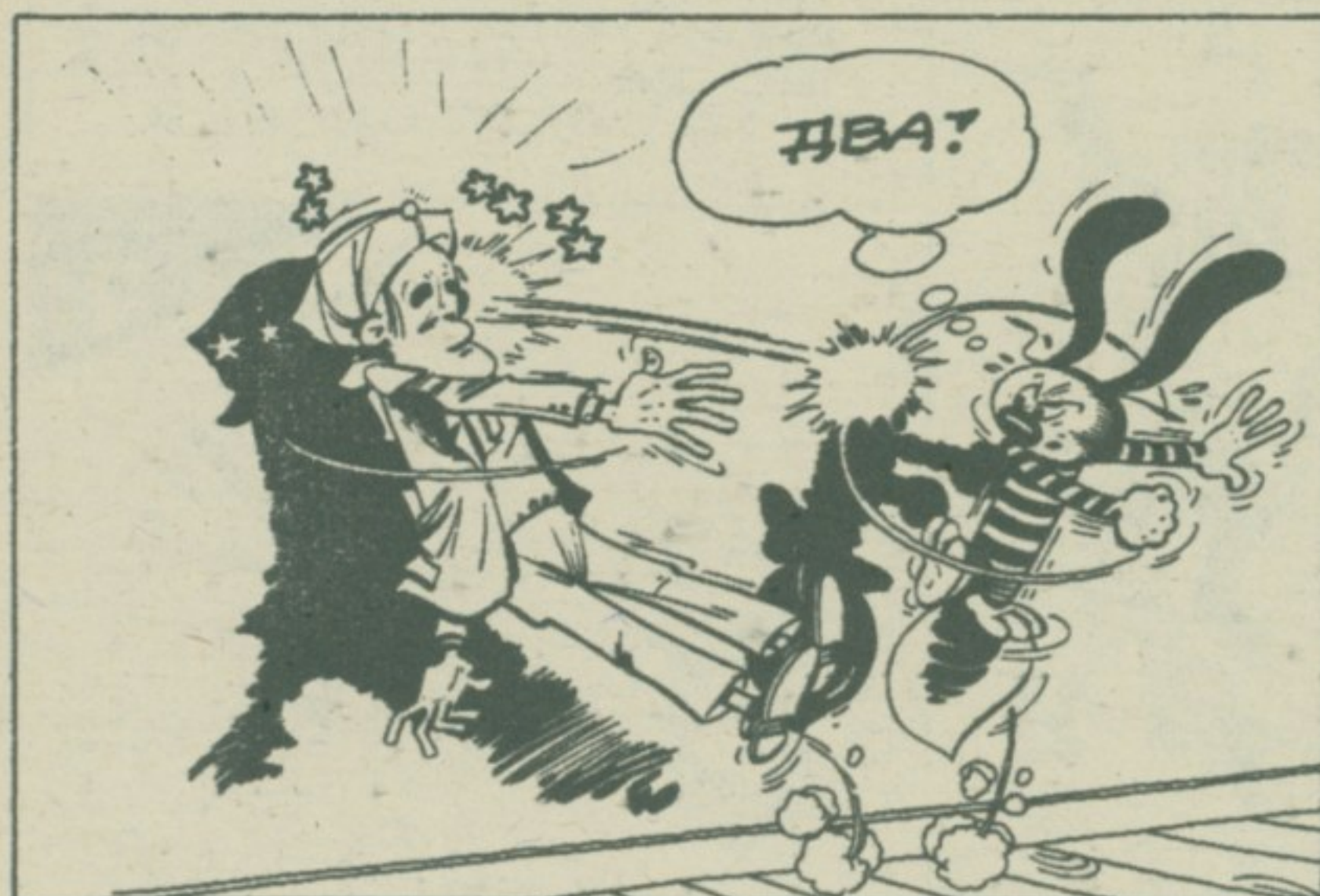
... И МУЊЕВИТОМ БРЗИНОМ СЕ УСТРЕТИО НА СИЛАНА И ФАКИРА КОЈИ ИХ ЈЕ ХИПНОТИ-САО...

ЈЕДАН?

ДВА?

НЕКОЛИКО ДАНА КАСНИЈЕ...

ЈЕДНО ПИТЕ, МОЛИМ?

МАЛО КАСНИЈЕ...

КУД СИ КРЕ-НУО?

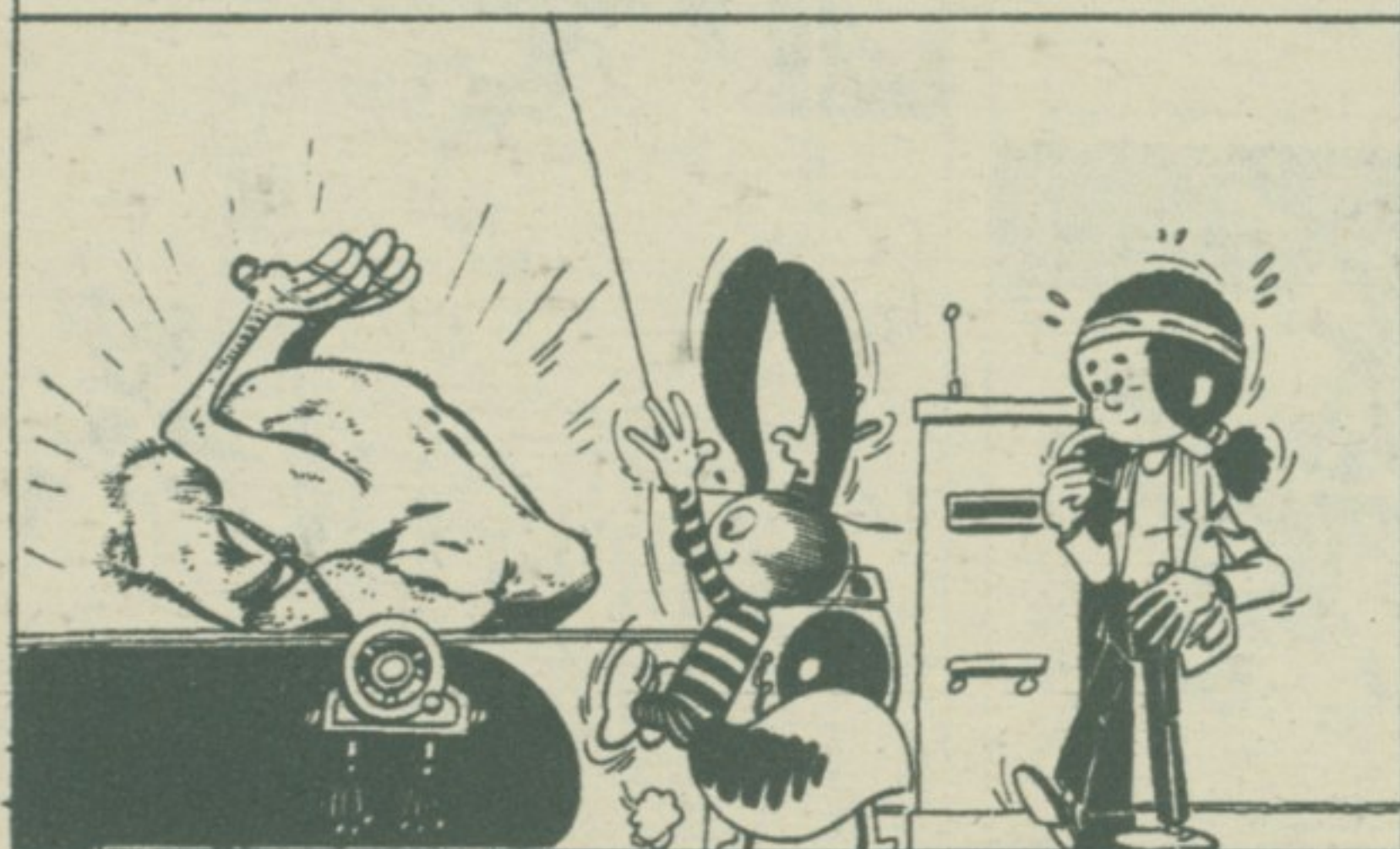
ГЛЕ? УПУТИО СЕ НА-УЧНИ-КУ?

ГРУ-ГРУ ЈЕ ВОЛЕО ПИ-ЛИКЕ, АЛИ НЕ ТАКО МА-ЛЕ...

... ПА СЕ ДОСЕТИО КАКО ДА СРЕДИ СТВАР...

УСКОРО У КРЧМИ...

РЕЦИТЕ, ПОШ-ТО БИСТЕ МИ ПРОДА-ЛИ ТАЈ АПАРАТ?

КРАЈ

Рук Ошей:

ТРАЧНО У ПОНОЌ

НИКО НИЈЕ ЗАШТИ-
БЕН ОД СИТНИХ, СВА-
КОДНЕВНИХ НЕДА-
БА, ПА НИ ЗОРБА МАК-
СИС...

ХВАТА НА САРАДЊИ,
ПРИЈАТЕЉИ? КАО ШТО
ЗНАТЕ, ЈА САМ НУТИ-
ЗМАТИЧАР И ИМАМ НАЈ-
ЛЕПШУ ЗБИРКУ СТАРОГ
НОВЦА НА СВЕТУ?

И НЕКО ХОЋЕ ТУ ЗБИРКУ??

ХАТ ХАТ ИЗГЛЕДА?
ПРОЧИТАЈТЕ ОВАЈ
ТЕЛЕГРАМ?

»НАСТУПАМ У СУБО-
ТУ, ТАЧНО У ПОНОЌ?
ВАШ ДОКТОР ЏЕ-
КИТ?»

ШТА?? ЧУВЕНИ
ПРОВАЛНИК, ЧО-
ВЕК СА 1000
ЛИЦА?

МОЖДА ЈЕ
ЧПРАВО МЕ-
БУ МОЈИМ
ЗВАНИЦАМА?
САД БУ ВАМ
ИХ ПРЕДСТА-
ВИ-
ТИ...

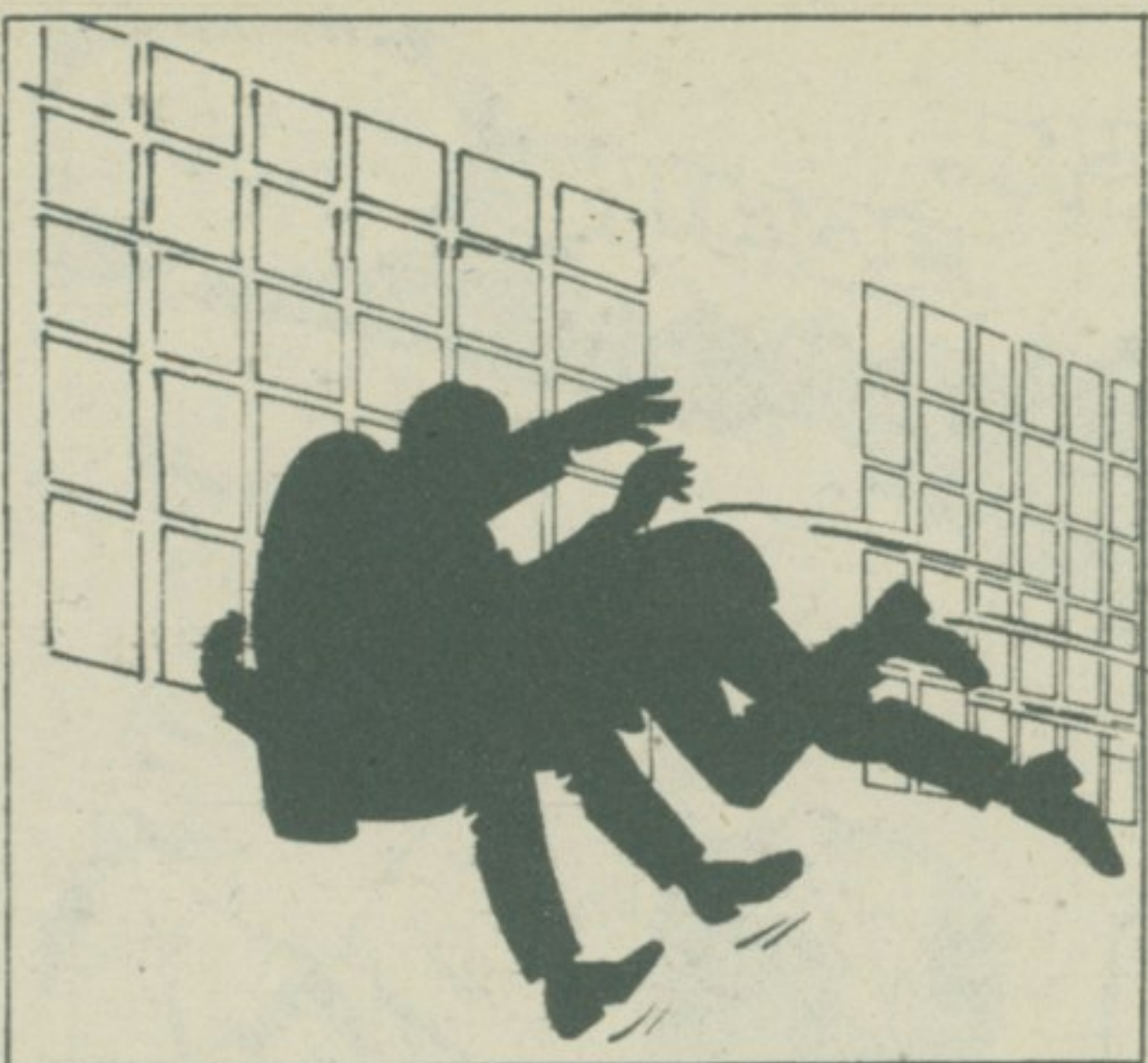
ПРИНЦ АМАТ, ПЕВАЧИ,
ХЕРБЕРТ И ХУВЕРТ, ТРБУ-
ХОЗБОРАЦ ЕДВАРД БОКС,
СТИКАРКА ЕВА ВУЛФ,
И НЕКИ ПИСАЦ РЧ-
ФУС...

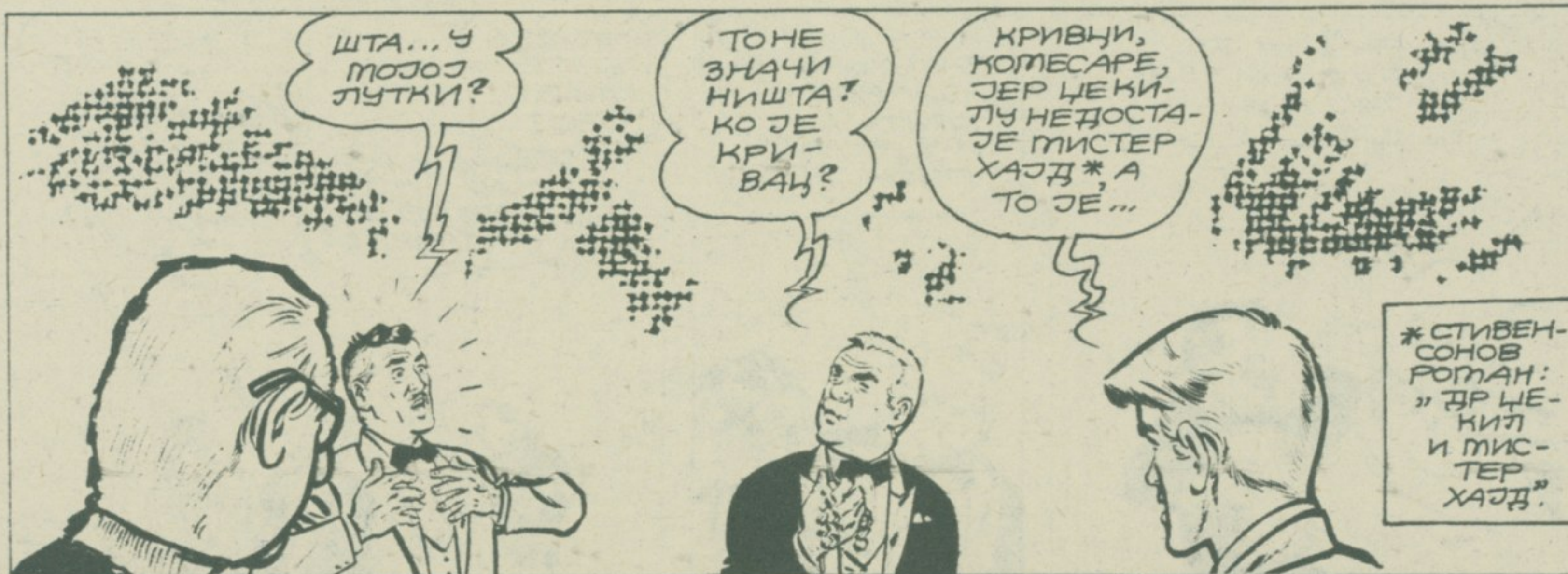

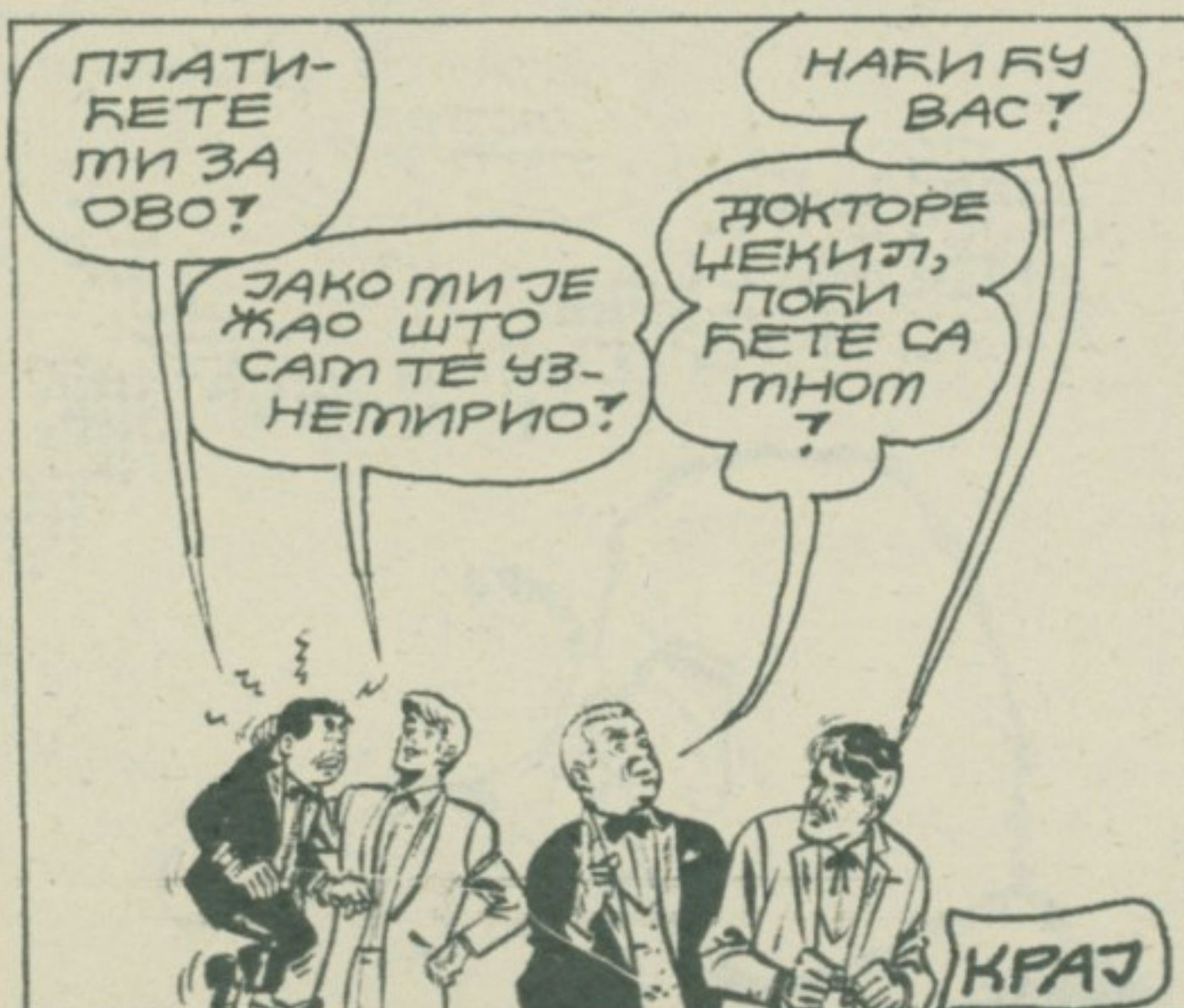

У ТРЕНУТКУ КАД
ЈЕ ПРИНЦ АМАТ
УПАЗИО У СОБУ...

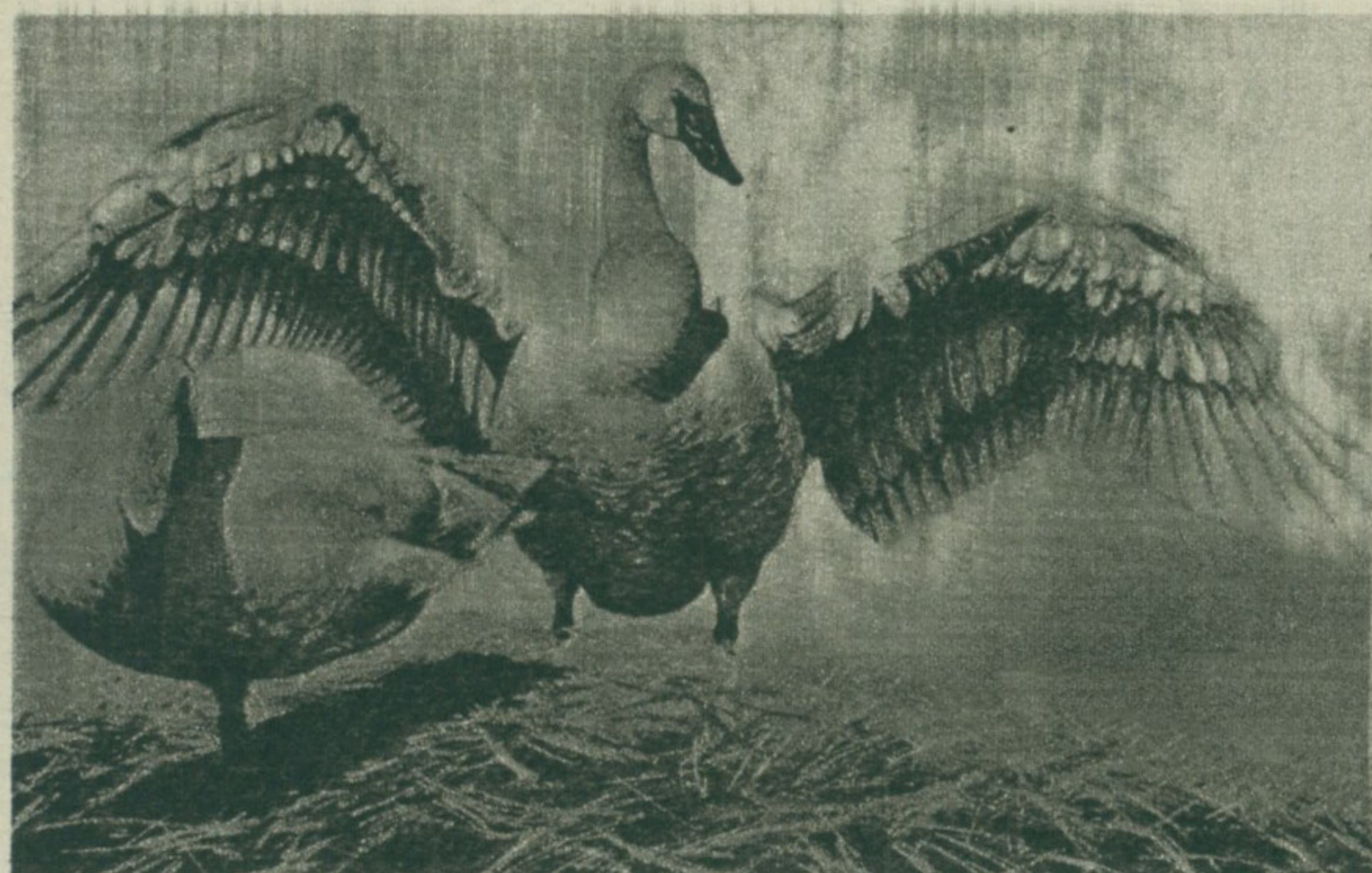
ПЕРНАТЕ И

Ко би рекао да лабудови и гуске заснивају везе које трају читав живот. Дешавало се да нека гушчја удовица падне у праву депресију: трза се и бежи и на најмањи шум, данима и ноћима тумара дозивајући љубљеног.

О величанственим лабудовима испеване су толике песме, испречене толике бајке и митови, насликане толике слике да је човеку тешко да поверује како је овој достојанственој птици најобичнија гуска — близак род.

Па ипак, и лабудови и гуске припадају истој породици птица пловуша — *Анатидае* — и ма колико се разликовале по спољашњем изгледу, веома су сличне по грађи и начину живота. Уосталом, нити је поносни лабуд увек тако узвишен као што су га уметници представљали, нити су његове сроднице тако ограничене као што каже изрека „глупа као гуска“.

Једини из лабуђе породице који тада не учествују у великој сеоби су неми црвенокљуни лабудови који су изгубили луталачки инстинкт својих дивљих рођака. То су они питоми лабудови који, на радост деце, читава зиму проведу на неком језерету или рибњаку неког парка. Што им име прати придев „неми“ није случајно: за разлику од њихових рођака „номада“, певачки репертоар ових лабудова састоји се само од муклог мрмљања и шиштања. Насупрот њима, дивљи жутокљуни лабуд и амерички лабуд трубач имају снажан глас који могу да модулирају. Када се, рецимо, за време зиме вода у језерима смрзне и кад лед зароби нај-

ГЕГАВИ И НЕЗГРАПНИ

Ако, када клизи по површини каквог језера, лабуд доиста делује достојанствено, на земљи од те грациозности нема ни трага. Како су му ноге насађене при самом крају гломазног тела, ход му је гегав, незграпан и несигуран. Лабудовима, било да су бели или црни, главобоље задаје и узлетање. Иако када се једном вину у ваздух лете веома брзо, напор који улажу да би се одлепили од земље толико је велики да се на њу спуштају само када су принуђени. Јер, пре него што узлете, они морају жестоко да ударају крилима по води и да истовремено широким пловним кожицама газе по површини и да тако, пола трчећи, пола летећи, пређу неких 20 метара пре него што ухвате довољно залета.

После сезоне када се гнезде, врсте које то чине на северу у јесен у густим јатима крећу према зимским пребивалиштима на југу северне хемисфере.

милије боравиште дивљег лабуда — плићак уз обалу — стотине и стотине ових лепих птица пловећи по смрзнутој води главне струје почињу меланхоличним гласовима да извијају необичну тужаљку. То је она самртна песма о којој су писали песници, јер њихово мелодично дозивање које час подсећа на јек звона, час на метални звук неке трубе, заиста оглашава близак крај. Како у дубокој води не могу да дохвате храну, они толико ослабе од глади да више немају снаге за лет у топлије крајеве, па убрзо и угину.

Не оглашавају се жутокљуни лабудови само када се туже на злу судбину. Чине то и када се дозивају, опомињу једни друге на неку опасност, када се препиру и забављају.

ПОВРАТКА НЕМА

Да лабудови нису тако узвишени као што су уметници од давнина били

спремни да поверују, говоре и записи природњака који су код ових „величанствених“ птица уочили веома изражену агресивност. Ко би, на пример, рекао да они без икаквог правог повода — изузме ли се охоло жеља да покажу своју снагу — веома често прогоне друге птице пловуше, бесно их нападају и убијају.

Мада према другима знају да буду сурови, лабудови су једни другима изузетно привржени. Не само да се мужјак храбро и жестоко бори за своју изабраницу, већ „брак“, када се једном склопи, траје читав живот. У случају ових дуговечних птица супружничка срећа може да потраје и — сто година.

Заљубљени пар своју љубав не крије: нежно се милују, грле вратовима и љубе кљуновима. Када на свет дођу младунци, родитељи ће исту нежност испољити и према њима. Иако гнездо гради само женка, мужјак јој помаже довлачењем разног воденог биља и сувог шаша, а када једном седне на шест или

осам јаја, колико их обично снесе, партнер ће се непрестано вртети у близини чак и када се нађе у опасности.

Мали лабудови морају брзо да одрасту. Само дан пошто се после шест недеља излегу, мајка их већ — гура у воду. Почине обука која ће трајати док нежно паперје не замени право перје. Истина, док учење траје, мајка је изузетно нежна — када им је ноћу хладно узима их на леђа и покрива крилима, а у случају опасности храбро их брани.

Мама и тата лабуд строго се придржавају једног правила — када једном пошаљу у свет своју децу, враћања више нема. Покуша ли следеће године нека маза да се ипак прикrade старом гнезду, родитељи ће је истући и отерати.

ГУСАНУ ПАЖЊА ПРИЈА

У поређењу са лепим линијама лабуђег тела, јадна дивља гуска заиста је ружна: труп јој је набијен, врат и кљуун кратки, ноге дуге, перје смеђе-сиво. Гуске су ипак у нечему боље од лабудова — одлично ходају јер, за разлику од својих достојанствених рођака, већи део живота проводе на копну. Лете брзо и лако и то редовно у облику слова „V“. Дешава се да уплашене звуком авиона развију и невероватну брзину од 82 до 83 километра на час.

Људи су се огрешили о гуске када су сковали ону изреку о њиховој глупости. Они који су их проучавали кажу да су то паметне и опрезне животиње. А поучене искуством, клоне се људи. И не само то — у стању су да разликују ловца кад неког сељака или пастира, а како би се осигурале, око јата често постављају и стражаре. Чак и када им одузму слободу,

оне се брзо прилагођавају новим приликама, постају питеме, што њиховој памети може само да служи на част.

Као и лабуђе, и гушчје брачне везе трају читавог живота. Претходи им тзв. тријумфална церемонија коју, по правилу, започињу кокетне женке. Када се за једног одлучи, дама га више не напушта — прати га и све време испод ока пази да не направи неку „глупост“. Сваком гусану пажња прија: уз гласно гакање клапара крилима правећи кругове око заводнице.

Свечаност не би била потпуна да се на крају изабраник жестоко не потуче са уљезом који покуша да се приближи гуски његовог срца. Када извојује победу, гусан испушта необичне „тријумфалне гласове“ на које женка обавезно одговара спуштајући главу и врат до саме земље. Како сличне покрете за време свадбених игара изводе и лабудови, овај специјализовани „језик“ узима се као доказ више за блиско сродство.

Колико су њихове везе снажне, говоре бројни примери гусака и гусана који по смрти партнера западају у туробно расположење. Дешава се да удовац или удовица данима и ноћима тумарају по околини узалудно дозивајући свог несталог партнера. Многи постају и нервозни — трзају се и дају у бег на шум који раније не би ни приметили. Неки природњаци тврде да се обезглављеним птицама тада мења чак и израз лица — црте им се изобличе од бола, кажу.

Уосталом, гуске су ако је веровати предању, својим гакањем спасле Рим, упозоровши уснуле страже да је Ханибал пред вратима.

М. И.

ВЕРНЕ ДО ГРОБА

Древним народима гуске нису изгледале ништа мање величанствено од лабудова, па су о њима испредали и легенде. Некадашњи становници Сибира веровали су да богиња Томан сваког пролећа из рукава своје раскошне хаљине истресе хиљаде перја и да се оно, лепршајући према земљи, претвара у гуске.

Врховни бог старих Грка Зевс могао је да оствари своју љубав према лепој Леди, жени спартанског краља Тиндареја, само претворен у лабуда. До земље младости, музике и вечног светковања Аполон, хеленски и римски бог уметности, стизао је на кочијама које су вукли предивни лабудови.

По келтској легенди чаробна песма девојака лабудова омамљивала је и успављивала читаве градове.

Сви лабудови у Великој Британији налазе се под заштитом краљевске куће. Наравно, сем оних са Темзе који по традицији припадају Поштованом удружењу винара и Поштованом удружењу бојација.

Свештеници врач старих Келта у Галији предсказивали су време проучавајући месо и кости посвећених гусака. Отуда можда и обичај који се у многим земљама одржао до данас — ломљење јадца које ономе ко извуче дужи крај, наводно, доноси срећу.

Када је од 59. до 51. године пре н. е. Јулије Цезар водио битке за Галију подругљиво је записао „Они гаје гуске за забаву“. Много је вероватније да се велики војсковођа преварио и да су Гали одбијали да једу ове птице јер су их сматрали светим животињама.

ЧОВЕК ЈЕ, ОПЕТ, КРИВ

УБИЦА

Једанаестог марта 1968. на име Дона Костера стигао је телеграм. И пре него га је отворио знао је његову садржину. Уосталом, то је био већ четврти пут да му из Индије стиже иста порука: „Појавио се тигар људождер“.

Овога пута, међутим, више није смело да се оклева. Наиме, у тренутку када је Дону послат телеграм, звер је убила већ четрдесет двоје људи.

Дон се одмах обратио свом другу Филу Листону званом, Сони, који га је пратио у два претходна слична подухвата. Овога није требало дуго наговарати. Зато је остало само да се спреме и крену.

43. ЖРТВА

Четрнаестог марта двојица Американаца већ су са пушкама „спрингфилд“, великог калибра и специјалне израде, седела у полицијској станици у граду Кендуцхару. Ту су сазнали и појединости о тигру који није знао за милост. Рече, но име је, такође, да су поред њих двојице још два ловца

истим задатком, што је, иначе, редак случај у таквим приликама. Наиме, тигра убицу обично прати по једна екипа ловаца...

Сутрадан су Дон и Сони, заједно са једним полицајцем пратиоцем, кренули колима према селу Најар, где се тигар последњи пут појавио. Четрдесет трећа жртва било је једно дете од дванаест година.

Ловци су од сељана сазнали да се малишан са другом децом играо на чистини, близу последњих сеоских кућа. Одједном, негде око подне, појавио се тигар и дугим скоком доспео до дванаестогодишњака. Пре него што је ико успео да се снађе, животиња је, заједно са својом жртвом, нестала у полутами дунгле.

Дон и Сони су решили да пођу даље. Знали су да се никада са сигурношћу не може рећи где ће се тигар људождер појавити следећи пут. Дешавало се да се звер по три пута заредом појави у истом селу.

а опет и да се два узастопна напада одиграју на местима удаљеним и по десетак километара.

Међутим, пре него су пошли даље, растали су се са полицајцем који их је дотле пратио — ципом се даље није могло. Од њега су добили и радио-станицу да би свакодневно могли да буду у вези са полицијском станицом у Кендуцхару. Било је потребно да стално имају најновије вести о кретању немилосрдног тигра.

Крећући се уским путем између горостасног дрвећа или кроз траву високу и неколико метара, Дон и Сони су се трзали сваког часа, застајкивали, свесни да иза сваког шума, сваке сенке може да вреба љу-

дождер спреман на скок. У таквим тренуцима хладни метал чврсто стегнуте пушке много им је значео.

НИ МЕТАН НИЈЕ ИСПАЉЕН

Али, овога пута им није било суђено да сретну „свог“ тигра.

Скоро два месеца крстарили су дунглом Бенгала, упорни, као и сама звер коју су пратили.

У селима на која су наилазили примили су их као најдраже госте, видећи у њиховим пушкама могућност да се бар једна ноћ проведе без страха.

А за то време тигар убица увек је био далеко од њих као да је предосећао опасност која му је претила. Али, убијао је и даље. У јуну је већ пала и 60. жртва, а да за цело то време ниједан од ловаца који су га тражили није успео ни метак да испали.

Дон и Сони, уосталом као и многи други ловци, нису се предавали. Знали су да се трагање може отегнути месецима и упорно су ишли покушавајући да наслуте где ће се људождер следећег пута појавити. Двапут су срели тигрове, али су одмах знали да то није онај прави,

ПЕТ МЕСЕЦИ ТРАЈАЛА ЈЕ ПОТРАГА.ТИГАР ЈЕ УБИЈАО, А ЛОВЦИ СУ ИШЛИ ЗА ЊИМ...

УБИЈЕН ТИГАР

њихов, па су настављали својим путем.

ХАКЕОВА СМРТ

Изненада, 17. јуна сазнали су вест која их је поразила: Курт Хаке, један од ловаца који су такође тражили тигра, страдао је, а напад је био тако неочекиван није успео ни ороз да повуче.

Смрт искусног ловца који је убио 7 тигрова људождера пореметила је, на час, Дона и Сонија, али они ниједног часа нису помислили да одустану и врате се кући.

Педесетак километара који су их делили од места где је Хаке страдао прешли су за два дана. Сељани су им показали место где га је тигар напао. Одатле су двојица Американаца кренула у густиш, пажљиво пратећи кретање тигра са својим пленом. По ситним траговима — угаженој трави, Хакеовом шеширу, понеком кончићу

са одела — дошли су до места где се налазио искасапљен леш несрећног ловца.

Тигра, наравно, није било. Ипак, Сони је запазио нешто значајно — у мекој земљи остали су трагови. Једна од шапа остављала је деформисане отиске, па су ловци помислили да је овај тигар некада био повређен, највероватније рањен, па како није био у стању да лови животиње, окренуо се лакшем плену — човеку.

Стара, тужна истина о обести неког ловца довела је до стварања тигра људождера.

ОСТАЛИ СУ ТРАГОВИ

Дон и Сони, исто као и Француз Лафајет, наставили су потрагу. И опет, читавих месец дана тражили су без резултата.

А жртве су се ређале — тигар се попут какве сабласти појављивао изненада и без милости узимао свој данак.

Ловци су упорно ишли за њим. Виђали су места где је нападао, остатке лешева, видели су и село из којег су људи побегли, пошто је од 63 становника звер убила 24. Наишли су и на малог Сарија коме је исти тигар убио оца, мајку и два брата — целу породицу!

Дон и Сони су се коначно зауставили у селу Калапур. Најпре је то била жеља да се мало одморе, али се ускоро у њима јавило некакво предосећање да ту треба и остати. Први пут откада су трагали за тигром људождером неки унутрашњи осећај упозоравао их је да је Калапур „право“ место.

Те ноћи нису спавали. Наговорили су сељане да наложе велику ватру у средини села и да се сви окупе око ње. Ови су их послушали и страх се муњевито проширио селом.

Жене и деца сели су уз ватру, а људи, дохвативши своја копља, стади уз њих. Читаве ноћи су погледом претраживали претећи мрак као да су знали да је тигар ту и да вреба.

Ноћ је протекла мирно. Са јутром као да је и страх у људима био мањи — почели су да се разилазе својим кућама, да об-

ављају послове, али Дона и Сонија слутње нису напуштале. Напротив.

Једна жена кренула је да донесе воде са потока.

И тада се десило...

Гипко тело муњевито се винуло према њој. Урлик нападача и крик жртве проломили су се џунглом.

Дон и Сони су брзо реаговали. Потрчали су према звуку и без оклевања запуцали. Брзо су се нашли на месту догађаја и пуцњи су поново одјекнули.

Тигар се тргао, урликнуо и одскочио натраг у густиш.

Ловци, међутим, нису престајали да пуцају. Смртоносна зрна решетала су грмље, али отуда више није долазио никакав звук, није било никаквог покрета.

Притрчали су до жене. Био је довољан један поглед да се увере да њој више нема помоћи. Убица је још једном беспрекорно обавио свој крвави посао.

Међутим, остали су његови трагови. Једна шапа оставила је неправилан отисак у меком тлу.

Сони је тихо рекао:

— То је наш тигар.

Дон се ћутке сложио.

Времена за губљење није било. Морали су за животињом, тим пре што је оставила крвав траг, а није се знало да ли је то крв несрећне жртве или саме животиње.

НАПАД

Заједно са Индијцима наоружаним копљима, Дон и Сони кренули су кроз шипраг, полако и опрезно. Знајући да је овог пута звер заиста ту, испред њих.

Џунгла се смирила, звуци као да су замрли.

Једино се чуло тихо шуштање траве покренуте телима људи који су ишли трагом тигра убице.

Изишли су из густиша на обалу потока и на камену друге обале спазили мокар траг шапе. Тигар се, значи, попео на стену.

Прешавши поток гониоци су се раздвојили: Дон је кренуо да заобиђе стену, а Сони је почео опрезно да се пење, док су за њим ишла петорица сељана спремно држећи копља.

Изненада је почело да се круни камење а већ следећег тренутка у гипком лету, уз славичан урлик,

право на Сонија суноврати се тигар.

Све се одиграло у трену.

Сони је успео да повуче ороз и да се баца у страну. Тело тигра се тргло да би се истог тренутка у њега зарило и једно копље. Звер је тешко пала поред Сонија а овај је, окренувши се, пуцао још једном право у главу. Тигар се лежећи у локви крви, коначно смирио.

Убрзо су пристигли и Дон и сељани који су га пратили. Али њихова помоћ више није била потребна.

Тигар који је убио седамдесет двоје људи био је мртав. Била је то заправо жена, чија је задња десна шапа била прострељена метком, у чему је и требала тражити узрок њених напада на људе.

Тигар убица је везан и однесен у село.

Ту је настало право весеље, а ловци су с муком успевали да убијену животињу сачувају од сељана. Свако је желео комадић коже, као амајлију која ће га, у случају да се појави неки нови тигар људождер, чувати и сачувати.

Мир и олакшање вратили су се у Калапур, Најан и друга села западног Бен-

гала. Тако ће бити све док се не појави неки нови тигар убица...

Дон Костер и Фил Сони Листон обавили су свој задатак после скоро пет месеци трагања и више стотина километара преваљених по великој врућини, монсонским кишама и уз сталан страх.

Шта су заузварт добили? Крзно тигра убице, осећај да су донели олакшање селима која су живела у сталном страху и — по две хиљаде долара.

Можда изгледа парадоксално, али неколико година касније управо основаном „Друштву за заштиту тигрова“ неустрашиви ловци приложили су хиљаду долара. Како то објаснити?

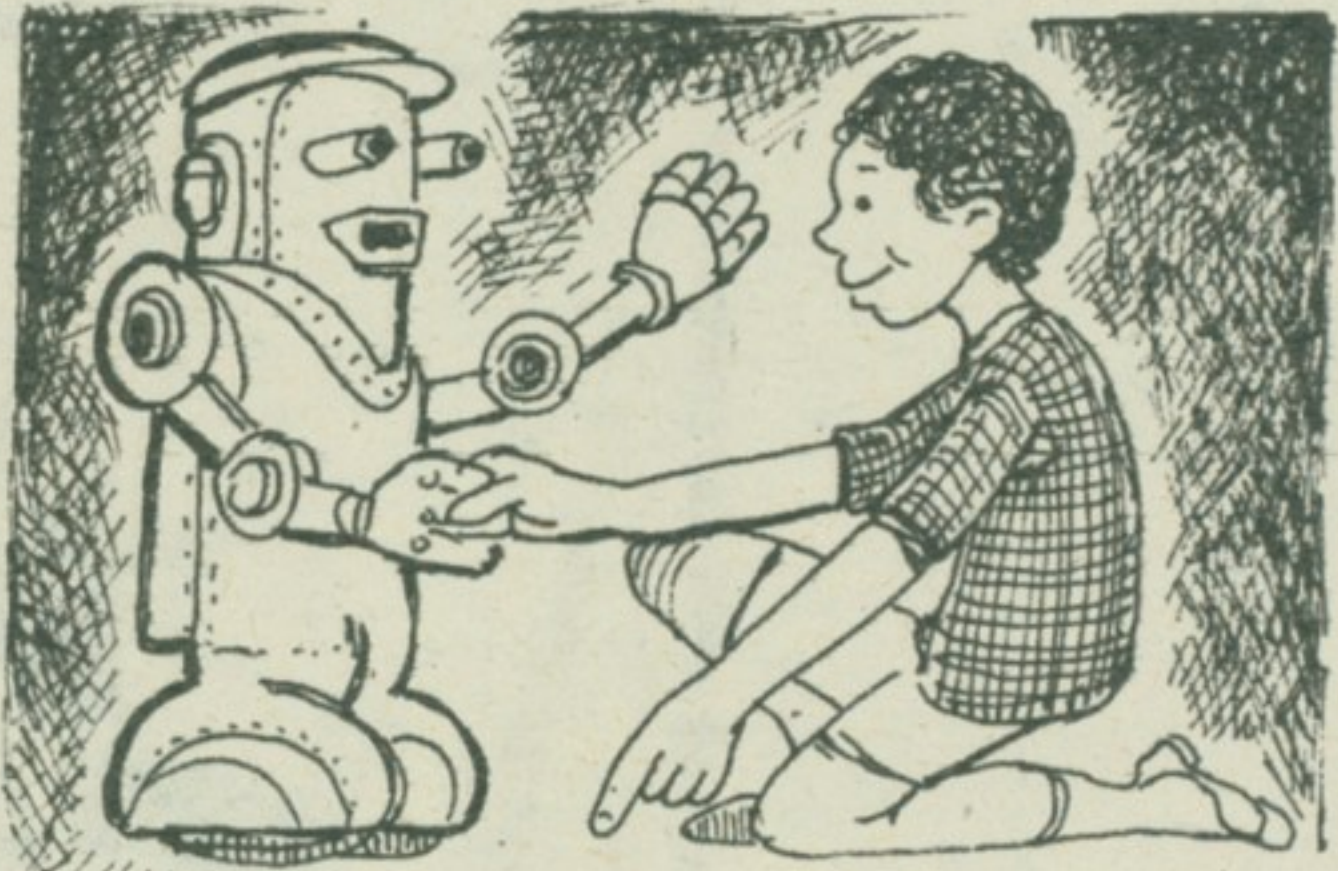
Костер о томе каже:

— Тигрови су сјајне животиње и ја им се дивим. Не треба их сматрати убицама. Они то постају само ако их човек рани или ако немају свог природног плена, за шта је опет крив у крајњој линији, човек.

Без тигрова свет би био много, много сиромашнији.

З. Л.

РАТ РОБОТИМА!

Дешава се у Италији.

Када се појаве на малом екрану деца у њих зуре као омађијана, а родитељи коначно могу да одахну сигурни да ће бар тих тридесетак минута имати мало мира. Више и од једних и од других радују се продавци децјих играчака који су своје излоге накрпали копијама тражених тв-звезда — роботима „made in Japan“ — разним Мацингама, Голдфејцима, Џиговима...

На први поглед чини се да су сви задовољни: малишани јер се забављају, родитељи зато што већ музичка шпица емисије смирује „наследнике“ брже и делотворније но што би они икада могли, трговци зато што им посао цвета.

Незадовољних ипак има. Шест стотина гневних родитеља из града Имоле „објавило је рат“ Мацинги и његовим пајташима. Роботи, кажу огорчени грађани Имоле, њихове малишане не уче ама баш ничему сем насиљу. Изгледа да је „родитељски крсташки рат“ одјекнуо и у канцеларијама телевизијских продуцената. Званичних изјава још нема, али се из „добро обавештених кругова“ сазнаје да се тамо воде озбиљне расправе да ли наставити ову врсту програма или не.

У међувремену, родитељи из Имоле у одређено време искључују своје ТВ-пријемнике, вероватно из бурне и плачне протесте деце.

Уради сам у две књиге 1и2

ОСЛОНИТЕ СЕ НА СЕБЕ И УРАДИТЕ САМИ.
УШТЕДЕТЕ ВРЕМЕ И НОВАЦ!
ОСЕТИТЕ ЗАДОВОЉСТВО, ПОТВРДИТЕ
ТЕ СВОЈЕ СПОСОБНОСТИ!

Довољно је мало спретности, основни алат и књига „УРАДИ САМ“ која речју и сликом даје потпуна објашњења за рад.

● ЗАШТИТА ДРВЕТА ● РЕГАЛ ПРЕКО ЦЕЛОГ
ЗИДА ● ДЕЧЈИ КРЕВЕТИ И ПРОСТОР ЗА ИГРУ
● ПОЛАГАЊЕ ПАРКЕТА ● ПРАКТИЧНЕ ПОЛИЦЕ
● ДРВЕНЕ ОГРАДЕ ● МАЛТЕРИСАЊЕ ● ПОПЛО-
ЧАВАЊЕ ● ЗИДАЊЕ ● РОЛЕТНЕ ● ЛИМАРИЈА
● ЗИДНИ РОШТИЉ ● КУЋНИ ВОДОВОД ● ЛЕП-
ЉЕЊЕ МЕТАЛА ● УЧИНИТЕ АУТОМОБИЛ ТИШИМ
● ЛАКИРАЊЕ АУТОМОБИЛА ● УГРАДЊА РАДИО-

-АПАРАТА ● КРАТАК СПОЈ ● ГРАМОФОН И ГРА-
МОФОНСКЕ ПЛОЧЕ ● ЛАКИРАЊЕ ● ТАПЕТИ ● ТА-
ПАЦИРАЊЕ ● ЗАСТАКЉИВАЊЕ ● ПОВЕЋАЊЕ ФО-
ТОГРАФИЈЕ...

АКО ВАС ЈЕ КЊИГА ПОДСТАКЛА ДА НЕШТО УРАДИ-
ТЕ САМИ, ОНА ЈЕ ИСПУНИЛА СВОЈ ЗАДАТАК.

Цена комплета од 2 књиге 1.200.— динара.
Формат 22 x 29 cm, око 650 страна, преко 2600 илу-
страција у боји, тврди повез са картонском кутијом у
боји.

Књиге можете подићи сваког радног дана до 15 часова у ИРО „ВУК
КАРАЦИЋ“, Београд, Краљевића Марка 9, тел. 620-371, а можете их
купити и у нашим представништвима у Новом Саду — Лазе Кости-
ћа 22, тел. 20-339; Сарајеву — Симе Милутиновића 10, тел. 22-773;
Светозарево — Славке Ђурђевић 6.б. згр. Б-3, тел. 23-313 и у Загребу —
Николе Тесле 14/III, тел. 410-525.

Издавачка радна организација „ВУК КАРАЦИЋ“
Београд, Краљевића Марка број 9

ПЗ 19. 9. 1980.

НАРУЧБЕНИЦА

Неопозиво наручујем издање „УРАДИ САМ“ у две књиге по цени од
1.200.— динара:
ЗА ГОТОВО — плаћање поштару приликом пријема књига

НА ОТПЛАТУ — у месечних рата почев од 1980. г.
Најмања месечна рата износи 150.— динара. Камата ће ми се обрачу-
вати према броју рата и важећим законским прописима. Рате ћу от-
платити редовно по пријему књига, рачуна и одговарајућег броја уплат-
ница „ВУК КАРАЦИЋ“.

(непотребно прецртати)

У случају спора признајем надлежност општинског суда у Београду.

Презиме, очово име и име

Место и година рођења

Занимање

Поштански број и место становања

Улица и број

Телефон

Назив и адреса радне организације

Овера о запослењу за
купце на отплату

Потпис купца

Бр. л. карте

издате од СУП-а

Пензионери прилажу претпоследњи чек од пензије.

АХИЛ ПЕТИБ

ХИТ СТРАНА

СЛАЂЕ ОД ВИНА

Музика: Зденко Руњић
Текст: Јакша Фиаминго
Пева: Мило Хрнић

Циганка је срића замишала карте,
Циганка је срића била.
Бацила ме теби, запалила ватре,
гајне ватре твога тила.

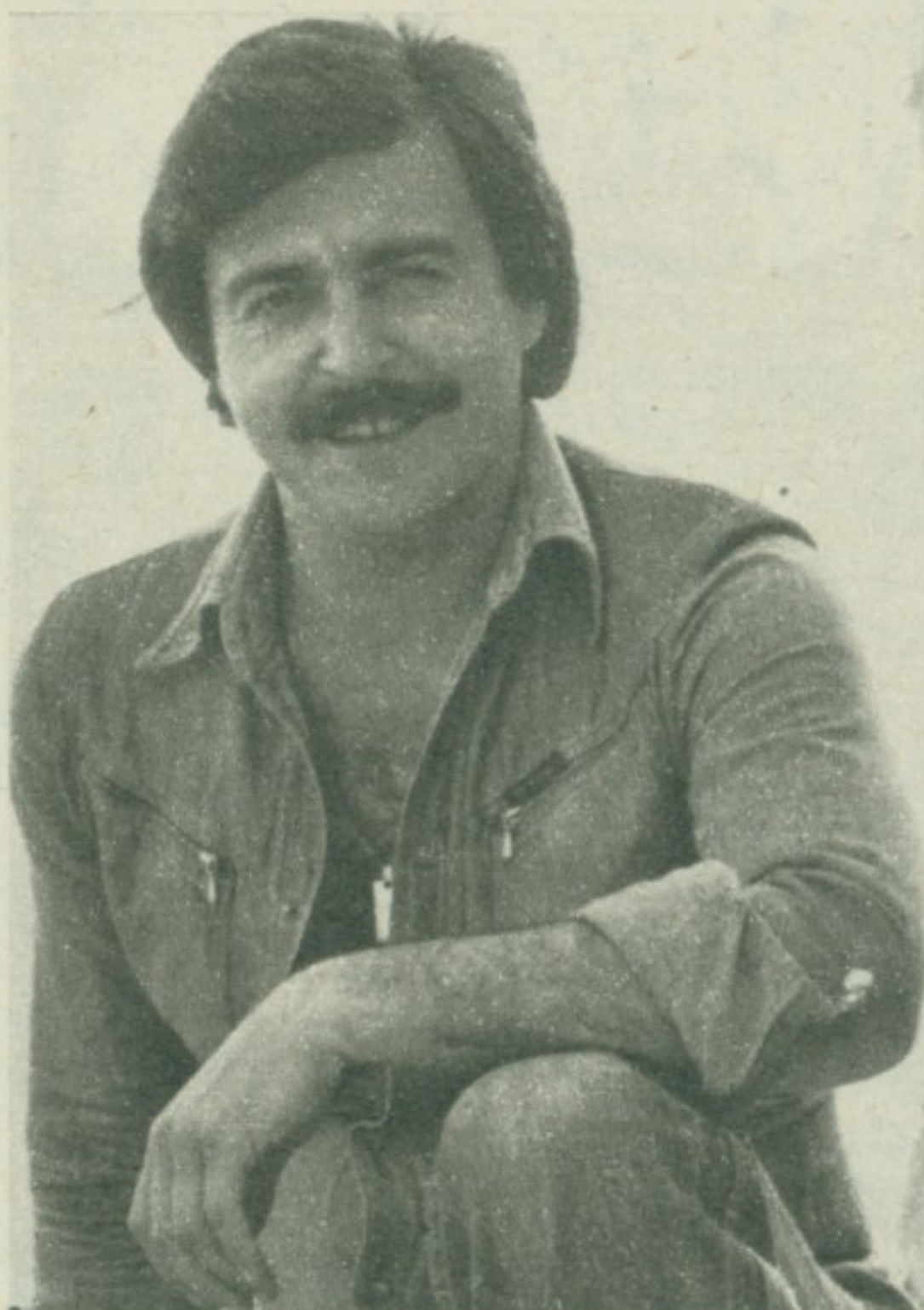
Миришеш на вино из топлог бокала,
миришеш на грех и срићу.
Цила твоја младост липоту је дала,
опит ћу се у том пићу.

Усне ми своје дај,
усне слађе од вина!
Нек ме пали њихов пламен
кад се бацим, када станем
прид твоја колина!

Усне ми своје дај,
усне слађе од вина!
Нек ме зову, нек ме маме,
нека цвату само за ме
усне слађе од вина!

Циганка је срића замишала карте,
изабрала твоје тило.
Засјали су двори и муртила цвате,
тојно је твоје крило.

Усне ми своје дај.

ФЛИТВУД МЕК (FLEETWOOD MAC)

Британски састав ФЛИТВУД МЕК појавио се 1967. године као блуз-група. Већ следеће године издали су хит »Albatross« који недељама није силазио са првог места на листи популарности. Две године касније групу напушта њен вођа и оснивач Питер Грин. Међутим, 1977. године у свом новом зајачају Калифорнији група се поново активирала, а ЛП плочом »Руморс« постигла огроман успех и тако најавила свој сензационалан повратак.

МИЛО ХРНИЋ

МИЛО ХРНИЋ није ново име у нашој забавној музици. Публика га познаје као вокалног солисту дубровачког састава ЛИБЕРТАС који је са неколико својих хит-нумера (»Моја Ане броји дане«, »Мила мајко, иде брод«, »Носталгија«...) успео да дође до врха на листама популарности. Мило Хрнић сада покушава да и као солиста буде исто толико успешан.

Први корак већ је учињен. На фестивалу забавне музике у Сплиту ове године, Мило Хрнић се представио као солиста тесмом Зденка Руњића »Слађе од вина«. Овог певача ћемо још боље упознати ако преслушамо његов први албум који је издат овог лета. На њему се Мило представио као извођач Руњићевих композиција. Аранжмане су писали чланови пратеће групе МЕТАК М. Крстичевић и Ж. Бродарић, па је модеран звук, употпуњен распеваним гласом Мила, дао једну занимљиву музичку целину.

АДРЕСЕ:

MADNESS
с/о Stiff Records,
28 Alexander Street,
London W 2,
England.

QUEEN
с/о Tony Brainsby
Publicity,
16 b Edith Grove,
London SW 10,
England.

AMII STEWART
с/о Hansa,
Wittelsbacherstr. 18,
1000 Berlin 31,
Deutsche Bundes
Republik.

JOHN TRAVOLTA
с/о William Morris
Agency,
151 El Camino,
Beverly Hills,
Cal. 90212,
USA.

URIAN HEER
Postfach 800 149,
8000 München 80,
Deutsche Bundes
Republik.

WINGS
с/о Tony Brainsby,
16 B Edith Grove,
London SW 10,
England.

ЕВЕРЛИ БРАДЕРС (EVERLY BROTHERS)

Ден (рођен 1. 2. 1937.) и Фил Еверли (рођен 19. 1. 1939.) потичу из једног малог места у америчкој држави Кентаки. Веома рано су дошли у контакт са музиком јер су им родитељи били певачи америчких народних песама. Путовали су по Америци водећи са собом и своје синове који су, чим су се осамосталили, наставили стопама својих родитеља. Свирали су кантри-музику, али без неког већег успеха. Постали су популарни тек кад су се пребацили на свирање роке-рола 1957. године. Прва плоча коју су снимили била је »До виђења, љубави« (»Bye, Bye Love«) и »Пробуди се мала Сузи« (»Wake up Little Susie«). Већ ове плоче су се продале у милионском тиражу, док су им каснија издања »Треба само да сањам« (»All I have to Do Is Dream«), »Теби одан« (»Devoted to You«) и »Цена љубави« (»Price of Love«) омогућила да се до 1965. одрже у самом врху. Тада се поново враћају кантри-музици, али велики успеси изостају. Године 1973. се растају, свако о-

длази на другу страну, али њихове песме остале су незаборавне.

ЏОНИ РЕЈ (JOHNNIE RAY)

Обожаватељке Џонија Реја биле су углавном тинејџерке. Док је он певао своје песме, девојке су биле облиствене сузама. Ова слика масовне хистерије која се манифестује плачем, смехом, вриштањем, појавиће се и неколико година касније када на сцену наступе незаборавни БИТЛСИ. Занимљиво је рећи и то да је Реј поседовао јакс продоран глас и изванредан слух иако је био глув на десно уво и носио апарат. Џони је постигао успех још 1952. године хитовима »Мали бели облак који је плакао« (The Little White Cloud that Cried) и »Пла-

РОК — СТВАРАОЦИ

У прошлом броју Хит стране представили смо вам осам група које су својим музичким остварењима измениле дотадашњи приступ музици, обележивши тако својим стилем последње две деценије светског рок-ствараљаштва. Поред група, улогу реформатора својевремено је одиграло и неколико значајних певачких имена са којима ћемо вас укратко упознати. Истина, од свих њих ЕЛВИС ПРИСЛИ је био највећи.

БИЛ ХЕЈЛИ (BILL HALEY)

Мада је ове године напунио 52 године, Бил Хејли се још активно бави музиком. Живи путујући и наступајући као номад. На чело му и даље пада она његова локна, као и на почетку каријере. Бил Хејли је рођен 6. 7. 1928. године у Детроиту. Као тинејџер обишао је скоро целу Америку са кантри и вестерн-групама. Онда је шест година радио на радију у Пенсилванији, док му једног дана није синнула идеја да помеша ритам и блуз са кантри-музиком. Тако 1953. настаје песма »Лудо, човече, лудо« (»Crazy Man, Crazy«). Била је то прва роке-рол-плоча која се појавила на топ-листама као велики хит.

идол свог времена о чему сведочи и податак да су му сви концерти које је одржао били увек распродати.

БЕРЗА ПЛОЧА

Купујем синглове:
»Half Breed« (TITANIC), »I Don't Need no Doctor« (NEW RIDERS OF THE PURPLE SAGE), »Time of the Season« (ZOMBIES), »I

Can't Stop Loving You« (Ike & Tina Turner), »Rebel, Rebel« (David Bowie), »Циганко, што на мом длану пише« (TIME), »Superstar« (TEMPERATION), »Nutbush City Limits« (Ike & Tina Turner), »No Replay« (BEATLES) и албуме: »I Wrote a Simple Song« (Billy Preston), »A Song for Me« (FAMILY), »First Album« (Mungo Jerry) и »Picnic a Breath of Fresh Air« (VARIOUS).

Слободан Селена,
К. Колара 2,
21000 Нови Сад
(тел. 021 — 52-827)

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВЕСТИ ИЗ НИКИНАЦА

Већ двије године у Никинцима постоји састав ШТА. Изводи композиције познатих домаћих и страних састава, а узор су им БИЈЕЛО ДУГМЕ и РИБЉА ЧОРБА. На репертоару имају и своје композиције од којих су најслушаније: „Пета брзина“, „Малецка“, „Ти и ја“, „Ерупција“.

Чланови састава су: Славко Халиловић (соло, ритам-гитара и вокал), Слободан Косановић (бас-гитара и вокал) и Мирослав Васић (бубњевци).

Заим Мујић
Вељкова 86
22411 Краљевци
(Хонорар 150 дин)

МОЈ ИЗБОР

Млади Сињанин ДРАЖЕН ЖАНКО, коме многи проричу успешну каријеру, не крије да је изграђујући себе као певача често користио „цаке“ својих узора. Због тога није ни чудо што је његов музички избор пажљиво одабран и сачињен од квалитетних и признатих извођача.

ДОМАЋЕ

- ОСЛОНИ СЕ НА МЕНЕ — Оливер Мандић
- ДА ЛИ ЗНАШ ДА ТЕ ВОЛИМ — Дадо Топић
- НА ЗАДЊЕМ СЈЕДИШТУ МОГ АУТА — Бијело дугме
- КАСНО ЈЕ ЗА СВЕ — Посебно паковање
- ПЕСМА БР. 3 — Time

STRANE

- SUPERSTITIO — Steve Wonder
- STRAMP — Brothers Johnson
- STREET LIFE — Crusaders
- JUST THE WAY YOU ARE — Billy Joel
- SULTANS OF SWING — Dire Straits

ПЕТАР САВИЋ

Млади крагујевачки певач ПЕТАР САВИЋ снимио је прву плочу за ПГП РТБ. Сингл је реализован уз помоћ познатих југословенских рок-музичара: Драгана Крстића (ГЕНЕРАЦИЈА 5), Лазара Ристовског (СМАК), Слободана Стојановића Кепе (СМАК), Зорана Анђелића (бившег члана групе ЦРВЕНЕ УСНЕ) и Мирка Глишића.

На плочи се налазе две нумере и то на А страни „Глорија“ (композитор П. Савић), а на Б страни „Скриваш рукама лице“ (композитор З. Анђелић). После изласка плоче, Петар ће кренути на промоциону турнеју која ће такође бити остварена уз помоћ пријатеља.

највећи успех постигао је нешто касније, када је снимио плочу „Рок око са-

БАДИ ХОЛИ (BUDDY HOLLY)

Бади Холи је био сушта супротност Елвису Прислију. Није деловао ни дивље, ни привлачно, ни агресивно. Са својим дебелим стаклима на наочарима, тамним рамом и нежном фигуром, за Бадија се пре могло рећи да је типичан амерички средњошколац. Право име Бадија Холија је Чарлс Хардин Холи. Рођен је 7. 9. 1936. године у Лабоку, у Тексасу. Прво је покушао као певач Кантри-музике, променио је неколико група, да би тек 1957. године са својим бендом КРИКИТС (CRICKETS) побрао први успех. Нумера „То ће бити дан“ („That'll Be the Day“) поставила га је раме уз раме са Елвисом Прислијем. Затим следе песме „Пегги Су“

(„Peggy Sue“), „Рано ујутро“ („Early in the Morning“) и „Речи љубави“ („Words of Love“) које су такође познате у целом свету. На жалост, Бадијев живот се угаио 3. фебруара 1959. године када је погинуо у авионској несрећи.

ЏЕРИ ЛИ ЛУИС (JERRY LEE LEWIS)

Звали су га „виртуоз на клавиру“. Заиста је то био. Ногама је чак свирао читаве песме. Млади су били одушевљени његовим ексцентричним концертима. Рођен је 29. 9. 1935. године у Луизијани. Када му је било осам година, родитељи су му купили клавир. После неколико година проведених у школском оркестру, Џери постаје професионалац и почиње да свира по ноћним клубовима. Већ са другим синглом „Много је трескања“ („Whole Lotta Shakin' Goin' on“), који се појавио 1957. године, постаје познат. Годину дана касније, песмом „Велике ватрене лопте“ („Great Balls of Fire“) стиже на сам врх. Данас свира искључиво кантри-му-

зику али, захваљујући својим старим хитовима, остао је незабораван.

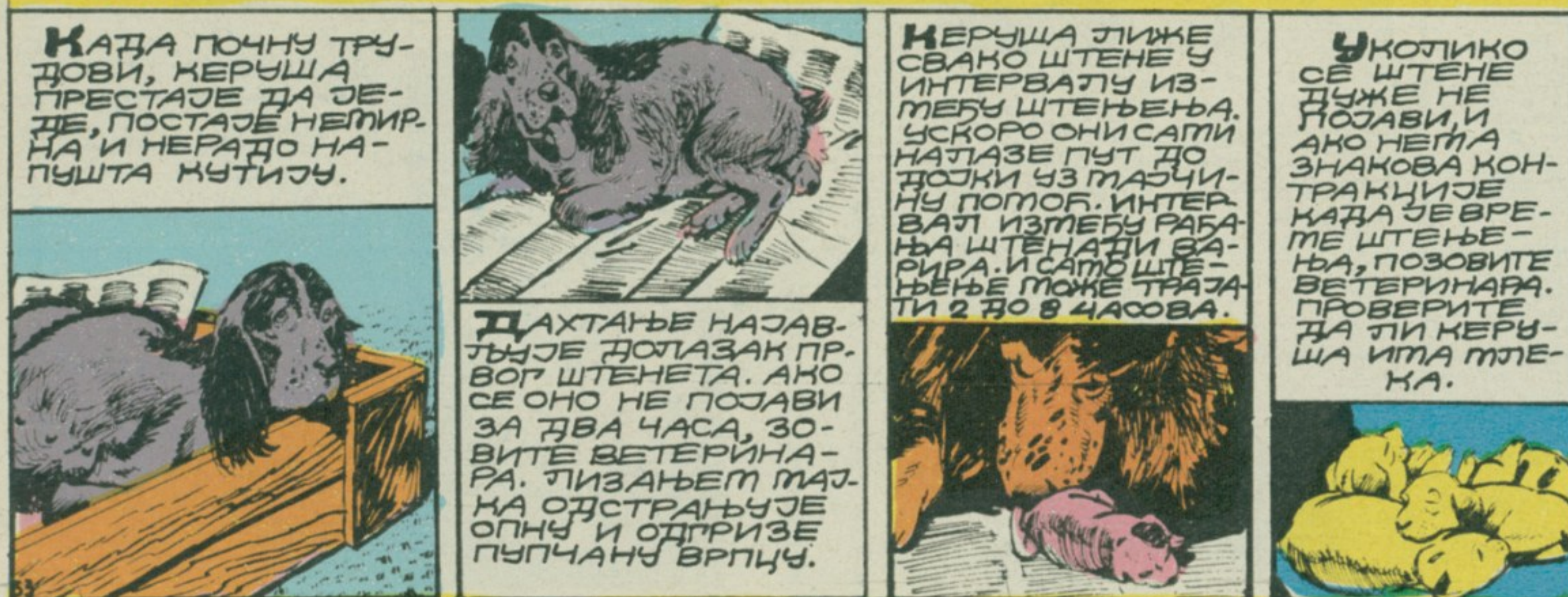

та“ („Rock around the Clock“) која је ширум света продата у више од 20 милиона примерака.

ПЛАНИРАЊЕ ПОРОДИЦЕ

ШТЕЊЕЊЕ

ШТЕНАД

ОБАВЕЗНЕ ОПЕРАЦИЈЕ

ЗАБАВНИКОВА

ПАС. МОЈ Д

ДА НЕ ЗАБОРАВИМО

Наше дружење са псима ускоро се завршава. Доста ствари смо научили, али нешто и заборавили! Зато, да се подсетимо

Никад се не смеју парити пси различитих раса, нити пси исте расе који су у сродству, тј. они који имају једног или више заједничких предака (родитеље, баде и деде, прабабе и прадеде). Порекло (претке) вашег пса наћи ћете у његовом родовнику. Женке се смеју парити тек кад напуне 15, а мужјаци 18 месеци. Женке старије од 8 година не смеју се парити.

По правилу, само за шест штенца издаје се потврда о расном пореклу; тј. само они могу да добију родовник. Ако оба родитеља имају одличну оцену, родовник ће добити осам штенца. Има и изузетака: десет штенца из једног легла могу да добију родовник ако су им родитељи прваци у раду и лепоти или ако се ради о врло ретким расама. Рецимо, у Југославији нема ирских хртова, сибирских хаски, разних шпицева и многих других раса. Сви штенци из њихових легала, колико их буде било, добиће потврде о расности.

Неким расама паса скраћују се репови. Тај хирушки захват треба обавити између 12 и 14 дана старости. Поткрађивање ушију (добермани, боксери, доге) врши се нешто касније.

Штене промени млечне зубе (28) и сталне (42) до 6 месеци старости. Једино се не мења први зуб иза очњака. То је први преткутњак који се у нашој пракси назива „П-1“. За већину раса важи правило да пас мора да има све зубе. За неке расе дозвољава се да нема један П-1.

Пси не смеју бити ни већи ни мањи од висина које су прописане у стандарду расе. Југословенски кинолошки савез донео је про-

пише о југословенској толеранцији, што значи да позитивно могу да се оцене и пси који су 2-3 cm нижи или 1-2 cm виши од прописане мере. За неке расе не постоји толеранција, на пример за епањел-бретоне, брак — јазавчаре, пудле и др.

Пас има четири шапе, а свака шапа 4 прста. Где је пети прст?

Пети прст се налази не-шапе. То је у ствари за-колико сантиметара изнад кржљали палац. Многе расе на задњим ногама немају пети прст (заперак). Ако штене случајно има пети прст, мора да се одсече. Операцију обавља ветери-нар. На предњим ногама пети прст се никад не сече.

Не заборавите: ако ра-змазите свог пса, он ће би-ти господар у кући. Како ћете обучавати и васпитати свог пса — о томе се поса-ветујте са друговима из кинолошког или ловачког друштва.

Никад немојте рећи: „дресура паса“. Пси се не дресирају, већ обучавају. За службене псе постоје школе — за школовање службених паса. А дреси-рају се само звери, дивље звери: медведи, лавови, тигрови и др.

Ако се заиста „загрејете“ за кинологију, дајемо вам адресе кинолошких орга-низација република и по-крајина:

Кинолошки савез СР Црне Горе, Титовград, Бу-левар револуције бр. 78; Кинолошки савез СР Хр-ватске, Загреб, Илија 61; Кинолошки савез СР Ма-кедоније, Скопље, Николе Вапцарева 7; Кинолошки савез СР Косова, При-штина, Миладина Попови-ћа 28, Кинолошка звезда СР Словеније, Љубљана, Јупанчичева 9; Киноло-шки савез СР Србије, Бе-оград, Ал. Ненадовића 19; Кинолошки савез СР Војводине, Нови Сад, Јова-на Ђорђевића 4; Савјет за кинологију СР БиХ, Сара-јево, Николе Тесле 24.

Припремили:

Душан Мијатовић
и Миле Живић

ОДБИЈАЊЕ ШТЕНАДИ

МОЈ МАТА НИЈЕ ИМАЛА ДОВОЉНО МЛЕНА, ПА СУ НАС ПРЕ-ХРАЊИВАЛИ ВЕЋ СА ТРИ НЕДЕЉЕ?

ДА, ШТО ВИ-ШЕ ЈЕДВМО, МАЊЕ СИСАМО? МЛЕНО НАМ ИНИ-ЈЕ ТАКО НЕОП-ХОДНО?

МОЈ ВЛАСНИК ЗНА НА-КО ЈЕ ПОТРЕБНО ДА МЕ ХРАНИ? ОБРОК УВЕК СА-ДРЖИ МЛЕЧНО МЕСО ИЛИ СРЦЕ СА ЈАЈИМА, ПИРИНАЧ И ЖИТАРИ-ЦЕ?

ОДБИЈАЊЕ ЈЕ ПРЕЛАЗ СА МЛЕЧНЕ НА ЧВРСТУ ХРАНУ. ПЕРИОД ПРИВИ-КАВАЊА ЈЕ ВЕО-МА ТЕЖАК ЗА МЛА-ДУНЦЕ, ПА ТРЕБА ЧЕШЋЕ КОНСУЛ-ТОВАТИ ВЕТЕРИ-НАРА.

ЈА САМ ПРЕСТАО ДА СИСАМ КАД МИ ЈЕ БИЛО 4-5 НЕДЕЉА? АЛИ, ТО ЈЕ РЕДОВНО ОД-БИЈАЊЕ? ПОСТЕПЕНО САМ ДОБИЈАО ХРАНУ ДА БИ МИ СЕ ЖЕЛУДАЧ ПРИ-ВИКАО?

ЈА ИМАМ ШЕСТ НЕДЕЉА И ВИШЕ НЕ СИСАМ, АЛИ ЗАТО ЈЕДЕМ 4-5 ПУТА ДНЕВНО И ПИЈЕМ МНО-ГО ВОДЕ? НАС ЈЕ ПУ-НО, ПА НАМ ТРЕБА И ДОСТА ПРОСТОРА СВАКО ИМА СВОЈУ ПОСУДУ ДА СЕ НЕ ОТИМАМО ЗА ХРАНУ.

ПРОДАЈА ШТЕНАДИ

УСКОРО ЋЕМО МОРА-ТИ ДА СЕ ОДВОЛИМО ОД НЕКИХ МАТИШАНА? БИЋЕ НАЈБОЉЕ ДА ДА-МО ОГЛАС?

ТО ЈЕ ДОБРА ИДЕЈА? АЛИ, ТЕК КАДА БУ-ДУ СТАРИ ПЕТ-ШЕСТ НЕДЕЉА?

ВОЛЕЛА БИХ ДА ЗНАМ У КА-НАВ ЋЕ ДОМОТИ-ФИ? НЕГУ ДА ИХ ПРОДАМО НЕКОМ КО ЋЕ ИХ ПО ЦЕО ДАН ОСТАВЉАТИ САМЕ ИЛИ ЕПО-СТАВЉАТИ?

РЕЦИТЕ КУПЦУ КОЛИКО ЧЕСТО И ЧИМЕ ТРЕБА ДА ХРАНИ ШТЕ-НЕ ДА НЕБИ ДОШЛО ДО ИЗНЕ-НАДНИХ ПРОМЕ-НА. ТО МОЖЕ БИ-ТИ НЕГОВ ПРВИ ПАС ПА МУ УКАЖИ-ТЕ И НА СВЕ ВАК-ЦИНАЦИЈЕ И ЕВЕН-ТУАЛНЕ БОЛЕСТИ.

ЛИЊАЊЕ

ОТКАКО СТО ДОБИЛИ ОВО КУ-ЧЕ, ЈА СТАЛНО ЧИСТИМ? ДА ЛИ-ЗА НИЈЕ БОЛЕС-НА?

НОРМАЛНО ЈЕ ДА У ПРОЛЕ-ЋЕ И ЈЕСЕН ПАС МЕЊА ДЛА-КУ? ЗАТО ЈЕ ТРЕ-БА ЧЕШЋЕ ЧЕШ-ЉАТИ?

НАШ ПАС ЈЕ ПО-ЧЕО НАПЛО ДА СЕ ЛИЊА? ШТА ТО МО-ЖЕ ДА БУДЕ?

АКО НИЈЕ ПЕРИ-ОД КАД МЕЊА ДЛА-КУ, ОНДА ЈЕ СИГУР-НО НЕКИ НЕДОСТА-ТАК? ПИТАЈ ВЕТЕ-РИНАРА?

ДЕСЕТ ОСНОВНИХ ПРАВИЛА

ПАС МОРА ДА ИМА СВО-ЈУ ЧИНИОЧ ЗА ХРАНУ, НИКАДА МУ НЕ ДАЈТЕ ДА ЈЕДЕ СА ВА-ШЕГ ТАЊИРА И НИКАДА НЕ ПЕРИТЕ ЗАЈЕДНО ЊЕ-ГОВО И ВАШЕ ПОСУБЕ? НЕ ДОЗВОЛИ-ТЕ ПСУ ДА СПАВА У ВА-ШЕМ КРЕВЕ-ТУ, ОН МОРА ДА ИМА СВО-ЈЕ ЛЕЖАЈИТО У ЗАСЕБНОЈ СОБИ.

РЕДОВНО НЕГУЈТЕ ПСА ОБЕЗ-БЕДИТЕ МУ ОДГОВАРА-ЈУЋУ ИСХРАНУ, АЛИ НЕ ПРЕОБИЉУ? И, РЕДОВ-НО ВАКУНИШИТЕ СВОГ ПСА?

НЕ ДОЗВО-ЛИТЕ ПСУ ДА ПРЂА КУЋУ, ПЛОЧ-НИКЕ ИЛИ БАШТУ ГДЕ СЕ ДЕЧА ИГРАЈУ.

ПСА УВЕК ВОДИТЕ НА ПОВОДЦУ СА КОРПОМ.

ХРАНИТЕ ПСА РЕДОВ-НО-НИКАКО ИЗМЕЂУ ОБРОКА.

НЕ ВОДИТЕ ПСА У ПРОДАВНИЦЕ ПРЕ-ХРАЊЕНИХ АРТИКА-ЛА.

НАУЧИТЕ ПСА ДА БУДЕ ПОСЛУШАЊ, МИРАН И ДА НЕ СМЕ-ТА ДРУГИМА.

ХУМОР

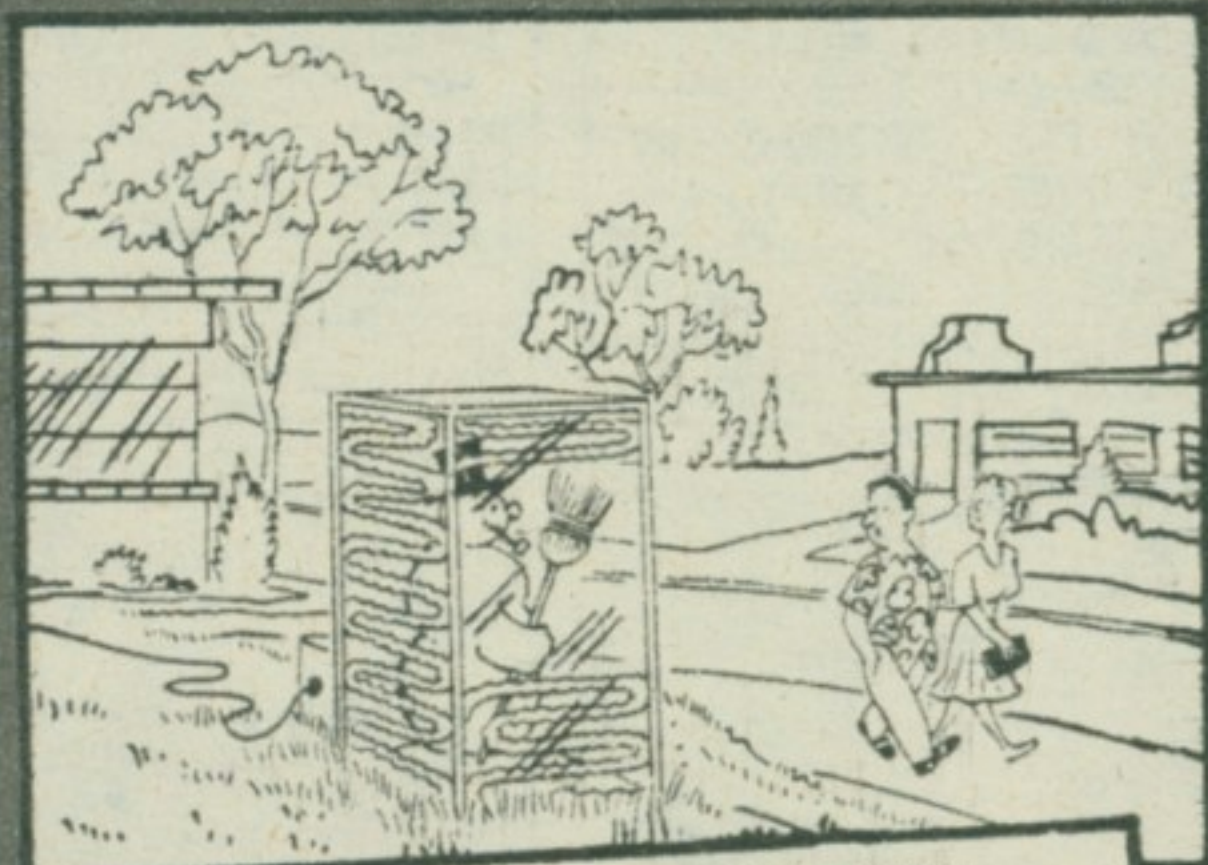
— Треба му само мало већа кућица

— Плашим се да смо узатуд дошли. Изгледа да овде нема дивљачи

— Дај само једну ногу, само да пробамо...

— Петровићи су толико поносни на Снешка, којег је њихов син направио још прошле године!

— Жао ми је, госпођо, што базен још није завршен, али се надам да ћете се задовољити кадом...

— Хајде, бежи!

DERBI

ДЕРБИ ВЕЧИТИХ РИВАЛА ЦРВЕНЕ ЗВЕЗДЕ И ПАРТИЗАНА

- Ко је успешнији: Звезда или Партизан
- Како је настао „Вечити дерби“
- Чији су навијачи бројнији
- О чему су на загревању разговарали Шекуларац и Миладиновић
- Како су дерби доживљавали: Митић, Шекуларац, Галић, Костић, Шошкић, Џајић, Вукотић, Савић...?
- „Цаке“ са вечитог дербија
- Како су фудбалери доживљавали ноћ пред дерби
- Прикази свих досадашњих сусрета илустрованих фотографијама

ПОПУСТ 20%

ПОВОДОМ 35. ГОДИШЊИЦЕ ЦРВЕНЕ ЗВЕЗДЕ И ПАРТИЗАНА ИЗАШЛА ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ КЊИГА „ДЕРБИ“ У КОЈОЈ СУ ОПИСАНЕ СВЕ МЕЂУСОБНЕ УТАКМИЦЕ ДВА НАША НАЈПОПУЛАРНИЈА КЛУБА.

IZDAVAČKO—ŠTAMPARSKA
RADNA ORGANIZACIJA

PRIVREDNO
FINANSIJSKI
VODIČ

11090 BEOGRAD—RAKOVICA
PATRIJARHA DIMITRIJA 24
TELEFONI: 561-755, 563-452

НАРУЧБЕНИЦА Д-1

Овим неопозиво поручујем _____ примерака књиге ДЕРБИ са попустом по цени од 120. Дин. Овај износ ћу уплатити поузећем приликом пријема књиге

(Име и презиме)

(Улица и број)

(Место)

(Поштански број)

1980. год.

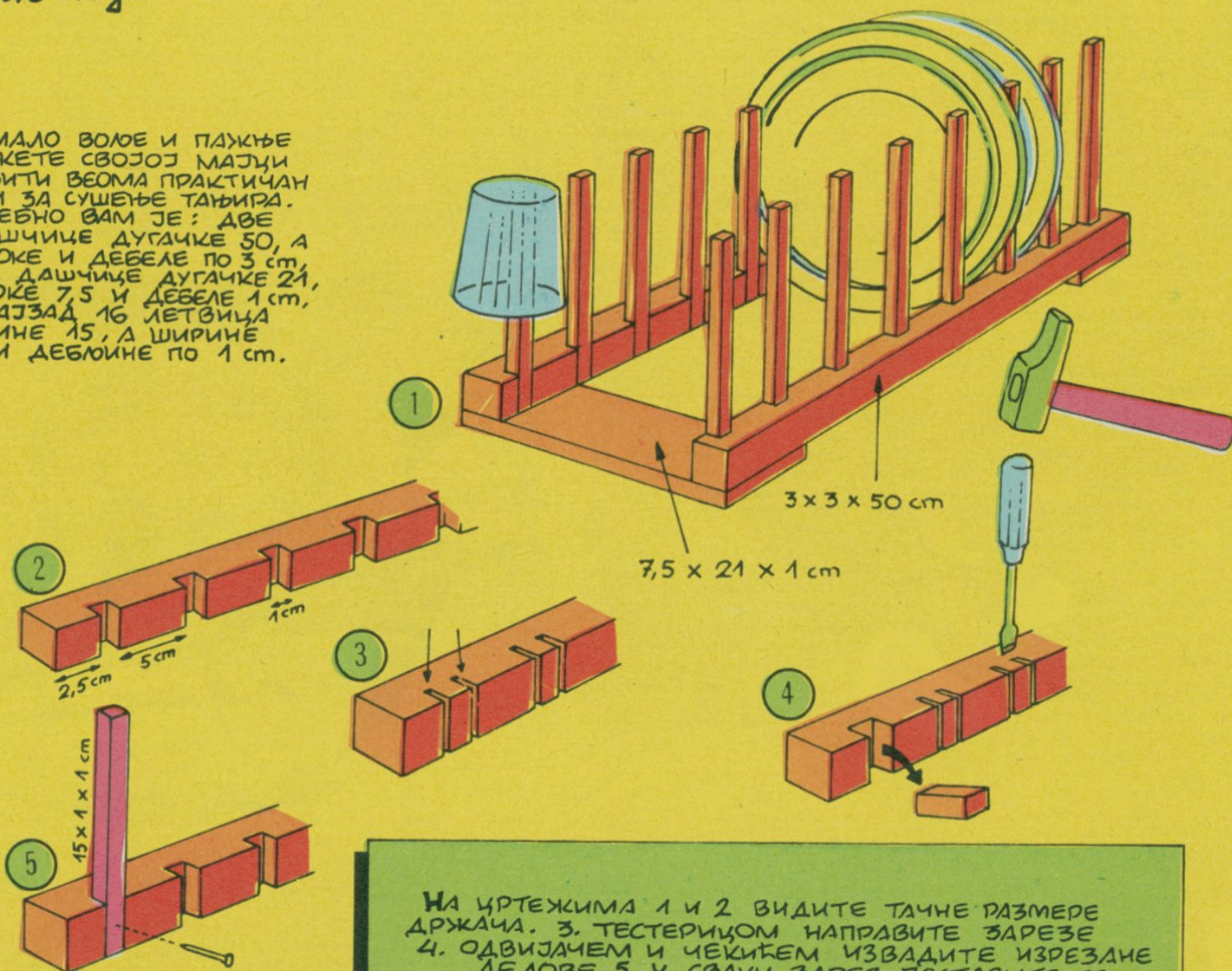
Потпис,

(Налепи на дописницу)

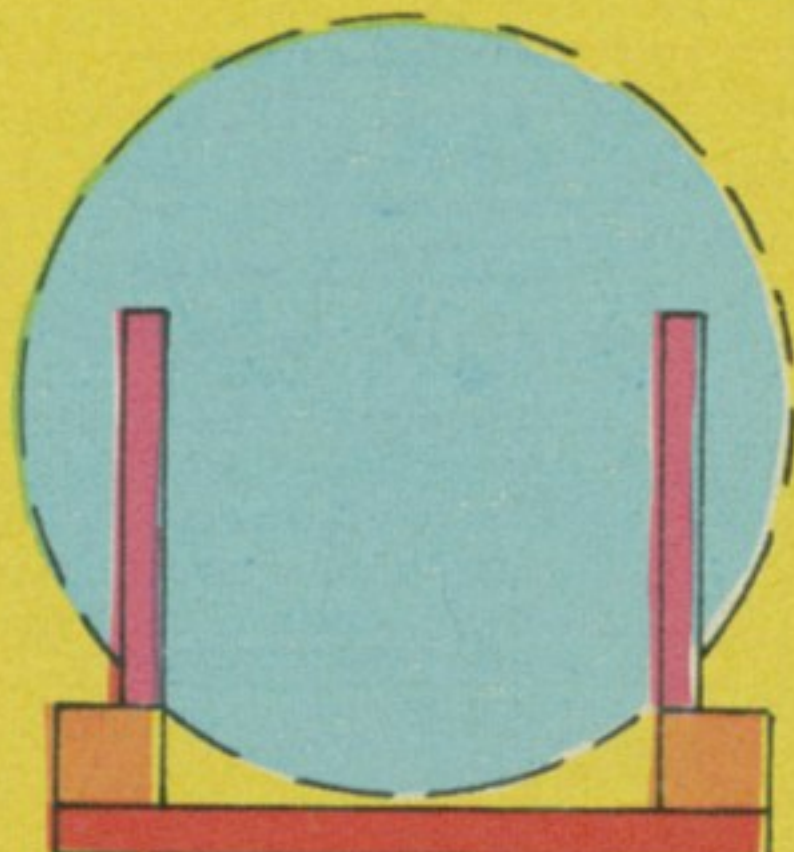

ЗА СУШЕЊЕ ТАЊИРА

СА МАЛО ВОДЕ И ПАЖЊЕ
МОЖЕТЕ СВОЈОЈ МАЈЦИ
НАПРАВИТИ ВЕОМА ПРАКТИЧАН
ДРЖАЧ ЗА СУШЕЊЕ ТАЊИРА.
ПОТРЕБНО ВАМ ЈЕ: ДВЕ
ДАШЧИЦЕ ДУГАЧКЕ 50, А
ШИРОКЕ И ДЕБЕЛЕ ПО 3 cm,
ДВЕ ДАШЧИЦЕ ДУГАЧКЕ 21,
ШИРОКЕ 7,5 И ДЕБЕЛЕ 1 cm,
И НАЈЗАД 16 ЛЕТВИЦА
ДУЖИНЕ 15, А ШИРИНЕ
И ДЕБЈИНЕ ПО 1 cm.

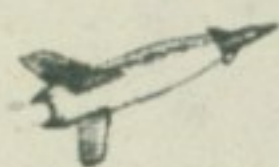
НА ЦРТЕЖИМА 1 И 2 ВИДИТЕ ТАЧНЕ РАЗМЕРЕ
ДРЖАЧА. 3. ТЕСТЕРИЦОМ НАПРАВИТЕ ЗАРЕЗЕ
4. ОДВИЈАЧЕМ И ЧЕКИТЕМ ИЗВАДИТЕ ИЗРЕЗАНЕ
ДЕЛОВЕ, 5. У СВАКИ ЗАРЕЗ ПОСТАВИТЕ ПО
ЈЕДНУ ЛЕТВИЦУ. ДА БИСТЕ БИЛИ СИГУРНИ
У ЧВРСТИНУ ЛЕТВИЦЕ, ПРВО ЈЕ ЗАЛЕПИТЕ, ПА
Онда ПРИКУЦАЈТЕ. НА КРАЈУ ОБОЈИТЕ ДРЖАЧ
БОЈОМ ЗА ДРВО И ПАЖЉИВО ОСУШИТЕ.

ПИЛОТ СВЕМИРСКОГ

**Свака раса у Галаксији даје Брајсџу
оно чиме ју је обдарила еволуција. Код
нас се цени бијуја за мајемајику.**

Рррр... Ја сам пилот свемирског брода. Да, ја, Жозеф Капек, стар „тридесет девет година, бивши технички цртач, постао сам пилот свемирског брода. Кроз неколико дана, три или четири, циновска машина којом управљам вињуће се попут заслепљујућег стуба светлости и пробити кроз све тамнију кору неба ка циљу, који за мене још увек представља самс низ бројева, тако огромном и пространом да не умем ни да га замислим. Сада се више не ради с Месецу, Марсу или Венери — путујем далеко изван нашег смешног, сићушног Сунчевог система.

Ко је могао и помислити да ће у мом животу доћи до оваквог преокрета? Изабран сам ја, Жозеф Капек, анониман тридесет деветогодишњи техничар, нежења, ја, који сам пао већ на матурском испиту и никада нисам напустио свој град на дужи од месец дана. Живот се понекад поиграва нама на најчудније начине.

Рррр... Обавештење је стигло пре осам дана, у понедељак, јутарњом поштом: танко писмо челичноплаве боје, слично оном прошломесечном којим сам обавештен да се моја молба разматра, и оном првом од пре пет месеци којим сам позван да посетим Базу.

Са напором сам отворио коверат начињен од врло отпорне хартије која, у ствари, и није хартија и прочитао штампане редове. У врху писма налазио се грб Братства — дванаест рељефних звезда у спирали која се на изглед мицала. Испод тога је писало: „Тулон“, затим датум, а онда следеће:

„М. З. Жозеф Капек“.

М. З. је, наравно, скраћеница за: „Мушки Земљанин“.

„Управник Базе Звезданог Братства Тулон—Француска—Земља прихватио је вашу кандидатуру за почасно место пилота међузвезданог транспортера. Управник и Братство желе вам добродошлицу у велику заједницу. Умолјавате се да 13. овог месеца у 15.00 соларних часова изволите доћи у Базу ради кондиционирања“.

Нисам одмах реаговао. Стајас сам са писмом у руци и зурис кроз прозор који је гледао на зид изрешетан стотинама истоветних прозора. Рррр... Изабран сам. Напустићу Тулон, напустићу Земљу. Више нећу морати да проводим три четвртине живота у канцеларији са лењиром и оловком у руци. Сад ћу се предати узбудљивом животу међузвезданог путника. Хоризонт ће ми бити небуле и гроздови галаксија што пламте... Постепено сам схватао пуну значење вести коју сам примио. Плава хартија већ ми се распадала у рукама претварајући се у фини светлугави прах који ће и сам ишчезнути, а ја сам још стајао крај прозора и одсутно гледао у зид преко пута.

Тог поподнева нисам отишао у канцеларију. Пошао сам у шетњу

по Тулону. Обишао сам луку и јео у једном малом ресторану. Чинило ми се да ме сви посматрају, да ми је будуће звање у Међузвезданом братству већ исписано на челу.

Жарко сам желео с неким да поразговарам. Али, с ким? Одавно сам изгубио родитеље, пријатеље немам осим колега са посла који су ми страховито досадни, пре неколико месеци раскинуо сам са девојком... то јест, она је раскинула... а још нисам наишао на неку која би је могла заменити.

Тако сам морао да обуздавам одушевљење.

Најзад сам се, помало покуњен, вратио у свој усамљени стан да сачекам сутрашњи дан, замишљајући свој будући живот пилота свемирског брода. Моји снови, потхрањивани страшћу према научнофантастичној литератури коју осећам још од детињства, постале су бескрајне панораме. Рррр... Имао сам дванаест или тринаест година када су се, средином педесетих, у Француској појавиле прве збирке и часописи. Из године у годину изоштравао сам ум на Асимову, Бредберију, Филипу Дику. Мора да је то био прст судбине... Па ипак, та невероватна будућност, те чудесне пустоловине биле су само мртва слова на папиру. Никада нисам ни помислио да ће стварност једнога дана сустићи небуздану машту неких писаца, а још мање да бих се ја, безначајни цртач без будућности, могао укључити у елитно друштво свемирских пилота.

Прочитане књиге биле су ми од велике користи. Помогле су ми да много лакше од већине Земљана прихватим улазак наше планете у свемирску заједницу. Када су се Странци искрцали пре шест месеци, и ја сам се, природно, изненадио, помало и забринуо. Као и остали, у првих неколико дана глупо сам се питао да ли су дошли да нас колонизују, поробе или истребе.

Али, ова будаласта страховања нису потрајала. Посреди је била чињеница да Земља најзад излази из свемирске изолације на коју је човек био осуђен откако се појавио на овој планети.

Природно, фотографије и извештаји у новинама и на телевизији изазвали су узбуђење. Али то није било ништа према личном сусрету, према тренутку када смо их први пут видели на улицама којима пролазимо од детињства. Признајем, деловало је као шок. Али, навика убрзо надјачава опрез а затим и радозналост.

Данас пролазимо поред њих и не обраћајући пажњу на њихов чудан изглед: на високе, отмене Ивехе чија сјајна тамноплава кожа подсећа на свилу; на Зијане који нам изгледају помало комични због својих великих чворнова-

тих глава и зеленкастог тена; и, најзад, на Анелиде које смо називали „празилице“ јер личе на поврхе. Нико се више не смеје „празилицима“ осим, можда, понеког неодговорног дерана. Морамо научити да се ослободимо таквог реаговања, јер ускоро ћемо упознати још многе расе у свемиру.

Када је у Тулону подигнута база — а у Француској их има још дванаест и све су, као и на већини Земљине кугле, изникле у току једне једине ноћи, месец дана после искрцавања — помислио

сам како ми се никада неће пружити прилика да уђем и видим како изгледа њена унутрашњост. Знао сам да се са Земљанима ступа у званичне и научне контакте али мени, Жозефу Капеку, чије било место на тим међузвезданим саветовањима. Можете онда мислити колико сам се запрепастио када је стигло то прво плавичасто писмо — позив од Братства да посетим Базу.

Отишао сам једне недеље.

База личи на једноставан златни прстен без видљивих отвора. Пречника је читав километар и лежи на падини брда. Неколико стотина метара изнад ње штрчи невероватно танка игла, такође боје највреднијег злата. Ова игла није ништа друго до свемирски брод истоветан ономе каквим ја сада управљам.

Прошао сам поред неколико дангуба које се увек окупљају око базе да пиље у њу и пришао зиду. Део зида истопао се предамном као да је знао да долазим и ја сам ушао. За мном се зид поново затворио.

Био сам у Базу! Немогуће је описати мноштво осећања која су се усковитлала у мени. Прихватио ме је један Ивеха. Касније сам сазнао да су Ивехе, због своје отмене спољашности и урођене учтивости, задужени за све контакте с људима. Провео ме је кроз многобројне собе, радионице и ходнике Базе, показао ми је и доње спратове свемирског брода, пролазе, складишта и кабине... Био је заиста изванредно углађен.

— Веома љубазно од вас, господине Капек, што сте прихватили наш позив. Овуда, молим, господине Капек. Дозволите, господине Капек. Да ли бисте хтели да погледате овај уређај, господине Капек?

Напокон смо стигли у кружну просторију чији је зид био украшен са три тродимензионална покретна пејзажа других светова.

Ту је мој водич просто поновио оно што сам већ прочитао у новинама, то јест, да је Звездано братство ступило у везу са Земљанима како би им пружио прилику да се уклопе у међугалактичку културу тако што ће дати контингент пилота за васионске бродове. Наши мозгови, од чијег капацитета користимо само петину, рекао је даље водич, у ствари су способнији од компјутера за сложене рачунске операције потребне за управљање свемирским бродом. Свака раса у Галаксији мора да обавља задатке за које ју је оспособила еволуција — то је гесло Братства. Наша способност логичног размишљања, наш урођени смисао за математику, чини нас идеалним за посао пилота свемирских бродова.

Све ово већ сам знао, али сам се истински запрепастио кад ми је водич предложио да се кандидујем.

— Шалите се! — узвикнуо сам. — Ја, Жозеф Капек, који нисам положио ни велику матуру...

Ивеха ми је одмах све разја-

БРОДА

сний. Научна спрема кандидата и раније стечене вештине нимало не утичу на коначну одлуку пошто се све знање потребно за управљање бродом предаје под хипнозом пет пута способнијем мозгу. У ствари, избор се врши на основу три основна мерила: кандидат мора, из очигледних психолошких разлога, да буде љубитељ научне фантастике; мора да буде незадовољан својим садашњим послом; и не сме имати породичних или других сентименталних веза са Земљом. Сва три услова сам испуњавао. Странци су се добро припремили за овај задатак!

Из Базе сам изишао збуњен, али ускоро ме је испунила нова нада. Осам дана после посете послао сам писмо с пријавом кандидатуре. Дошљаци су заиста били одлични психолози!

У наредна три месеца моје одушевљење помало је спласнуло услед једноличности дневних обавеза. Како сам глуп, мислио сам. Зар мене, Жозефа Капека, да изаберу за пилота? Каква шала! А онда, кад сам већ престао да се надам, стигло је писмено обавештење да сам примљен. Приложен је и дебео свежањ плаве хартије који сам прелистао на брзину. Била су то нека досадна техничка тумачења која ми се уопште нису читала у том тренутку. Ах, зашто ли их нисам прочитао!

Прошле су још читаве три недеље пре него што сам позван на кондиционирање. Недељу дана раније предао сам оставку на радно место и опет прошао кроз топливи зид Базе. Али, тамо нисам дуго остао. Летећа машина налик на мехур којом је пилотирао један „празилук“ пребацила ме је невероватном брзином у другу базу негде у Шпанији.

Ништа ме не би могло психички припремити за оно што ме је очекивало. Дочекан сам са свечаном срдачношћу тако типичном за чланове Братства и одведен у центар за кондиционирање где ми се представио лекар задужен за мене. Наравно, и он је био Ивеха. Свукао сам се и легао на меки лежај. Осетих како ми на зглоб леве руке причвршћују некакву наруквцу.

— Драги господине Капек — рекао ми је доктор — читав процес кондиционирања траје око недељу дана. Ништа нећете осетити, све ћете преспавати. Кад поново дођете свести, бићете мозак васионског брода...

Преко плавог лица прелетео је осмех. Лице је постајало све мање док се није претворило у измаглицу на ведром небу: спавао сам.

Када сам отворио очи — или сам мислио да сам их отворио — чула су ми преплавили противречни импулси и свест ми се потпуно збркала. Читава база простијала се преда мном као да је посматрам с велике висине, али сам такође опажао и мноштво пролаза у свемирском броду; а преко свега овога, као на провид-

ном филму, јурили су ми кроз свест ројеви математичких симбола. За тренутак ми се учинило да сам присутан на сваком месту, да сам се распао у бесконачан број честица са очима које виде сваки кутак.

Затворио сам очи — или сам помислио да сам их затворио — али компликована визија није нестала већ се средила — све је нашло право место. Хаос је уступио место реду, свемир је постао стабилан и разумљив, само сам и даље био свестан много више ствари но што сам навикао да будем. Осетио сам потребу да шаком обришем чело, али је тај импулс остао апстрактна мотивација. Порука коју сам упutio кроз нервни систем није изазвала мишићну реакцију нити ми се вратио икакав чулни утисак.

Уплашен овим осећањем немоћи покушао сам да устанем. Ни ова мисао није произвела никакву реакцију, никакво покретање мишића. „Устати“ је звучало као мисас невезана за радњу, нејасан одјек неког сећања које трепери у челичној соби без прозора.

Тада сам схватио: или, пре, гомила информација сасута у мој мозак приликом кондиционирања коначно ми је грунула у свест. Свест... да... сада ми је само то остало. Био сам свест. Пожелес сам да вршиштим, да досегнем своје гласне жице, да разјапим уста и изразим свој очај продорним урликом, али више нисам имао ни језик, ни мишиће лица, ни грло. Можда се негде упалило неколико лампица, сигнализирајући извештај облик електронске напетости који је систем одмах савладао и распоредио.

Није имало никаквог смисла борити се. Било је прекрасно. Постас сам пилот свемирског брода. Требало је да прочитам оне техничке податке које су ми послали. Из њих бих сазнао да су Братству за управљање бродовима потребни људски мозгови — само мозгови. Све остало, гомила мяса, кости, мишићи, читава компликована утроба, све ми је одузето, испумпана је сва крв непотребна васионском броду.

Ја сам пилот свемирског брода. Ја сам око, интелигенција, килограм или нешто више мождане масе затворене у асептичној лопти у самом врху златне ракете, златне игле спремне да се зарије у небо. Моје кристалне очи мотре на сваки пролаз, свако спремиште, сваки потпорни стуб мог металног тела, моји платински живци бележе притиске, потиске и нуклеарне реакције. мој кварцни нос љуши бескрај. Ја сам свемирски брод.

Никада више нећу трчати шљунковитим стазама нити осећати ветар на лицу и у коси, никада више нећу пливати у сланој морској води, испити чашу вина, помиловати мачку или вољену жену. Али, шта мари? Ја сам пилот.

Мој изоловани мозак пет пута је моћнији, чула су ми добила бескрајне продужетке. Слушаћу непојмљиву музику, гледати невидљиве боје, клизићу кроз снопове звезда-падалица, окрзнути Венерин образ и напиту се млека са Млечног пута. У мојој металној лопти бесмртан сам као и овај брод који је моје ново тело, саграђено да досегне звезде. Кроз неколико дана, три или четири, кад се навикнем на своје нове функције, на своје ново стање, подићи ћу се... rrrrrr... на ногама од светлости и васиона ће... rrrr... бити моја. Ја сам... клик! пилот... rrrrrr... свемирског брода. Rrrrrr... Клик!... 7 6532 6110 AX 23500869 Rrrrrr... Клик!

укрштене речи

ВРСТЕ СТАКЛА

Стакло је чврста аморфна материја, кажу енциклопедије, али децачи који јуре за лоптом у то баш много не верују, посебно ако им се фудбалско игралиште налази у неком скученом дворишту. Лопта зачас стигне до прозора и цангр... врсте стакла поред броја 2 више нема. Стакло ојачано жичаном мрежом (назив испод броја 1), међутим, одолева. И врсту стакла испод броја 3 девојчице и децачи баш не воле јер је мутно и не могу из школских клупа да звије напоље. Поред броја 4 многи се пак задржавају јер је лепо и украшено.

АУТОР:	АКТ	1	ОПРУГАО ПРОЗОР	ФРАНЦ. СОЦИОЛОГ	ОДСКОЧ НА ДАСКА НА ВОДИ	ДЕО РУКЕ	ИТАЛИЈ. ПЛУМИ-ЦА СО-ФИЈА
ВЕ-МАК			ПАТУЛАСТИ ПАС	ЖОРЖ		СНАБДЕ-ВАЧ	
РУЧНО БАЧАЧКО ХЛАДНО ОРУЖЈЕ							
2							
ЦАР							
УСТРОЈСТВО						НЕГАЦИЈА	
СКРАЋЕНИЦА МАРОКАНСКЕ	3		ДРЕВНО ИМЕ ЕНГЛЕСКЕ ПЛОВКА				
АГЕНЦИЈЕ „МАГНЕТ АРАР PRESS“				ЛЕСНА ЗАРАВАЊ У БАЧКОЈ	ГРАД У НЕМАЧКОЈ	МЕРА ЗА ОТПОР (ММ)	ЗА-ВЕШТА-ЊЕ
ИМЕ ФРАНЦУЗ-КОГ ПИСЦА ФРАНСА						УЛОЕ	СВЕТА (ТУР)
ВЕРОВАЊЕ У ТОТЕМ							
ЗНАК ЗА ИТАЛИЈУ		ЈОВИ РЕД ПАСУС (Л.А.)	УДАРАЦ				
ЈОВИТА ПРОЗЕ РАНИКА МАРИН-КОВИКА					ГРАДИК У СССР-У	ОКВИР	
ПОД-ЗЕМНИ ПЛАКАО		Ч. Р.	УЈЕДИ-ГРЕНЕ НАЦИЈЕ			ЗНАК ЗА ТОНУ	„EAST“
УМЕЊЕ, ЗНА-НОСТ						ОСТРВО НА ЈАДРА-НУ	ЗНАК ЗА СТИЛИТ
4							„ПОЛИ-ТИКИН ЗАБАВ-НИК“

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: П. Б. ОСТРАГУША, клаузула, и у. „Шота“, тп. во, Москва, ус. „Ема“, ос. тастатура, о. антимо, „минас“, бв. ама, кирит, тп. Јава, п. соба, а. УБ. КРЕМЕЊАЧА, атлетичар.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд, Директор НО „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Раде Шошкић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 10 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	110,00 динара
6 месеци	220,00 динара
1 година	440,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	220,00 динара
6 месеци	440,00 динара
1 година	880,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29/28 уз обавезу из-знаку — НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР „Продаја“ претплата на лист „По-литикин забавник“

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	\$ 47 —
СР НЕМАЧКА	DM 83.—
ШВЕДСКА	Skp 195.—
ФРАНЦУСКА	Ffr 193.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr 77 —

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „ПОЛИТИКА“ код ИНВЕСТ БАНКЕ — БЕОГРАД, на рачун број 6081-620-63-257300-00351, са обавезом изнаком, претплата на „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

EUROCREM[®]

ЗА ГЕНЕРАЦИЈУ КОЈА РАСТЕ!

Не, није новост! Мама зна да је EUROCREM са хлебом
већ дуго година здрава, укусна,
свакодневна храна за њену децу.
Природни састојци EUROCREMA —
млеко, лешник, какао — одлика су
њеновој квалитету, а први
произвођач највећа Југославија.

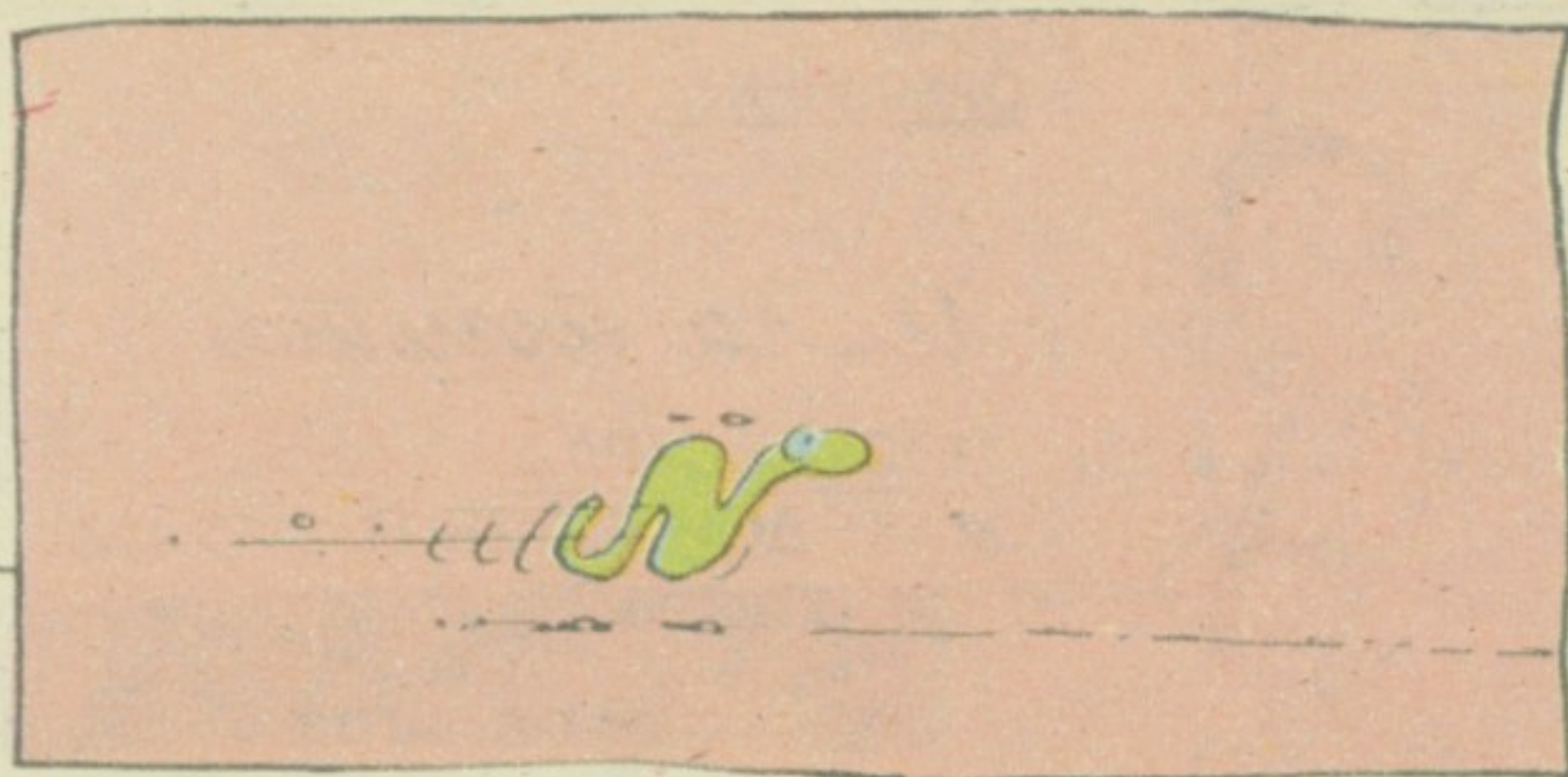
EUROCREM прија њеној деци.
Пријаће и вашој! Али, базице!

**НИЈЕ ДОВОЉНО ДА ЛИЧИ НА EUROCREM
ДА БИ БИО EUROCREM!**

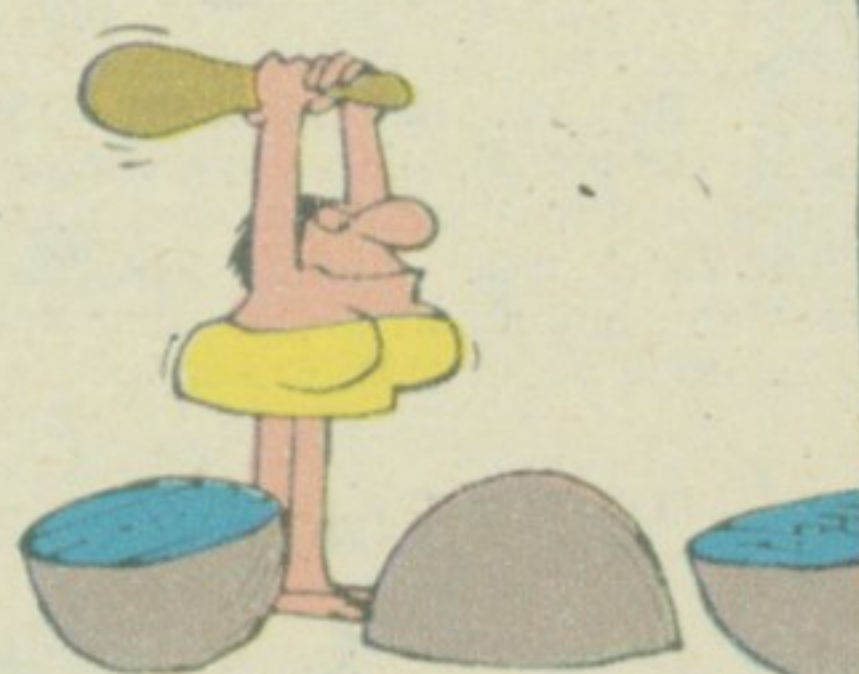

takovo

ВНИМАНИЕ

© FIELD ENTERPRISES, INC. 1977

ИГРАЈТЕ СЕ - СЛАДИТЕ СЕ!

Децо!

Нешто лепо за вас који волите PEZ бонбоне. Сада у вашим продавницама уз PEZ бонбоне можете добити лепу значку из серије 15 ликова PEZ фигурица. Играјте се — сладите се!

1908-1978
Kolinska

НОВО
ПАКОВАЊЕ

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД

МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавниче,

ХЕРОЈ ИЗ РИБНИКА

Улица у којој стацијемо носи
име Славка Родића па бисмо же-
леле да нешто више знамо о лич-
ности по којој је добила име.

Оља и Биља
Ср. Каменица

Славко Родић је рођен 11. маја 1916. године у Горњем Рибнику код Приједора. После грађанске школе, завршио је у Београду 1939. средњотехничку школу, а онда се као геометар запослио у Вршцу. Позив Партије на устанак затекао је Родића у Дрвару где се активно припремао за оружану борбу. Тако се 27. јула и нашао међу устаници-ма који су ослобађали овај босан-ски градић. Од тада па све до кра-ја рата Родић је прешао пут од борца, десетара и команданта пар-тизанског одреда до команданта армије.

Када су после упада Италијана у Дрвар четници отворено стали на страну окупатора, Родић је указао на њихову издајничку политику и позвао народ Дрвара да се укључи

у оружану борбу. Током 1941. и 1942. године био је командант Би-хаћког и Петровачког батаљона, командант Петог крајишког парти-занског одреда, заменик командан-та оперативног штаба за Босанску крајину и командант Пете крајиш-ке дивизије. Управо под његовом командом ова дивизија је однела велике победе у Четвртој офанзи-ви и зауставила напредовање не-пријатеља према ослобођеној тери-торији око Санског Моста.

Маја 1943. године Родић је на-именован за команданта Другог бо-санског корпуса који је водио опе-рације великих размера код Сан-

ског Моста, Бањалуке, Травника и учествовао у борбама за коначно ослобођење земље. Својим јуна-штвом, самопожртвовањем и зала-гањем овај партизански командант давао је пример осталима.

После ослобођења Родић је вр-шио одговорне дужности у ЈНА. На Оснивачком конгресу Комуни-стичке партије БиХ изабран је за члана Централног комитета. Био је и народни посланик Народне скуп-штине БиХ и члан Савезног одбо-ра Народног фронта Југославије. Имао је чин генерал-лајтнанта ЈНА. Умро је 29. априла 1949. годи-не. Већ децембра исте године про-глашен је за народног хероја.

РЕПУБЛИКА

Где се налази Литва и коме
припада?

Синиша Мартиновић
Београд

Литва, односно Литванија је јед-на од република у Совјетском Са-везу. Налази се на обали Балтика и заузима површину од 65200 квад-ратних километара.

И МОЖЕ И— НЕ МОЖЕ

Да ли се на мали транзисторски пријемник може надоградити уре-ђај за пријем програма на УФМ и УКВ таласима? Ако може, же-лио бих да у Забавнику објавите шему или ми бар кажите где бих могао да је нађем.

Един Шишић,
Улица 12. априла 345
Зеница

На транзисторски пријемник мо-же да се надокнади уређај за при-јем програма на UFM и UKV тала-сима, али постоји један проблем: кутија у коју се смешта пријемник исувише је мала и у њој нема ме-ста ни за какве додатне уређаје. Шему која ти је потребна ми нема-мо, али можеш да је нађеш у ча-сописима „Електротехничар“ и „Радио-аматер“. Наравно, не у сва-ком броју.

БУДИ СТРПЉИВА!

Као мала волела сам да се из-рам клечећи, па није чудо што сам падала готово увек на колена. Вероватно ми је кожа на њима зато и испуцала и поцрнела, што ми прилично смета. Интересује ме да ли постоји нека крема ко-јом бих могла да омекшам кожу

на коленима, како се зове и где
може да се купи?

Г. Теофановић
Нови Сад

Покушај са урањањем колена у млаку воду, повременим сапуња-њем беби сапуном и трљањем фро-тирском рукавицом или сунђером. Купи у апотеци Павловићеву маст или Борогал-крему и после сваког прања нанеси је у танком слоју на колена и то неколико гута. С вре-мена на време, колена истрљај кришком лимуна. Упорна негa учиниће своје.

И ЗА ЧАМАЦ ТРЕБА ИСПИТ

Са колико година може да се
полаже испит за вожњу моторног
чамца?

Бобан Трајковски,
Павла Илића 31/14
Скопље

Испит за вожњу моторног чамца можеш да положиш са навршених 16 година.

НАДЛЕЖНИ СУ КИНОЛОЗИ

Хтела бих да купим расног пса и то боксера, догу или шарпла-нинца. Интересује ме колико стаје штене неке од раса које сам на-вела и где могу да набавим књи-гу о њиховој драсури?

Наталија Јовић
Ниш

Најбоље је да се обратиш Кино-лошком савезу СР Србије који се налази у Улици Алексе Ненадови-ћа 23 у Београду. Њихов телефон је (011) 439-612. Књиге о дресури паса можеш да нађеш у готово сва-кој књижари.

О МАЂИОНИЧАР- СКИМ ТРИКОВИМА

Можеш ли ми рећи нешто о мађионичарским триковима.

Гостимир Којичиновић
Николе Тесле 33
Лазаревац

Не могу, не знам их.

СЛОНОВАЧА ЈЕ МЕКА

Молим те да ми што пре одго-вориш како се чисти слоновача која је пожутела од детерџента? Имам још једно питање за тебе: интересује ме име онога који од-говара на наша питања?

Мирјана Тешић
Београд

Слоновача је мека и лако се об-рађује па можеш да покушаш да пожутели слој скинеш оштрим но-

жићем или жилетом. Уколико ти се то учини исувише „опасним“, онда узми алкохол или ацетон. Кад радиш са ацетоном буди крај-ње опрезна: на вату стави само неколико капи.

На питања читалаца тренутно одговара новинар Олга Вукадино-вић. Наравно, не сама. Помаже јој и екипа сталних или повремених сарадника, стручњака из разних области.

НЕКТАР ЗА ЛУЧОНОШУ

Желела бих да знам где живе
свици и чиме се хране?

Сузана Г.
Нови Београд

Свици су преко дана сасвим о-бичне бубе и ларве: ноћу су праве лучоноше које осветљавају таму својим ритмичким блеском. Ти љупки инсекти, које младе девојке користе да би од њих правиле у-красе за косу, живе готово у целом свету. Има их и код нас и то не само по пољима већ и парковима. Одрасле јединке многих свитаца се не хране, а има и оних који ве-ома воле нектар и полен. Много „јешније“ од буба су њихове лар-ве, праве мале грабљивице. Оми-љене посластице су им пужеви, посебно голаћи. Пошто лутим, шуп-љим предњим вилицама прсбоду тело жртве, у отвор убризгају мрки секрет који се раствара и делимич-но сварује жртву. Тада исисају теч-ност. Уста ларви су окружена фи-ним чекињастим израштајима који пропуштају само најситније че-стице.

ИЗ ДРЕСА У УНИФОРМУ

Интересује ме које је године ос-нован фудбалски клуб Војводина и како се све звао? Колико пута је био првак Југославије?

Јовица,
Нови Сад

Фудбалски клуб „Војводина“ ос-нован је 1914. године у оквиру Спортског клуба „Војводина“ а пр-ву утакмицу одиграо је у оближ-њем селу Ковиљу са СК „Шај-каш“. Тек основани клуб убрзо је морао да прекине са радом јер је почео I светски рат, да би био об-новљен 4 године касније на иницијативу студената Прашког уни-верзитета и омладинаца Новог Са-да. У периоду између два светска рата фудбалска секција је била најпопуларнија спортска организа-ција у Новом Саду. У почетку је наступала у нижеразредним так-мичењима, да би се 1931—1933. бо-рила са најбољим клубовима за првенство Југославије. После овог периода, „Војводина“ се поново на-шла у нижим степенима фудбал-ских такмичења.

Између два светска рата најбољи фудбалери СК „Војводина“ често су облачили лрес репрезентације. Онда кад је то требало, неки од

них облачили су и униформу да би учествовали у шпанском грађанском рату и НОБ-у. Споменућемо само неке од њих: Божицка Поповића, Милана Симиног, Светозара Банића.

После ослобођења, већ у пролеће 1945, обновљен је Спортски клуб „Војводина“ али под називом Фискултурно друштво „Слога“. Четири године касније, враћен је стари назив и Фискултурно друштво постаје Спортско друштво „Војводина“.

Првенство Југославије у фудбалу „Војводина“ је освојила само једном и то 1965—1966. године.

БЛАГО СРЕБРНОГ ЈЕЗЕРА

Чуо сам да је филм „Благо Сребрног језера“ сниман у Словенији. Да ли је то тачно?

Мирјана Николић
Куманово

Филм „Благо Сребрног језера“ сниман је у нашој земљи, на Плитвичким језерима.

СА СЕДАМ ГОДИНА

Желео бих да знам са колико година може да се почне са балетским вежбама и у којим градовима у Србији постоје балетске школе?

Љиљана Даниловић
Улица 14. децембар 1/9
Параћин

Пријемни испит за балетску школу полаже се са 7 година али се у први разред уписује после завршеног 4 разреда основне школе. Како смо сазнали у балетској школи „Луј Давичо“ у Београду, то је за сада једина школа на ужем подучју Србије.

У ЧАШИЦИ НИЈЕ СПАС

Већ две године забављам се с девојком коју много волим, а старија је од мене шест месеци. То ми не смета. Најважније је да она мене воли. И све би било добро да није мојих родитеља који ми не дозвољавају да се верим. Као разлог наводе да она није за мене, јер је са села, није школована, а ни лепа. За тебе је, кажу, боља девојка. Мени та, боља, не треба јер волим ову. Ако је остацим, уверен сам да ће извршити самоубиство, а ја то не бих могао

да поднесем. Ови проблеми ме у тој мери муче да сам у последње време почео да се опијам и целу ноћ проводим по кафанама. Молим вас да ми помогнете и кажете шта да радим: да ли да послушам родитеље и одрекнем се девојке, или да побегнем од куће и одем с њом негде далеко?

Студент из Гостивара

Не треба да радиш ни једно ни друго. Мораш да покажеш мало више зрелости. Одлазак у кафану и алкохол не воде решавању проблема, већ њиховом продубљивању. Зар не мислиш да би било боље да прилегнеш на учење и завршиш факултет? То можда не би „умекшало“ твоје родитеље али би те учинило самосталнијим. Економски називисан, могао би да се ожениш девојком коју волиш.

Овако, бекство са њом не води ни чему, јер немаш ни најосновнија средства за живот. А можда ће у међувремену твоји родитељи променити мишљење, што добрим делом и од тебе зависи. Расправе, свађе, доказивање супротног, неће дати баш никакве резултате. Покушај да им објасниш да није најважније да девојка буде лепа и из града, већ да је добар човек. Сигурно је да то неће бити лак посао, али покажи и ти мало разумевања и стрпљивости: само се тако ствари могу довести „у ред“. Дакле, лати се књиге, окани и воли своју девојку и даље.

ВАЖНО ЈЕ ДА СУ ДОБРИ

Највећи део слободног времена проводим цртајући стрипове и карикатуре али не знам коме бих могао да их пошаљем да би били објављени?

Паја Станков,
Јаше Продановића 35,
Српски Итебеј

Пошто ништа не кажеш о томе да ли су у питању дечји стрипови и карикатуре, не можемо баш много да ти помогнемо. Зато ти предлажемо да радове пошаљеш нама а ми ћемо их, ако буду добри, објавити у неком од наших листова.

ЈАВИ СЕ НА ФАХ!

Већ дуже времена бавим се филателијом али још нисам успео да се учланам у неко друштво. Наиме, не знам коме и где да се обратим. Можеш ли ти да ми помогнеш?

Красин Павловски,
Битољ

Адресу Филателистичког друштва у Битољу нисмо успели да сазнамо али су нам рекли да њу можеш да добијеш у пошти или да пошаљеш писмо на поштански факс 164, 97001 Битољ, са назнаком „за Филателистичко друштво“.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

За књиге из електронике дајем 5 Забавника, 5 цртаних романа и 2 значке. Драган Николић, 78280 Кључ, Маршала Тита 92а

Моја два друга и ја почели смо да сакупљамо Забавнике и молимо читаоце да нам помогну. Аца Страганов, Долска 28, 25272 Бачки Моноштор

На екскурзији у Београду упознала сам другарицу са којом сам убрзо склопила пријатељство. На повратку у Сплит узела сам њену адресу али сам је, на несрећу, изгубила. Све што знам о тој пријатељици јесте да се зове Јасмина, да станује у Сремској Митровици и да је завршила трећи разред. Зато молим све који нешто знају да ми помогну. Катица Бекавац, 58000 Сплит

За разгледницу твог града шаљем две разгледнице свог. Ненад Миленковић, 19210 Бор, Моше Пијаде 21/32

За проспект „Електро-пионира“ на српскохрватском језику шаљем 3 пикадо стрелице, неколико страних новчића и 5 старих бројева Забавника. Небојша Крунић, 11210 Крњача, Грге Андријановића 7

Молим читаоце Забавника да ми помогну у сакупљању старијих бројева Забавника. У обзир долази и размена. Александар Маринковић, 15000 Шабац, Моше Пијаде 7/5

За једну металну значку нудим пет маркица. Весна Братко, 51446 Нова Вас, Основна школа 31

За једну папирнату лутку из Забавника и разгледницу твог града обавезно шаљем металну значку, разгледницу свога града и 5 салвета. Снежана Стошић, 18500 Врање, Пролетерских бригада 21

Желио бих да размјењујем Забавнике, Лунов магнус стрип и Златну серију. Алмир Хацибеговић, 78250 Бугојно, Иве Лоле Рибара 2

За постер групе Парни ваљак или Прва љубав дајем постер групе Сенад од Босне. Бранимир Кларић, 57302 Станковци

Сакупљам привјеске и читаоце Забавника молим за помоћ. Тончи Роков, 59211 Водице, Влахов венац 5

За један роман тражим двије значке. Александар Зеленовић, 71000 Сарајево, 91000

ПОЛИТИКА Мозаик

својим читаоцима, љубитељима фудбала, поклања

АУТОГРАМ-НАЛЕПНИЦЕ

капитена велике четворке

у новом броју: ВЛАДИМИР ПЕТРОВИЋ
ПИЖОН

у следећем броју: Златко Крањчар

WALT
Disney

Мики

ТИ И ЈА СМО ЗАИСТА
ЗАСЛУЖИЛИ
ОВАЈ ОДМОР...

... АЛИ ЗАПАМТИ: НЕ ЈУРИ
ДРУГЕ ПСЕ И МАЧКЕ И ОСТАВИ
НА МИРУ МОРСКЕ
ЗВЕЗДЕ!

ПОГЛЕДАЈ
ОВЕ
ПЕЛИКАНЕ,
ПЛУТОНЕ!

БАШ СУ
ИНТЕРЕСАНТ-
НИ!

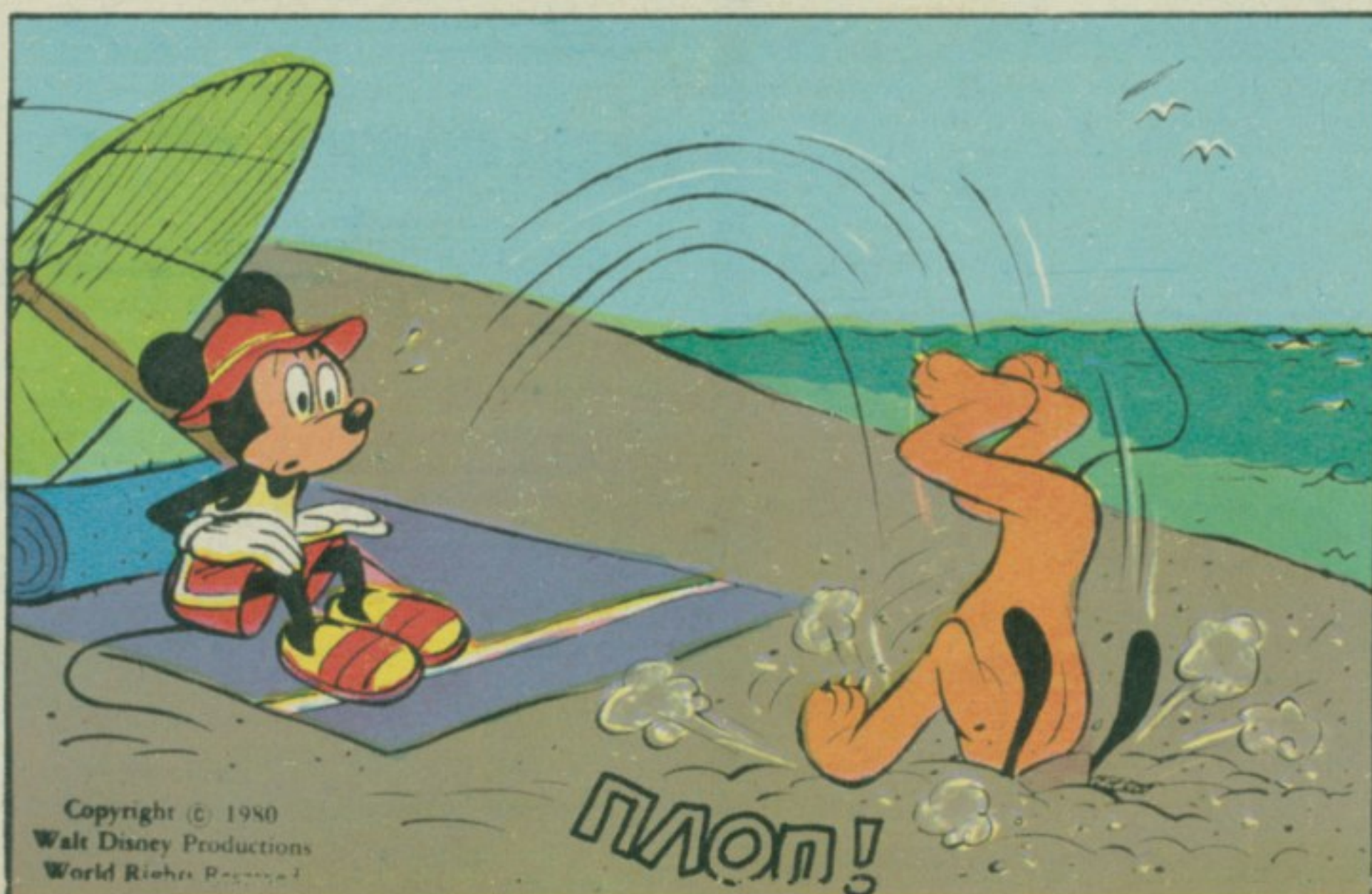
СВАКИ ПУТ
КАД ЗАРОНЕ,
ПРОЧАБУ НЕШТО
ЗА ЈЕЛО!

?

ПЛОП!

ДОБРО, ДОБРО,
ГЛЕДАЈУ ЈА И
ТЕБЕ!

Copyright © 1980
Walt Disney Productions
World Rights Reserved